

**LOKALNA RAZVOJNA STRATEGIJA
LOKALNE AKCIJSKE GRUPE „ADRION“
2014. – 2020.**

PRILOZI

Izrađivač:

URBOS
URBOS d.o.o. Split

u suradnji sa:

WYG SAVJETOVANJE d.o.o.

Split, prosinac, 2022.

PRILOG I

DODACI ZA:

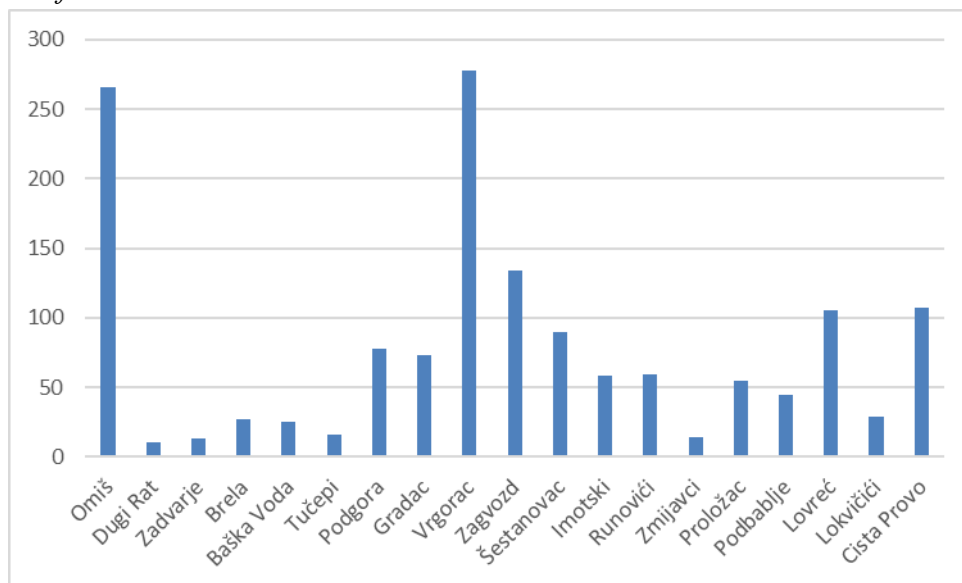
**OPIS PODRUČJA LAG-a ADRION
(ANALIZA STANJA)**

PRILOG-1

Tablica 1. Osnovni podaci o LAG-u Adrion

Općina/Grad	Površina JLS u km ²	Broj kućanstava	Broj naselja	Broj st. 2001.	Broj st. 2011.	Gustoća naseljenosti km ²
Omiš	265,53	4911	31	15472	14936	56,2
Dugi Rat	10,44	2224	3	7305	7092	679,3
Zadvarje	13,22	104	1	277	289	21,9
Brela	26,71	568	2	1771	1703	63,8
Baška Voda	25,26	998	4	2924	2775	109,9
Tučepi	16	653	1	1763	1931	120,7
Podgora	77,45	999	5	2884	2518	32,5
Gradac	73,25	1244	5	3615	3261	44,5
Vrgorac	277,8	1972	24	7593	6572	23,7
Zagvozd	134	449	7	1642	1188	8,9
Šestanovac	89,54	747	5	2685	1958	21,9
Imotski	58,11	2688	6	10213	10764	185,2
Runovići	59,4	692	3	2643	2416	40,7
Zmijavci	13,94	546	1	2130	2048	146,9
Proložac	54,62	1137	5	4510	3800	69,6
Podbablje	44,36	1292	8	4904	4680	105,5
Lovreć	105,84	609	5	2500	1699	16,1
Lokvičići	28,55	243	2	1037	807	28,3
Cista Provo	107,32	762	6	3674	2335	21,8
Obala	494,64	11597	51	35734	34216	69,2
Zaleđe	986,7	11241	73	43808	38556	39,1
Ukupno LAG	1481,34	22838	124	79542	72772	49,1

Graf 1. Površina JLS LAG-a Adrion u km²

Izvor: Prostorni plan Splitsko dalmatinske županije, listopad 2013 godine

Okvir - 1.

Pripadnosti područja LAG-a Adrion pojedinim prostornim sustavima

Prema prostornoj podjeli Splitsko-dalmatinske županije područje LAG-a obuhvaća sljedeće prostorne cjeline: Imotsku krajinu, Makarsko primorje (bez Grada Makarske), Poljica i Vrgoračku krajinu. Ove prostorne cjeline više su analitičko planskog karaktera, te nemaju značajnijeg utjecaj na razvoj područja.

Pojedina područja LAG-a ulaze su sastav pojedinih *razvojno specifičnih područja*¹ (pogranično područje, brdsko-planinsko područje, područje od posebno državne skrbi) sa svim razvojnim implikacijama.

Sjeverni dio LAG-a, odnosno područje jedinica lokalne samouprave: Cista Prova, Lovreć, Proložac, Imotski, Runovići i Vrgorac predstavljaju *pogranična područja*, koja u od važnosti za nacionalno sigurnost i obranu države. Na dijelove graničnog područja primjenjuju se razvojne mjere tematskih nacionalnih programa (npr. ruralna područja).

Gradovi i općine iz sastava LAG-a: Imotski, Vrgorac, Podbablje i Šestanovac imaju status *brdsko-planinskog područja*², koja su područja od interesa i pod posebnom zaštitom Republike Hrvatske radi poticanja demografske obnove, naseljavanja i stvaranja preduvjeta za gospodarski i društveni razvoj. U cilju poticanja razvoja za navedeno područje Zakonom su određene poticajne mjere.

Nadalje, općine iz sastava LAG-a: Lokvičić, Zagvozd, Zmijavci pripadaju trećoj skupini *područja posebne državne skrbi*, koji su ocijenjena kao dijelovi Republike Hrvatske koji zaostaju u razvoju prema tri kriterija razvijenosti: ekonomskom, strukturnom i demografskom. Područja posebne državne skrbi utvrđuju se radi postizanja što ravnomjernijeg razvitka, poticanja demografskog i gospodarskog napretka, stoga su određene poticajne mjere za njihovu obnovu i razvitak³.

Razmatrajući područje LAG-a u odnosu na prostorni sustav i razvoj središnjih funkcija vidljivo je da se na području nalaze regionalna središta Imotski, te Makarska (koja nije u sastavu LAG-a, ali ostvaruje utjecaj na gravitirajuće područje), zatim manja regionalna središta Omiš i Vrgorac. Na područje LAG-a od utjecaja je i manje regionalno središte Ploče. Veća lokalna, odnosno područna (mala razvojna) središta su: Baška Voda, Brela, Dugi Rat, Gradac, Podgora i Tučepi. Sjedišta ostalih općina predstavljaju manja lokalna (poticajna razvojna) središta jače ili slabije razvijenosti. Središnja naselja povezana su mrežom cestovnih prometnica uzdužnom koridorom (A-1, DC- 60, D-62 i D-8), te poprečnim prometnim pravcima (Ravča-Makarska, Šestanovac – Dubci, tunel Sv.Ilija i Vrgorac (AC) – Ploče). Grad Omiš i općina Dugi Rat pripadaju urbanoj aglomeraciji makroregionalnog središta Splita.

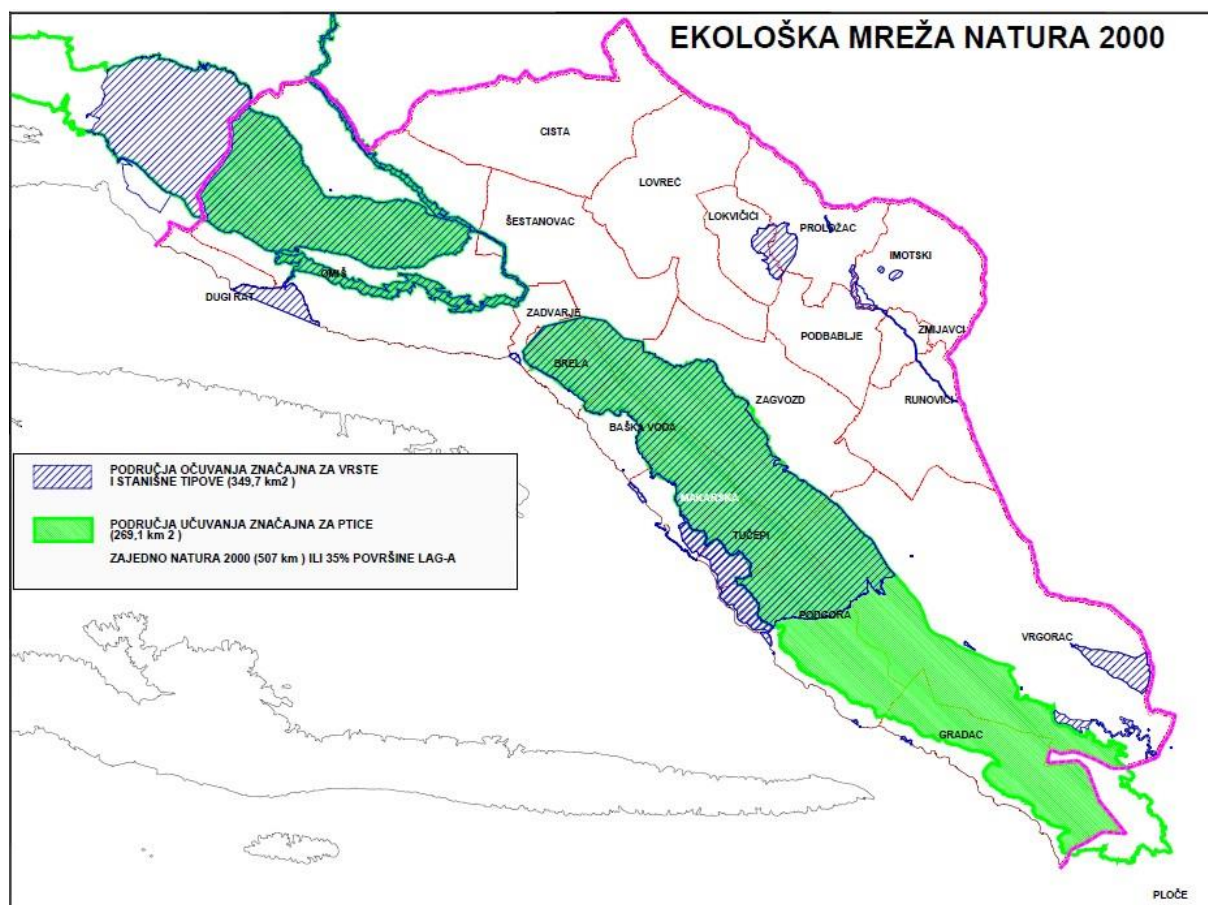
Prikaz područja LAG-a u odnosu na prostorne sustave prikazan je na kartogramima.

¹ Prema Nacrtu končanog prijedloga Strategije prostornog razvoja RH, Hrvatski zavod za prostorni razvoj, Zagreb, rujan, 2015.

² Zakon o brdsko-planinskim područjima (NN 12/02, 32/02, 117/03, 42/05, 90/05, 80/08, 148/13, 147/14).

³ Zakon o područjima posebne državne skrbi (NN 86/08, 57/11, 51A/13, 148/13, 76/14, 147/14, 18/15)

Slika 1. Ekološka mreža NATURA 2000.

Tablica 2. Zaštićena prirodna baština i prirodna baština predložena za zaštitu

Zaštićena prirodna baština – izvor PPSDŽ

Redni broj	Naziv zaštićenog dijela prirode - lokalitet	Općina/ Grad	Kategorija zaštite	Godina proglašenja
1.	Planina Biokovo (dio)	Grad Makarska, Grad Vrgorac, Općina Šestanovac, Općina Zagvozd, Općina Brežnja, Općina Baška Voda, Općina Podgora, Općina Tučepi i Općina Zadvarje	Park prirode	1981.
2.	Rijeka Vrljika /izvor/	Grad Imotski	Posebni rezervat (ihtiološki)	1971.
3.	Imotska jezera – Gaj	Grad Imotski	Značajni krajobraz	
4.	Kanjon Cetine	Grad Omiš	Značajni krajobraz	1963.
5.	Plaža i šuma u Brežnjama	Općina Brežnja	Značajni krajobraz	1964.
6.	Prološko blato	Općina Lokvičići, Općina Donji Proložac	Značajni krajobraz	1971.
7.	Hrast međunac	Općina Brežnja	Spomenik prirode (botanički)	1967.
8.	Skupina stabala čempresa (kraj groblja)	Općina Gradac	Spomenik prirode (botanički)	1970.
9.	Skupina stabala čempresa (kraj samostana Svetog Križa)	Općina Gradac	Spomenik prirode (botanički)	1970.
10.	Crveno jezero	Grad Imotski	Spomenik prirode (geomorfološki)	1964.
11.	Modro jezero	Grad Imotski	Spomenik prirode (geomorfološki)	

12.	Predio Ruskamen	Grad Omiš	Spomenik (geomorfološki)	prirode	1968.
-----	-----------------	-----------	-----------------------------	---------	-------

Prirodna baština predložena za zaštitu

R.B.	Naziv predloženog dijela prirode – lokalitet	Općina / Grad	Prijedlog za kategorizaci
1.	Cetina - Izvor i vodotok rijeke	Općine: Hrvace, Otok, Cista Provo, Šestanovac i Zadvarje Gradovi: Vrlika, Sinj, Trilj i Omiš	značajni krajobraz
2.	Gojakova pećina (kod Dragičevića)	Grad Vrgorac	spomenik prirode (geološko-biološki)
3.	Gradski park	Grad Vrgorac	spomenik parkovne arhitekture
4.	Lokvička jezera (Galipovac , Knezovića jezero, Lokvičko jezero i Suho Knezovića jezero)	Općina Lokvičići	posebni rezervat
5.	Potok Zvizda (Studenci)	Općina Lovreć	značajni krajobraz
6.	Prijevoj Dupci (paleontološki nalazi)	Općina Brela, Općina Zadvarje, Grad Omiš	spomenik prirode (geološki, paleontološki)
7.	Zjatva	Općina Gradac	spomenik prirode

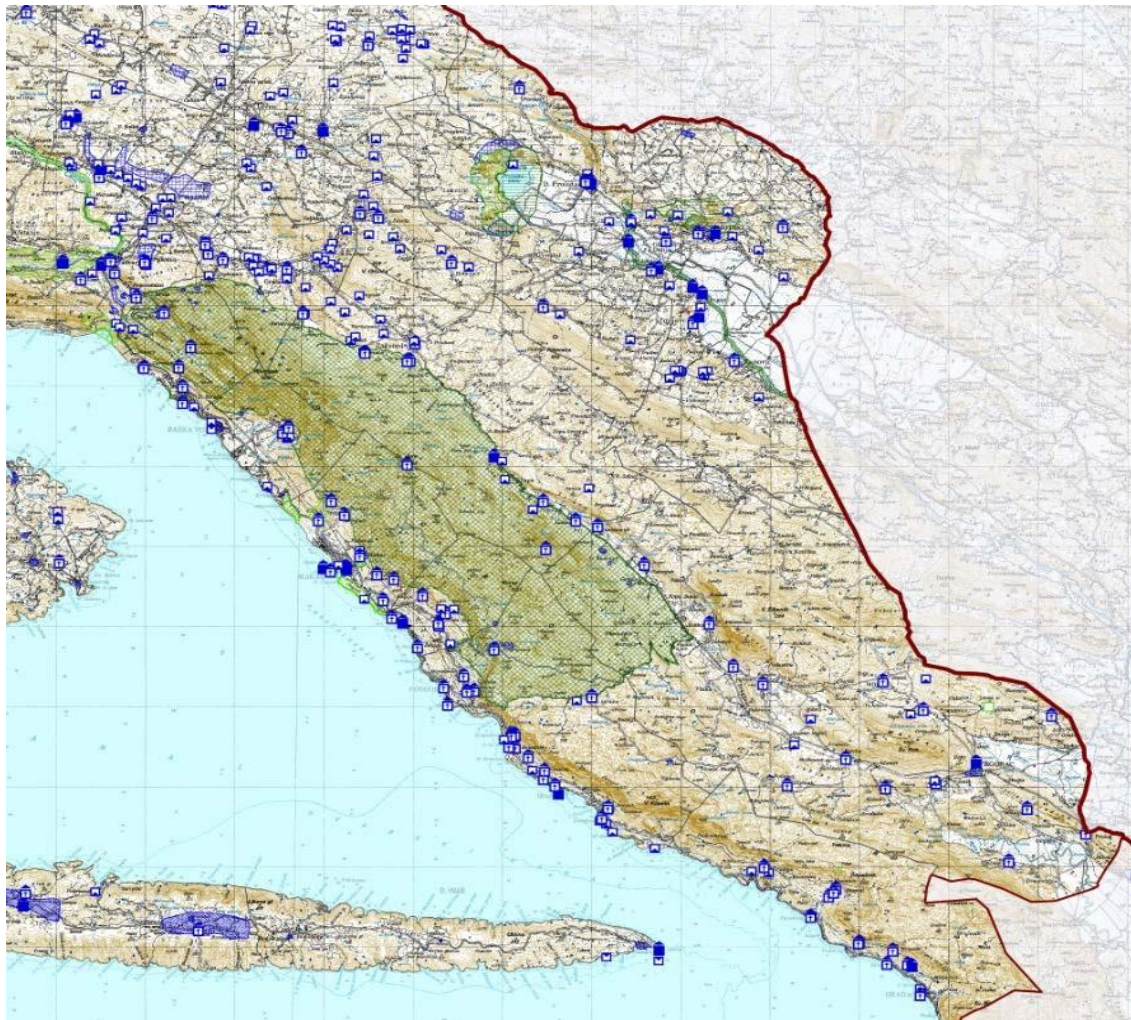
Okvir - 2.

Pojašnjenje kulturne baštine

Kulturna baština može se podijeliti na pokretnu, nepokretnu i nematerijalnu baštinu. Pojedinačna nepokretna kulturna dobra su građevine ili kompleksi građevina koje imaju izrazit povijesni, umjetnički, znanstveni, društveni ili tehnički značaj. Elementi pokretne povijesne i kulturne baštine su i sačuvani oltari, freske i dr.

Nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz generacije u generaciju, gradovi i općine područja LAG-a stvaraju kao reakciju na svoje okruženje, svoje uzajamno djelovanje s prirodom i svoju povijest. Ona im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštovanje za kulturnu raznolikost i ljudsku kreativnost.

Slika 2. Kartogram prirodne i graditeljske baštine na području LAG-a Adrion

Kartogram: Prirodna i graditeljska baština na području LAG-a Adrion

Odjeljak 1: Izgrađeni i planirani prostori za izgradnju

Tablica 3. Planirana građevinska područja naselja na području LAG-a

Grad / Općina	Površina km ²	Popis 2011.	GPN (ha)	GUSTOĆA (st/ha)	Planirana gustoća stanovanja	GPN u odnosu na površinu grada/općine (%)
Imotski	58,11	10902	1064,26	10,24	15	18,3
Omiš	265,53	14872	1533,1	9,7	33	5,8
Vrgorac	277,80	6501	1232,00	5,28	13	4,4
Baška Voda	25,26	2728	203,05	13,44	50	8,0
Brela	26,71	1643	187,7	8,75	60	7,0
Cista Provo	107,32	2377	687,11	3,46	10	6,4
Dugi Rat	10,44	7091	345,73	20,51	50	33,1
Gradac	73,25	3308	299,85	11,03	70	4,1
Lokvičići	28,55	866	240,4	3,60	10	8,4
Lovreć	105,84	1712	589,6	2,90	10	5,6
Podbablje	44,36	4709	901,6	5,22	10	20,3
Podgora	77,45	2514	254,05	9,9	60	3,3
Proložac	54,62	3796	604,41	6,28	10	11,1
Runovići	59,40	2442	602,52	4,05	10	10,1
Šestanovac	89,54	1917	525,6	3,65	15	5,9
Tučepi	22,34	1918	136,22	14,08	70	6,1
Zadvarje	13,22	289	76,17	3,79	20	5,8
Zagvozd	139,17	1184	524,87	2,26	10	3,8
Zmijavci	13,94	2080	204,35	10,18	15	14,7
OBALA	514,20	49.235	3.035,87	16,21	-	6,0
ZALEĐE	978,65	23.614	7.176,72	3,29	-	7,3
UKUPNO	1.492,85	72849	10212,59	7,13	28	6,69

Izvor: Prostorni plan SDŽ

Prostornim planovima jedinica lokalne samouprave u obuhvatu LAGa površine oko 1.492, 85 km² za građevinska područja naselja planirano je oko 10.212, 5 ha ili gotovo 7% teritorija. Od tog broja na područje obalnih JLS (koje imaju kontakt s obalom mora) otpada 30% (3.035,8 ha) a na područje JLS u zaleđu 70% ili (7.176,7 ha). Na području obalnih JLS gustoća stanovnika po 1 ha građevinskog područja je gotovo 5 puta veća nego na području zaleđa.

Od planiranih 3.035,8 ha građevinskog područja naselja obalnih JLS gotovo 90% odnosi se na prostor neposredno uz morsku obalu koja je gotovo u cjelosti izgrađena a svega 10% na naselja u dubini njihovog teritorija (poluurbane i ruralne cjeline smještene na uzmorskim padinama).

Za razliku od preizgrađenosti prostora uz morsku obalu, na depopulacijskim područjima JLS na u zaleđu (JLS koje nemaju kontakt s obalom mora), građevinska područja su ekstenzivno planirana i uvelike premašuju potrebe, pa je opremanje naselja komunalnom infrastrukturom neracionalno.

Pristup uređenju građevinskih područja naselja smještenih uz obalu zahtjeva njihovu sanaciju, rekonstrukciju i urbanu obnovu i uređenje na način da se izbjegava zauzimanje neizgrađenih površina, dok je građevinska područja u zaleđu potrebno racionalizirati i uskladiti sa stvarnim potrebama u cilju mogućnosti njihovog uređenja i komunalnog opremanja.

Izdvojene ugostiteljsko turističke zone

Na području LAG-a planirano je 316 ha novih neizgrađenih turističkih zona sa oko 18.120 ležajeva u hotelima i turističkim naseljima.

Tablica 4. Planirane zone ugostiteljsko - turističke namjene na području LAG-a

1000 m udaljene od mora					
GRAD/OPĆINA	NASELJE	NAZIV	MAX. POVRŠI NA (ha)	MAX. KAPACITET	VRSTA
BAŠKA VODA	BAŠKA VODA	ČOCE	13,00	700	T1
		BAŠKO POLJE	20,00	1500	T1
	KRVAVICA	KRVAVICA	4,90	350	T1
	PROMAJNA	DJEČJE SELO	7,00	800	T1
		KAPETANSKO SELO	9,00	500	T1
DUGI RAT	DUĆE	DUĆE - KAVA	6,60	500	T2
GRADAC	DRVENIK	SLATINE-ČISTA	9,50	700	T3
OMIŠ	LOKVA ROGOZNICA	IVAŠNJAK	15,17	520	T1
		PLANI RAT	13,60	700	T2, T3
PODGORA	ŽIVOGOŠĆE	DOLE	17,00	1200	T3
	PODGORA	DRAČEVAC	15,70	750	T1, T2
	IGRANE	JARSAN	8,00	700	T2
	DRAŠNICE	KOMOLJAČA	7,00	400	T2
	ŽIVOGOŠĆE	VELIKA DUBA	5,40	450	T3
ZADVARJE	ZADVARJE	PELEGRIN	8,20	550	T1
UKUPNO			160,07	10.320	T1-hotel, T2-turističko naselje
IZVAN 1000 m udaljenosti od mora					
CISTA PROVO	ARŽANO	JANDRIČA STAJE	3,50	175	T2
	BIORINE	DONJE KARADŽE	1,80	90	T2
		ŠUŠKOVA LAZINA	1,70	85	T2
	CISTA VELIKA	RONIČEVA STAJA	7,80	390	T2
	DOBRANJE	LEROTIČA STAJE	2,70	135	T2
		MILARDOVIČA STAJE	3,30	165	T2
		VULETIČA STAJE	6,00	300	T2
		VULETIČA - ČUBELIČA STAJE	13,98	700	T2
	SVIB, CISTA PROVO	KRSTINA	18,70	1000	T1, T2
LOKVIČIĆI	DOLIČA DRAGA	LOKVIČIĆI	7,00	500	T2
LOVREĆ	DOBRINČA	DOBRINČA – BREŽINE II	7,00	350	T1, T2
	LOVREĆ	OLUJIČA STAJE	6,00	300	T1, T2
	LOVREĆ, OPANCI	LOVREĆ - STRANA	4,00	200	T1, T2
	STUDENCI	ANTUNOVIČA STAJE	9,00	450	T1, T2
		ČORBIĆI	3,00	150	T2
		UDILJKOVE STAJE	7,00	350	T1, T2
	BLATO NA CETINI	BLATO NA CETINI	1,60	200	T2
	PISAK	DOVANJ	2,00	150	T2

OMIŠ	SLIME	DOVANJ	2,50	150	T2
	TUGARE	TUGARE	3,50	400	T2
PROLOŽAC	GORNJI PROLOŽAC	GORNJI PROLOŽAC	1,40	70	T2
	RIČICE	RIČICE 1	3,40	170	T1
		RIČICE 2	1,30	65	T1
ŠESTANOVAC	KREŠEVO	KREŠEVO	15,00	1000	T2
	ŠESTANOVAC	HOTEL ČVORIŠTE ŠESTANOVAC	3,70	190	T1
	ŽEŽEVICA	SAKALA	6,80	160	T2
ZADVARJE	ZADVARJE	ŠODANI	7,00	200	T2
ZAGVOZD	BIOKOVSKA SELA	BAKOTINE STAJE	2,60	130	T2
	ZAGVOZD	MANDEŠINA	1,89	95	T2
		KOŠOROVAC	0,40	30	T3
		VRANJAČA	3,73	190	T2
UKUPNO			155,6	7.800	T1- hotel,T2- turističko naselje

Izvor: Prostorni plan SDŽ

Turistički razvoj usitnjen je unutar administrativnih granica a provedbu otežavaju nedovoljno konkretizirani prioriteti razvoja turizma u jedinicama lokalne samouprave. Brojne planirane izdvojene ugostiteljsko turističke zone, od kojih je znatan broj planiran na osjetljivom području, vrlo je teško privesti namjeni zbog predimenzioniranosti, nerazmjera između potreba i postojećeg stanja razvijenosti infrastrukture, nedostatka kvalificirane radne snage školovane za rad u turizmu, nedostatka pratećih sadržaja i sl. Izdvojene turističke zone rijetko su planirane konceptualno a češće po logici zauzimanja neizgrađenog obalnog područja ili vrijednih prirodnih predjela u zaleđu. Kriteriji vrednovanja stvarnih usporednih prednosti planiranih lokacija nisu evaluirani niti obnavljani, nedostatna su sektorska istraživanja u procesu izrade prostornih planova kao i ekosustavni pristup. Programi uređenja turističkih zona općeniti su i često istovrsni, bez prepoznatljivog „branda“ ili isticanja lokalnih osobitosti. Standardi planiranja izdvojenih zona su većinom istovrsni, u pravilu neovisni o osobitostima prostora. Planirane turističke zone su uglavnom neizgrađene i komunalno neopremljene.

Golf turizam

Na području LAGa planirano je 234 ha golfskih igrališta. Analizom prostorno-planske dokumentacije - prostornih planova županija i prostornih planova jedinica lokalne samouprave, uočava se neravnomjernost planiranja golfskih igrališta i velika koncentracija u pojedinim područjima.

Veliki dio planiranih zona uključuje i gradnju pratećih sadržaja, vila u golfu, bilo kao posebnih turističkih zona koje se planiraju uz golf igrališta, bilo u sklopu planiranih golf igrališta na maksimalno 4% površine.

Tablica 5. Planirane lokacije za izgradnju golfskih igrališta na području LAGa

GRAD/OPĆINA	NASELJE	KATEGORIJA	POVRŠINA
TUČEPI	TUČEPI	R1	6,00
ŠESTANOVAC	KREŠEVO	R1gt	129,0
ZADVARJE	ZADVARJE	R1gt	99,00

Izvor: Prostorni plan SDŽ

Gospodarske djelatnosti - Na području LAGa planirano je 618 ha proizvodno poslovnih zona za budući razvoj.

Tablica 6. Proizvodno – poslovne zone na području LAG-a Adrion

GRAD/OPĆINA	ASELJE	NAZIV	POVRŠINA (ha)	VRSTA
CISTA PROVO	BIORINE, CISTA	POD MANDARIĆA STRANOM	14,85	Proizvodna
	CISTA PROVO	ŠUMSKI GAJ	12,3	Proizvodna
IMOTSKI	GORNJI VINJANI	GORNJI VINJANI	16,9	Poslovna
LOVREĆ	LOVREĆ	LOVREĆ CENTAR	14,0	Proizvodna
	OPANCI	LOVREĆ - OPANCI	31,0	Proizvodna
	STUDENCI	STUDENCI - NOVAK	18,0	Poslovna
OMIŠ	KOSTANJE	KOSTANJE	157,0	Poslovna
	OMIŠ	VRISOVCI	24,6	Poslovna
	SRIJANE	SRIJANE	19,1	Proizvodna
PODBABLJE	POLJICA	GOLO BRDO	10,80	Proizvodna
PROLOŽAC	DONJI PROLOŽAC	DONJI PROLOŽAC	20,56	Poslovna
	RIČICE	RIČICE	13,38	Poslovna
RUNOVIĆI	PODOSOJE	PODOSOJE	11,11	Proizvodno-poslovna
	RUNOVIĆI	SEBIŠINA	12,2	Proizvodno-poslovna
ŠESTANOVAC	KATUNI	DVORUP	38,5	Proizvodna
	ŠESTANOVAC	ŠESTANOVAC ISTOK	10,9	Poslovna
	ŠESTANOVAC	ŠESTANOVAC ZAPAD	34,4	Poslovna
VRGORAC	RAVČA	RAVČA	67,3	Proizvodno-poslovna
	RAVČA, KOKORIĆ	JELAVIĆI	13,65	Proizvodno-poslovna
	VRGORAC, DUSINA	VRGORAC	15,53	Poslovna
	VRGORAC	VRGORAC - SJEVER	23,2	Proizvodno-poslovna
ZADVARJE	ZADVARJE	ZADVARJE	25,8	Proizvodna
	ZADVARJE	ZADVARJE 1	28,67	Proizvodna
ZAGVOZD	ZAGVOZD	BRLOZI	11,1	Proizvodno-poslovna
	ZAGVOZD	GOLO BRDO	35,7	Proizvodno-poslovna
UKUPNO			618,74	

Prostor za razvoj gospodarstva i djelatnosti treba osigurati uvažavanjem prioriternih djelatnosti područja koje ovise o značajkama i tipu prostora-krajoblika i koje čine glavno fizionomsko obilježje područja (prostorno-gospodarsku strukturu), te temeljiti na kriteriju predodređenosti prostora za djelatnosti pri čemu se na određenom prostoru prioritarno lociraju one funkcije koje su vezane za taj prostor i resurs.

Izvan građevinsko područje

Značajne površine izvan građevinskog područja obuhvaćaju poljoprivredne površine i površine šuma. Za poljoprivredne i šumske površine neažurni su podaci o načinu korištenja, bonitetu. Zbog nesređenosti katastra, još uvijek i na nacionalnoj razini pa tako i na obalnom području ne postoji jedinstvena evidencija o poljoprivrednom zemljištu te oblicima njegova korištenja i raspolaganja.

Veličina i rascjepkanost posjeda je ograničavajući čimbenik razvitka poljoprivrede obalnih županija pa tako i područja LAGa. Poljoprivredno i šumsko zemljište u velikoj mjeri zapušteno, vlasnički neregulirano.

U praksi prostornog planiranja, posebno na razini jedinica lokalne samouprave, uočava se trend prenamjene poljoprivrednog i šumskog zemljišta u građevinsko područje naselja osnivanjem novih izdvojenih građevinskih područja ili proširenjem postojećih građevinskih područja.

Izvan građevinskog područja omogućava se gradnja za infrastrukturu, građevine obrane, građevine namijenjene poljoprivrednoj proizvodnji, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, gospodarenju u šumarstvu i lovstvu, gospodarsko korištenja pomorskog dobra, istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, uređenje kampova i golf igrališta i drugih sportsko rekreacijskih igrališta, stambenih i pomoćnih građevina na poljoprivrednim posjedima i za potrebe seoskog turizma kao i rekonstrukcija postojećih građevina.

Površine za istraživanje mineralnih sirovina (boksit, sadra, tehnički građevni kamen, arhitektonski građevni kamen, tupina, asfalt, šljunak i pijesak) utvrđena su unutar područja općina, Cista Provo, Lovreć, Šestanovac, Runovići i gradova: Omiš, Imotski i Vrgorac.

Slika 3. Prometna mreža na području LAG-a Adrio

Tablica 7. Karakteristike hidroelektrana unutar područja obuhvata

NAZIV HIDROELEKTRANE	INSTALIRANA SNAGA (MW)	BROJ AGREGATA	PRIKLJUČNI NAPON (kV)
ZAKUČAC	486	4	220 i 110
ĐALE	40,8	2	110
KRALJEVAC	46,4	3	110 i 35

Tablica 8. Trafostanice za distribuciju električne energije

NAZIV TS	PRIJENOSNI OMJER	SNAGA UGRAĐENIH TRANSFORMATORA (MVA)
KRALJEVAC	110/35/10	4+4
DUGI RAT	110/35/10	20 +20
OMIŠ	35/10	8+8
RAVNICE	35/10	4+4
BAŠKA VODA	35/10	8+8
MAKARSKA	35/10	8+8
PODGORA	35/10	8+8
ZAGVOZD	110/20(10)	20+20
IMOTSKI	35/10	8+8
MEDOV DOLAC	35/10	4+4
VRGORAC	110/20(10)	20+0
BRIST	35/10	8+8

Tablica 9. Korištenje alternativnih izvora energije i postojeća infrastruktura

MJESTO	NAZIV I SNAGA SUNČANE ELEKTRANE	TIP
Omiš	„TECTRA 2“ 9,55 kW	Sunčane elektrane instalirane snage do uključivo 10 kW
Tugare	„ČURLIN“ 24 kW	Sunčane elektrane instalirane snage veće od 10 kW do uključivo 30 kW
Aržano	„PERKOVIĆ TRADE“ 30kW	Sunčane elektrane instalirane snage veće od 10 kW do uključivo 30 kW

Okvir - 3.

VODNO GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA

Vodoopskrba

Područje LAG-a snabdijeva se vodom iz više vodoopskrbnih sustava i podsustava: regionalnog sustava Omiš-Brač-Hvar-Šolta (podsustavi: Omiš i Tugare-Gata), regionalnog sustava Makarskog primorja (podsustavi: Makarskog primorja i Zadvarje-Šestanovac), grupnog vodovoda Imotske krajine, vodoopskrbnog sustava Grada Vrgorca i podsustava Gradac vodoopskrbnog sustava Ploče. Organizacija vodoopskrbe područja LAG-a odvija se kroz komunalna poduzeća: Omiš, Makarska, Imotski i Vrgorac. Distribucijske vodovodne mreže ***sustav opterećen je znatnim gubicima*** (vodovodi Omiš i Makarska: 31“ i 33%, Vrgorac i Imotski: 73% ovih vodoopskrbnih sudstva pokrivaju gotovo sva naselja LAG-a. Međutim, ***vodoopskrbni*** i 80%). Prema „Vodoopskrbnom planu Splitsko dalmatinske županije“ (Hrvatske vode)⁴ za područje LAG-a potrebe za vodom (stanovništvo - stalno i povremeno, turiste, sve vrste djelatnosti) procijenjene su za 2015.g 722, l/sec., a za 2025.g. 918,9 l/sec. Vodoopskrba područja LAG-a na kraju planskog razdoblja 2025.g. oslanjat će se na postojeće zahvate, iz vodozahvata: pri HE Zakućac i pri HE Kraljevac, Jurjević-Gojsalić, Opačac, Butina i Banja uz dodatno upuštanje vode u sustav s izvora Mukišnica i Tribistovo (ovisno o međudržavnim dogovorima). Iz navedenih izvora planira se zahvatiti 1895 lit./sec. što je više od procijenih potreba - 1614 lit./sec. ***Potrebno je naglasiti da potrebne količine i resursi predviđaju⁵ osiguranje vode za javnu vodoopskrbu, što ne uključuje vodu za poljoprivredu.***

Radi osiguranja kvalitete vode za javnu vodoopskrbu određene su zone sanitarne zaštite izvorišta, sa utvrđenim ograničenjima u korištenju prostora, što je operacionalizirano u dokumentima prostornog uređenja. Područje LAG-a obuhvaćeno zonama sanirane zaštite izvorišta Žrnovnice, Studenci, Opačac, Banja, Butina Grebenice – Vrutak, Vrutak- Makarska i Baška voda, i to I., II., III. i IV zonom, ukupne površine 64366 ha ili 43,1% područja LAG-a.

Prostor zona sanitarne zaštite predstavlja prostor ograničenja u korištenju, u kojeg spadaju i znatnije poljoprivredne površine polja Rastok i Jezero.

Navodnjavanje

Kako je izneseno, voda iz vodoopskrbnog sustava na području Županije namijenjena je isključivo za javnu vodoopskrbu. S druge strane, uzimajući u obzir klimatska obilježja prostora, potrebe poljoprivrednih kultura za vodom na području Županije, opravdano je tvrditi da postoji potreba za navodnjavanjem poljoprivrednih površina na području LAG-a. Stoga se *Planom navodnjavanja za područje Splitsko-dalmatinske županije*⁶ ističe se potreba navodnjavanja kao suvremene agrotehničke mjere opravdan i neophodne kako za uzgoj

⁴ Institut građevinarstva Hrvatske, odjel za hidrotehniku – Split, Hidroing d.o.o., Akvaproyekt d.o.o., Infra projekt d.o.o. i Geoprojekt d.d.: Vodoopskrbni plan Splitsko-dalmatinske županije, Hrvatske vode, Split. 2008.

⁵ Institut građevinarstva Hrvatske, odjel za hidrotehniku – Split, Hidroing d.o.o., Akvaproyekt d.o.o., Infra projekt d.o.o. i Geoprojekt d.d.: Vodoopskrbni plan Splitsko-dalmatinske županije, Hrvatske vode, Split. 2008.

⁶ Radinović. S.: Plan navodnjavanja Splitsko dalmatinske županije, Instituta za jadranske kulture, Split, 2006.

drvenastih kultura tako i za uzgoj povrtlarskih kultura. Prema dostupnim podacima na području LAG-a navodnjavano je 510 ha poljoprivrednog zemljišta u okviru poljoprivrednih kućanstva (svega 10 % od ukupnog broja kućanstava), od čega se iz vodoopskrbnog sustava navodnjava 26%.⁷

U okviru Plana navodnjavanja izrađena je Namjenska pedološka karta sa melioracijskim jedinicama poljoprivrednog zemljišta prioriteta za navodnjavanje, uređenje i zaštitu. Pogodnost tla – poljoprivrednog zemljišta za navodnjavanje na području LAG-a ukupne površine 18597,49 ha. Voda za natapanje poljoprivrednih površina u Splitsko dalmatinskoj županiji pa tako i na prostoru LAG-a osigurava se iz oborina, voda iz prirodnih jezera, otvorenih vodotoka i izvora, podzemnih voda i umjetnih akumulacija. Na području LAG-a značajniji vodni resursi za navodnjavanje su akumulacija Ričica, Prološko Blato, rijeka Vrljika, akumulacije HE Kraljevac i Zakućac, te vode Trebižata i Matice.

Što se tiče količina vode na prostoru županije, odnosno područja LAG-a zapažen je opći trend smanjivanja prije svega minimalnih vodostaja, protoka i razina podzemnih voda kao i povećanje temperature zraka, naročito one maksimalne, dakle tijekom ljetnog i vegetacijskog razdoblja. Postoje indicije da se javljaju i trendovi snižavanja godišnjih oborina. Trenutačno kakvoća vode zadovoljavajuća je za potrebe natapanja, međutim postoji zabrinjavajući i ubrzani trend njenog pogoršanja⁸.

Prema Planu navodnjavanja prioritetna područja navodnjavanja na području LAG-a su Imotsko polje i Vrgorac⁹ gdje se planira navodnjavati 1570 ha (od ukupno 3995 ha) za što je potrebo osigurati 5.254.000 m³ vode godišnje. Potrebne količine je moguće osigurati iz rijeke Vrljike, akumulacije Ričice, Trebižata i Matice, te iz podzemnih vodotoka.

Danas se nekontrolirano natapaju velike poljoprivredne površine te da se na taj način troše značajne količine voda, zbog čega dolazi do presušivanja izvora i tečenja u otvorenim vodotocima, ali i značajnih problema s opskrbom vodom stanovništva iz javnih vodovoda. Ti procesi se mogu još više intenzivirati u budućnosti te da će i on utjecati na mogućnost osiguranja vode za natapanje u kritičnim razdobljima.

Odvodnja

Na području LAG-a danas je u funkciji petnaest sustava odvodnje otpadnih voda sa većim ili manjim stupnjem funkcionalnosti, i to: Tučepi, Brela, Baška voda, Promajna-bratuš— krvavica, Podgora, Igrane-Živogošće, Drvenik, Zaostrog, Gradac-Brist-Podaca, Omiš-Duće,

⁷ Imotsko-Bekijsko polje ukupne površine 9500 ha, od čega na hrvatski dio otpada 4400 ha. Na ovom polju, pored regulacijskih radova, nisu izvođeni veći zahvati na melioracijskom uređenju polja. U polju je šezdesetih godina izveden natapni sustav za navodnjavanje 1300 ha sa zahvatom na izvoru Opačac. Navodnjavanje je gravitacijsko, a sustav je izgrađen od betonskih i zemljanih kanala sa nizom ustava. Sustav je većim dijelom zapušten i van funkcije. Polje Rastok ukupne površine 1769 ha, od čega na hrvatski dio otpada 790 ha. Na području polja Rastok izveden je natapni sustav na cca 50 % površina kojim se vrši gravitacijsko navodnjavanje. Sustav je zapušten. (Fuštar, A.: *Studija zaštite voda i mora splitsko dalmatinske županije, Akvaproyekt, Split, 2009.*)

⁸ Radinović. S.: Plan navodnjavanja Splitsko dalmatinske županije, Instituta za jadranske kulture, Split, 2006.

⁹ Sanitarnom zaštitom 1 i 2 stupnja obuhvaćeno je 1.652 ha i nije obuhvaćeno 86 ha u poljima Rastok i Jezero u općini Vrgorac, te zbog pretpostavljenog razvoja poljoprivrede, obzirom na kvalitetu i veličinu zemljišta, postojećeg stanja proizvodnje i interesa proizvođača za proizvodnju, potrebno je izraditi Studiju utjecaja na okoliš.

Čelina, Podstrana-Jesenice (Dugi rat), Imotski, Vrgorac, Zagvozd. Prema *Studiji zaštite voda i mora Splitsko-dalmatinske županije*¹⁰ od 106546 ES¹¹ na području koje pokrivaju navedeni sustavi na sustav je priključeno 55807 ES ili u prosjeku 52%. Priključenost na sustave odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda po gradovima i općinama pokazuje da su priključeni Baška voda – 61%, Brela – 89% , Gradac – 32%, Imotski – 34%, Omiš – 15%, Podgora – 59%, Proložac – 7%, Tučepi – 100%, Vrgorac – 4% i Zagvozd – 18%¹².

Studijom su naznačena područja u LAG-u u kojima se planira javna odvodnja (gdje sada ne postoji) i područja sa planiranom individualnom odvodnjom na ostalim područjima na kojim se u narednim planskim periodima kad se za to steknu uvjeti mogu formirati javni sustav odvodnje. Od ukupno 71 naselja koje obuhvaća 23863 ES u njih 22 ili za 11439 ES planirano je osigurati javne sustave odvodnje (48%), dok u 49 naselja za 12424 ES konceptijskim rješenjima predviđa se individualna odvodnja¹³.

Zaštita voda provodi se u skladu s Državnim planom za zaštitu voda, sa osnovnim ciljevima: sačuvati površinske i podzemne vode koje su još čiste, zaustavljanje trenda pogoršanja kakvoće voda te saniranje i uklanjanje izvora onečišćenja prvenstveno na postojećim i planiranim izvorima pitke vode., kao i drugim mjestima gdje se voda koristi za namjene za koje je potrebno osigurati II. ili III. kategoriju vode. Na području LAG-a do 2025.g. definirano je 38 područja sustava javne odvodnje sa ukupno 236212 E, od čega 20 područja nalazi unutar vodo zaštitnih zona sa planiranih 52513 ES (ili 22% ES). Ukupna količina otpadnih voda na području LAG-a procjenjuje se na 11 milijuna m³.

Konceptijska rješenja na sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području LAG-a su sukladno koncepciji za područje Splitsko-dalmatinske županije određena vezano za postojeće stanje pojedinih sustava. Za postojeće sustave koji funkcioniraju u manjoj ili većoj mjeri planira se dogradnja vezana za proširenje sustava odvodnje i/ili izgradnju odnosno dogradnju uređaja za pročišćavanje, te izgradnja novih sustava.

Zaštita od voda

Na području Grada Vrgorca postoje zatvorena kraška polja Rastoka i Vrgorsko polje. Izvori u Vrgorskom polju se uglavnom napajaju podzemnim tokovima s viših horizonata polja Rastok i Imotsko-Bekijskog polja. Poplave u polju Rastok i Vrgorskom polju javljaju se redovito u hladnijim i vlažnijim razdobljima godine, uglavnom u razdoblju od listopada do travnja. U cilju unapređenja poljoprivredne proizvodnje i smanjenja plavljenja, započela je izgradnja sustava “Baćinska jezera-Trebižat” koji još nije dovršen.

¹⁰ Fuštar, A.: Studija zaštite voda i mora splitsko dalmatinske županije, Akvaproyekt, Split, 2009.

¹¹ ES ekvivalentni stanovnik: prosječni pokazatelj opterećenosti otpadnom vodom po stanovniku. (http://www.fer.unizg.hr/_download/repository/FER-pojmovnik.pdf).

¹² Ukupni broj ES po općinama i gradovima razlikuje se od ES po sustavima je su pribrojeni i ES individualnih rješenja.

¹³ Broj stanovnika u pojedinom naselju (koji je uziman) nije dobar pokazatelj mogućnosti formiranja javnog sustava odvodnje jer se u većini slučajeva radi o više nepovezanih zaseoka jednog naselja koji su uz to i nepovoljno topografski razmješteni. . (Fuštar, A.: Studija zaštite voda i mora splitsko dalmatinske županije, Akvaproyekt, Split, 2009.)

Bujično područje podbiokovskih bujica sa 106 većih i manjih bujičnih tokova, prostire se na južnim strmim padinama Biokova od Vrulja do Gradca. U donjem dijelu korita bujica su u velikoj mjeri uzurpirana nekontroliranom stambenom izgradnjom, a nestručnim natkrivanjem bujica radi izgradnje pristupnih cesta i puteva, te nezakonitim postavljenjem komunalnih instalacija, značajno je smanjena proticajna moć istih. Radi ovakvog stanja podbiokovskih bujica, često dolazi do plavljenja JTC, loklanih pristupnih puteva, te stambenih objekata u urbaniziranim područjima Makarske rivijere.

Imotsko-Bekijsko polje (područje Imotski, Runovići, Zmijavci, Proložac, Podbablje, Lokvičići) je zatvoreno krško polje, ukupne površine 9.500 ha (od čega na teritorij Republike Hrvatske otpada oko 4400 ha), s izrazitom zonom vrela na sjevernom rubu polja i izrazitom zonom ponora na južnom rubu polja, a obiluje i ostalim krškim pojavama (estavele, ponikve itd.). Poplave u Imotsko-Bekijskom polju su rezultat obilnih oborina na slivu, koje uzrokuju površinsko i podzemno otjecanje kroz veliki broj krških izvora. Izgradnjom akumulacije Ričice, Imotsko polje je zaštićeno od dijela vanjskih poplavnih voda. Najveći problem ostaju unutrašnje vode polja, odnosno recipijenti koji ih trebaju primiti. Regulacijom dijela Vrljike, rekonstrukcijom tunela Petnik i regulacijom Trebižata na području R BiH riješilo bi se pitanje prihvata svih poplavnih voda.

Prema preliminarnim procjenama rijeke Cetine (područje Omiš, Zadvarje, Šestanovac, Dugi Rat) poplavnih rizika kao najznačajnije potencijalno plavljeno područje izvan kanjona Cetine identificirano je područje Blata na Cetini. Potencijalno je ugroženo i područje grada Omiša na ušću Cetine zbog moguće koincidencije velikih voda Cetine i velikih plimnih valova.

Bujično područje Dugog Rata i Lokve Rogoznice odlikuje veliki broj bujičnih tokova relativno kratkog toka koji se strmo spuštaju sa padina Mosora i Biokova u more. Taj je uski obalni pojas nakon izgradnje Jadranske magistrale bio izložen intenzivnoj urbanizaciji, većinom neplanskog tipa. Zbog toga, ova naseljena područja pri ekstremno velikim oborinama, trpe znatne materijalne štete. Stanje pogoršavaju česti šumski požari koji vrlo brzo ogole slivno područje pojedinih bujica i time aktiviraju erozijske procese i ubrzaju dotok velikih voda.

Na Područje Zagvozd, Lovreć, Cista Provo nema značajnije problematika zaštite od voda.

Okvir - 4.

GOSPODARENJE OTPADOM

Gospodarenje otpadom u gradovima i općinama na području Županije, a tako i na području LAG-a u zadnjih nekoliko desetljeća nije bilo sustavno rješavano i uglavnom se svodilo na odlaganje komunalnog i svakog drugog otpada na odlagališta koja nisu imala zakonski propisanu dokumentaciju i nisu udovoljavala minimalnim tehničkim uvjetima. Na ovom području postoji više divljih odlagališta otpada, a nastali su nekontroliranim odlaganjem miješanog, građevinskog i glomaznog otpada od strane građana, obrtnika i trgovačkih društava¹⁴. Planom gospodarenja otpadom Splitsko-dalmatinske županije predviđena je obveza da se sveukupno stanovništvo obuhvati organiziranim skupljanjem otpada do konca 2009. te je predviđena izgradnja reciklažnih dvorišta, skupljanje metalnog otpada te recikliranje građevinskog materijala. Prema Izvješću o obavljenoj reviziji Plana gospodarenja otpadom u Splitsko - dalmatinskoj županiji za razdoblje 2007.-2015. godine (listopad 2014.), za 2013. godinu sve lokalne uprave općina/gradova na području LAG-a, osim grada Imotskog i općine Brela, donijele su plan gospodarenja otpadom. Prema istom Izvješću skupljanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je 100% općina/gradova na području LAG-a. Međutim, reciklaža se obavlja u samo nekoliko jedinica lokalne samouprave. Prema podacima iz općina/gradova postoje 4 odlagališta (Gradac, Imotski, Lovreć i Vrgorac). Ukupno ima 30 divljih odlagališta (Proložac – 2, Runovići – 6, Zagvozd – 17 i Zmijavci – 5), od čega je do kraja 2013. sanirano njih 28, na što je utrošeno 1.353.878,4 kn¹⁵. Na području ima samo 3 odlagališta građevinskog otpada i 1 kompostišta. Djelatnost prikupljanja i odvoza otpada obavljaju komunalna područna a području LAG-a kao: „Peovica“ d.o.o. Omiš, „Komunalno poduzeće Gradina“ d.o.o., Baška Voda „Topana“ d.o.o. Imotski, „Greben Brela d.o.o.“, „Podgora čistoća“ d.o.o., „Komunalno“ d.o.o. Vrgorac, „Tučepi“ d.o.o. za komunalne djelatnosti. Danas se otpad odlaže na dva odlagališta, i to: odlagalište „Karepovac“, Split, „Čistoća“ d.o.o. Split za Grad Omiš, te općine Baška Voda, Brela, Dugopolje, Dugi Rat, Podgora, Šestanovac, Tučepi i Zadvarje, i „Kozjačić, Imotski, Topana d.o.o., Imotski za Grad Imotski i, općine Cista Provo, Lovreć, Lokvičići, Podbablje, Proložac, Runovići .

Zakonom o održivom gospodarenju otpadom iz 2013. su u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene direktive Europske unije u vezi sprječavanja i kontrole onečišćenja, odlaganja otpada i dr.. Prema odredbama navedenog Zakona, prioritet je sprječavanje nastanka otpada, zatim priprema za ponovnu uporabu, recikliranje i druge postupke oporabe, poput energetske oporabe te na koncu zbrinjavanje otpada. Uvodi se primarna selekcija otpada na kućnom pragu te naplata po količini preuzetog otpada. Gradovi i općine su odgovorni za smanjenje količine odloženog otpada i dužne su reciklirati otpad izgradnjom reciklažnog dvorišta. Obvezu recikliranja, odnosno izgradnju reciklažnih dvorišta otpada većina jedinica lokalne samouprave na području LAG-a do danas nije provela. Međutim, prema spomenutom

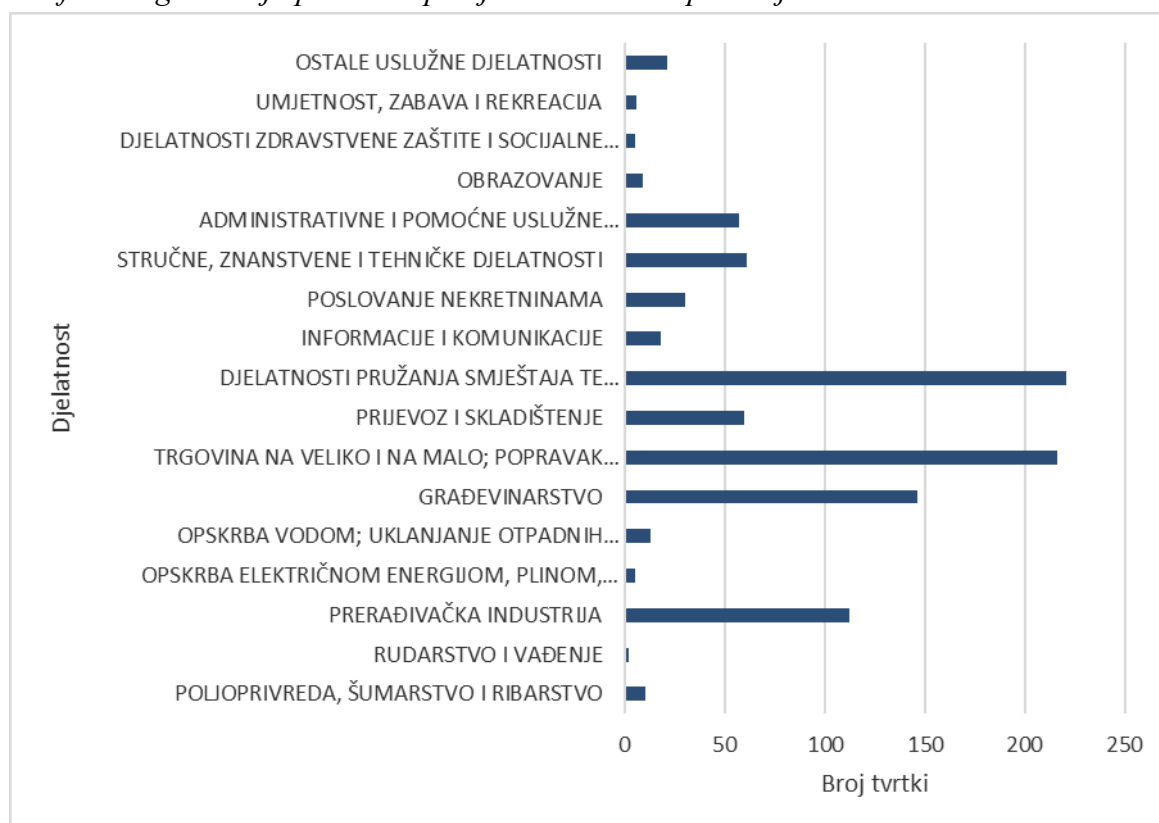
¹⁴ Prema: „RERA“ Split, Osnovana analiza za Razvojnu strategiju Splitsko dalmatinske županije do 2020. (2015).

¹⁵ Izvješće o obavljenoj reviziji Plana gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2007.-2015. godine (listopad 2014.)

izvješću, na razini županije u razdoblju 2011 – 2013. za 5,4% smanjena je količina odloženog otpada. Na razni županije nije izgrađen Regionalni centar za gospodarenje otpadom u Županiji, što će predstavljati problem općinama i gradovima u narednom razdoblju.

U jedinicama lokalne samouprave na području Splitsko-dalmatinske županije, a tako i na području LAG-a edukacija stanovništva o obvezi odvojenog prikupljanja komunalnog otpada se provodi djelomično¹⁶.

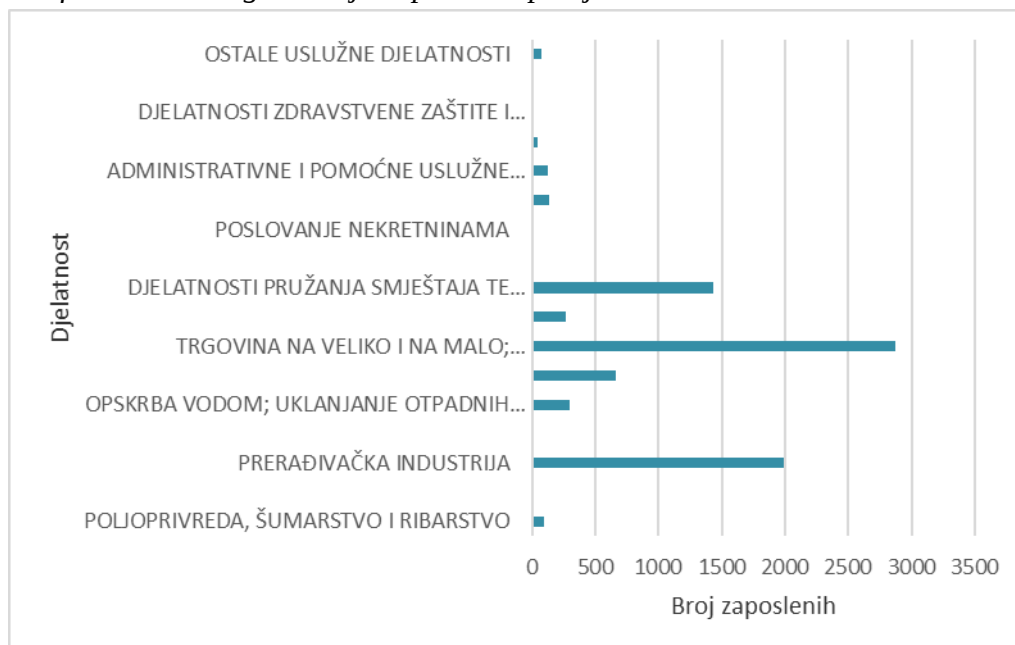
Graf 2. Pregled broja poduzeća po djelatnostima na području LAG-a Adrion

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u 2014. godini, po djelatnostima

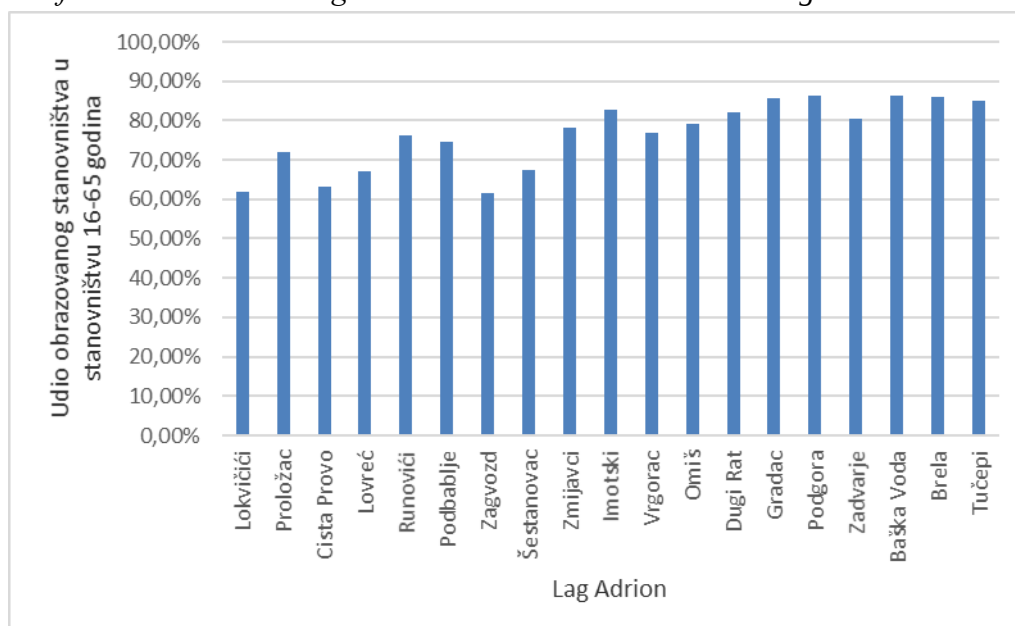
¹⁶ Izvješće o obavljenoj reviziji Plana gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji za razdoblje 2007.- 2015. godine (listopad 2014.).

Graf 3. Pregled broja zaposlenih po djelatnostima LAG-a Adrion

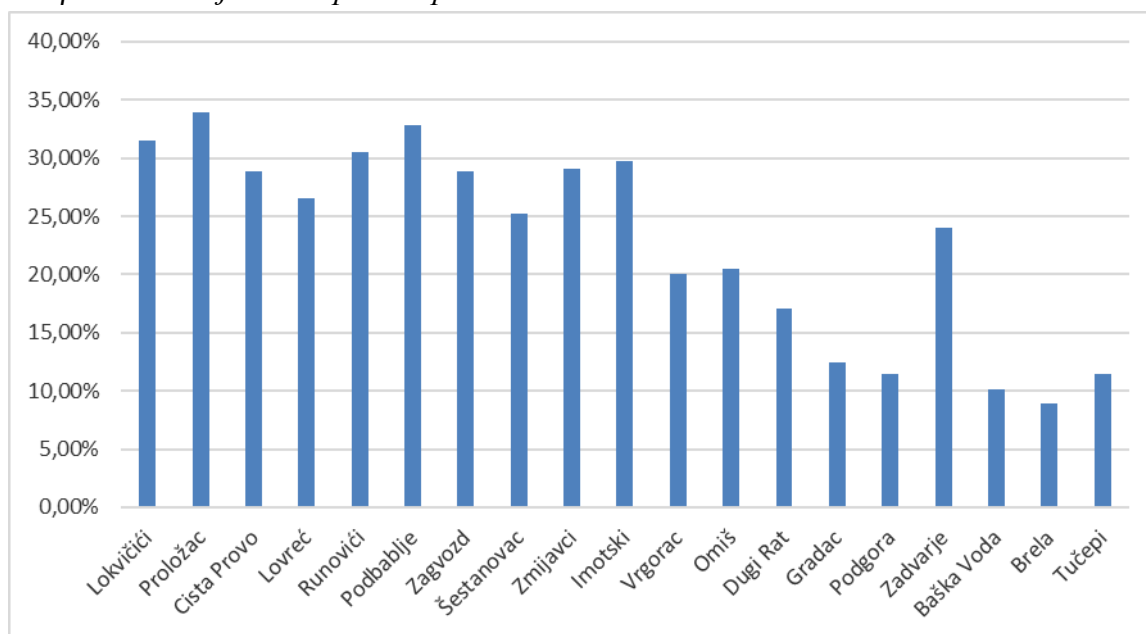
Izvor: Hrvatska gospodarska komora, Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u 2014. godini, po djelatnostima

Graf 4. Udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu 16-65 godina

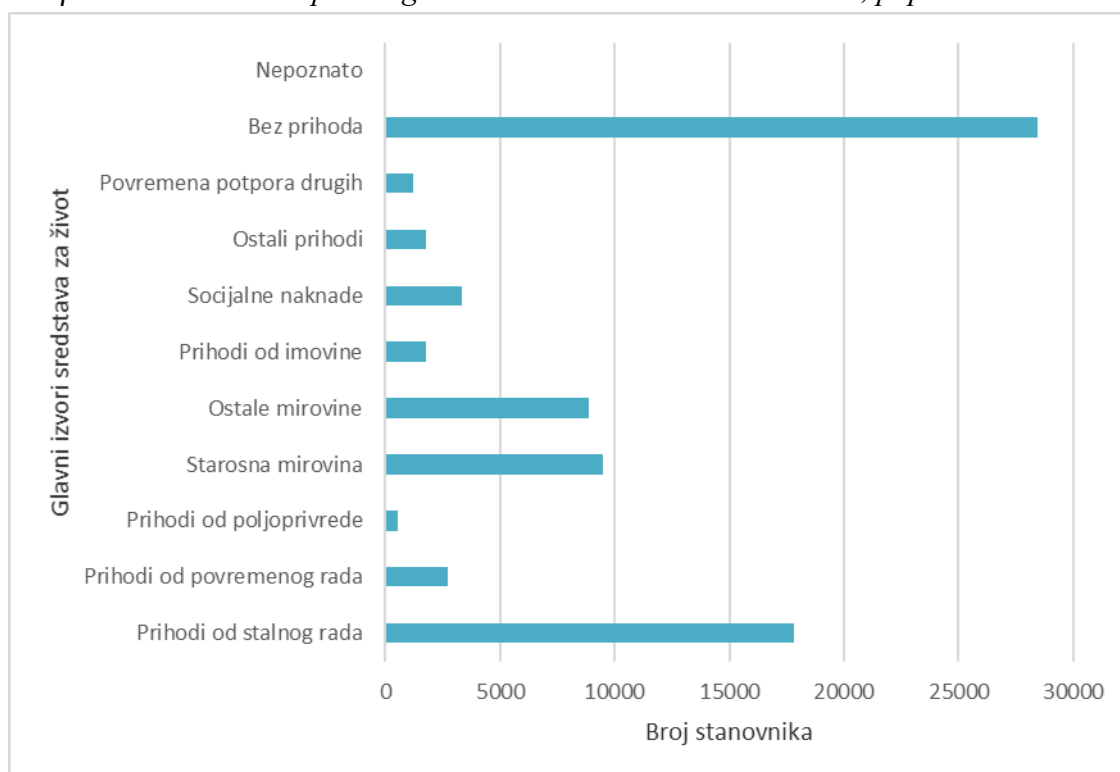
Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

Graf 5. *Prosječna stopa nezaposlenosti 2010-2012.*

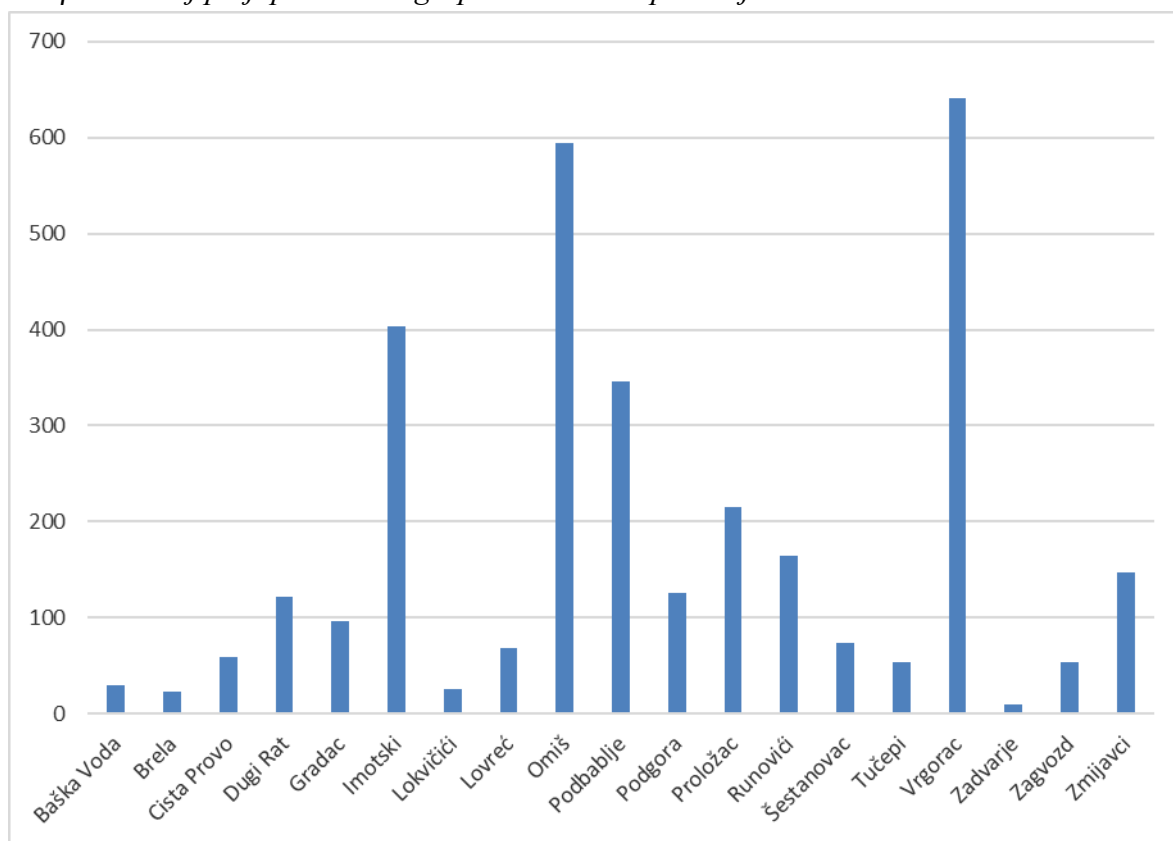
Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europskeunije

Graf 6. *Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život, popis 2011.*

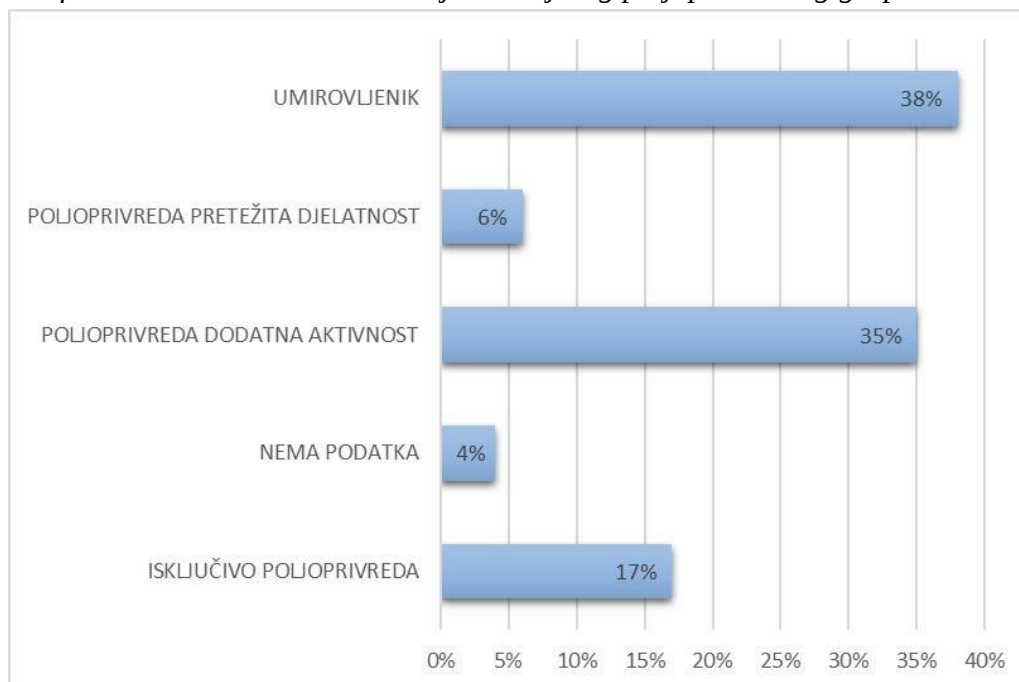
Izvor: Državni zavod za statistiku, popis 2011.

Graf 7. Broj poljoprivrednih gospodarstava na području LAG-a Adrion

Izvor: APPRRR, ARKOD na dan 12.11.2015.

Graf 8. Radna aktivnost nositelja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Tablica 10. Aktivne poduzetničke zone na području LAG-a Adrion

Redni broj	Jedinica lokalne samouprave	Naziv poduzetničke zone	Broj aktivnih poduzeća	Broj zaposlenih
1.	Grad Vrgorac	Jelavići	1	50
2.		Vrgorac sjever	10	600
3.	Općina Šestanovac	Šestanovac Zapad	1	20
4.		Šakić	1	5
5.	Općina Zadvarje	Zadvarje	1	4
6.	Općina Zagvozđ	Troje gomile	2	5
7.		Buljubašići	1	3
Ukupno sve poduzetničke zone			17	687

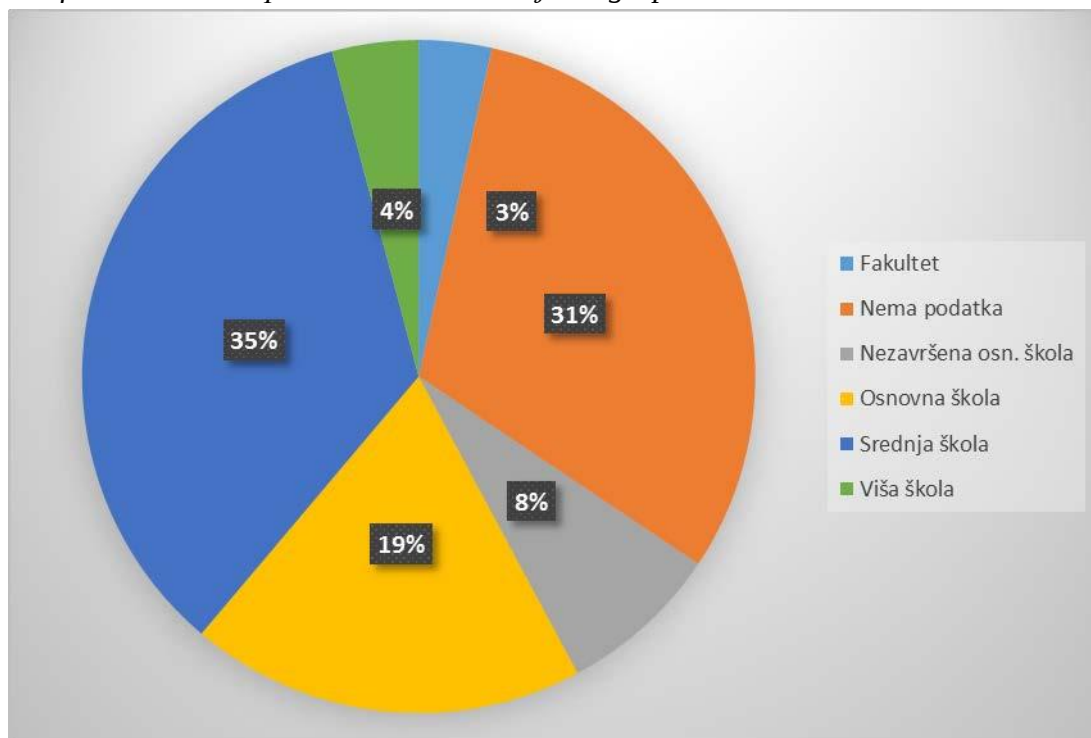
Izvor: Državni ured za reviziju, područni ured Zadar, 2014.

Tablica 11. Ulaganja u poduzetničke zone na području LAG-a Adrion od 2004. do 2013.

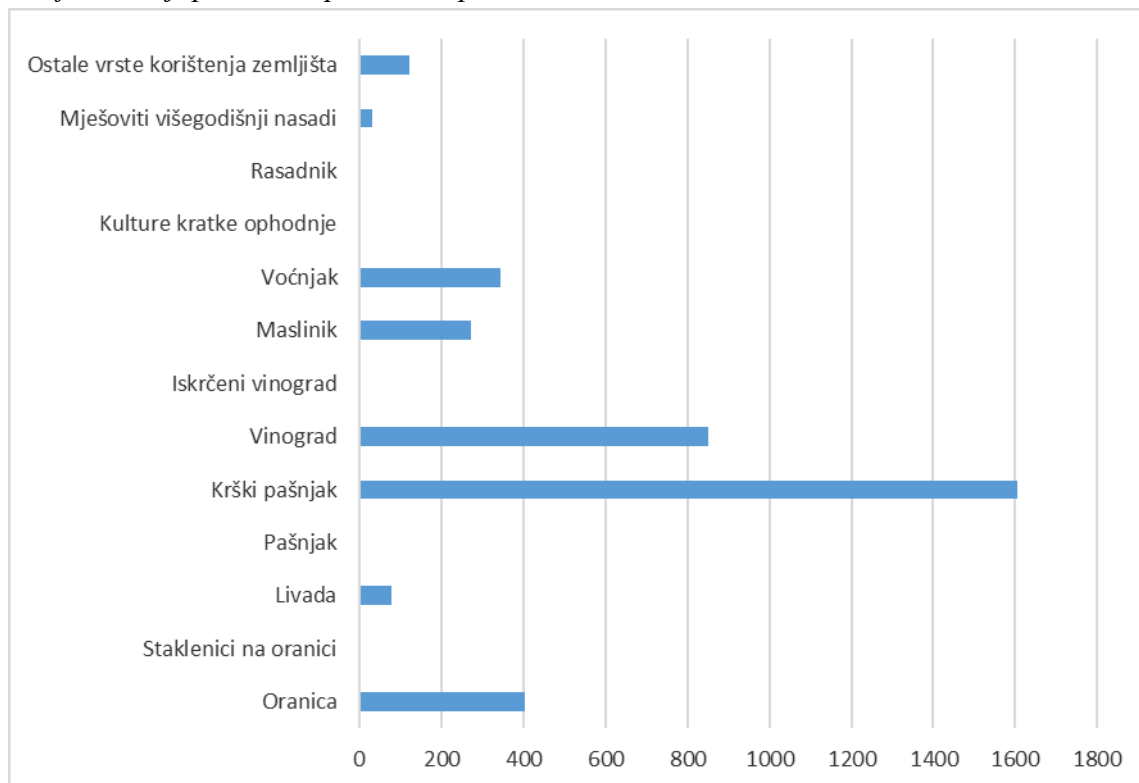
R.br.	Jedinica lokalne samouprave	Naziv poduzetničke zone	Ukupna ulaganja u poduzetničku zonu	Grad/Općina	Županija	RH	Drugi izvori
1.	Grad Imotski	Vinjani gornji	7.881.116,00	29,2%	45,4%	10,2%	15,2%
2.	Grad Omiš	Gata 2	110.840,00	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
3.		Kostanje	620.000,00	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
4.	Grad Vrgorac	Ravča	3.844.862,00	67,2%	27,6%	5,2%	0,0%
5.	Općina Cista Provo	Školski gaj	188.856,00	15,1%	84,9%	0,0%	0,0%
6.	Općina Lovreć	Lovreć zapad	327.170,00	46,5%	53,5%	0,0%	0,0%
7.	Općina Proložac	Donji Proložac	640.000,00	35,9%	64,1%	0,0%	0,0%
8.	Općina Šestanovac	Šestanovac zapad	734.128,00	18,3%	81,7%	0,0%	0,0%
9.	Općina Zadvarje	Zadvarje	5.577.897,00	38,8%	30,7%	30,5%	0,0%
10.	Općina Zagvozđ	Brlozi	297.918,00	2,7%	97,3%	0,0%	0,0%
11.		Golo brdo	470.941,00	27,3%	72,7%	0,0%	0,0%
12.	Općina Zmijavci	Potočine	1.420.000,00	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Ukupno sve poduzetničke zone			22.113.728,00	23,42%	71,49%	3,83%	1,27%

Izvor: Državni ured za reviziju, Područni ured Zadar, 2014.

Graf 9. Školska sprema članova obiteljskih gospodarstava

Graf 10. Poljoprivredne površine upisane u Arkod

Izvor: APPRRR, ARKOD na dan 12.11.2015.

Okvir - 5.

Povrćarske kulture

U Imotskom polju, koje se proteže u Gradu Imotskom, općinama Proložac, Runovići i Zmijavci, povrćarske kulture zastupljene su na 155,16 ha a mogućnosti je povećati površine na 270 ha. Povrćarska proizvodnja uglavnom je smještena duž rijeke Vrljike, kanala za navodnjavanje koji se opskrbljuje vodom iz akumulacije Ričice, kao i uz Prološko jezero te manje lokve i bunare koji nepresušuju tijekom sušnih ljetnih mjeseci. Najzastupljenije su kulture kupus, paprika, rajčica, lubenica, mrkva i grah mahunar s prinosom od 15 t/ha.

U Gradu Vrgorcu pod povrćem je 148,64 ha. Osim navedenih kultura uzgaja se velik broj drugih povrtnih vrsta od kojih su najzastupljenije kupusnjače (kupus, cvjetača, brokula, kelj, raštika), endivija, špinat, lukovi (lik, poriluk), korjenasto povrće (mrkva, cikla, peršin, celer, rotkvica), mahunarke (grašak i bob), krumpir, tikvica, patliđan, grah mahunar, mrkva.

Osim ovih kultura, uzgaja se i čitav niz takozvanih malih kultura, kao što su rokula, komorač, cikorija, artičoka, matovilac, dajkon, kineski kupus, radić, kopar i druge danas sve traženije kulture koje karakteriziraju ovo područje.

Voćarstvo i Maslinarstvo

Maslina je najbrojnija voćna kultura koja se uzgaja uglavnom u obalnom prostoru. Pored povećanja proizvodnih površina u uvjetima navodnjavanja prirod masline je značajno veći, stalan je iz godine u godinu i kreće se u punoj rodnosti od 10 do 13 t ploda po hektaru. U uvjetima navodnjavanja je mogućnost uzgoja i proizvodnje vrlo kvalitetnih stolnih maslina.

Na obalnom području procjenjuje se da ima 350.000 stabala maslinina (70% od ukupnog broja stabala u LAG-u). U posljednjih desetak godina nije došlo do znatnijeg povećanja broja stabala. Radi se o minimalnom povećanju, uglavnom u funkciji oprašivanja (sadjna oprašivača), dok mladih maslinika i nema. Proizvodnja ulja se kreće od 400 t do 4000 t (ovisno o godini). Na ovom području djeluje 6-7 uljara.

Jabuke je najviše na području Vrgoraca, odnosno u područjima polja Rastok, Jezero (projekcija cca. 220 ha).

Breskva i nektarina su voćne kulture koje se tradicionalno uzgajaju u području polja Jezero kod Vrgorca (projekcija 100 ha), te Dugog Rata (projekcija Podstrana-Dugi rat do 150 ha).

Jagode se već tradicionalno uzgoja u području Vrgorca, u poljima Jezero i Rastok. U idućih deset godina predviđamo da bi bilo 100 ha jagoda. U uvjetima navodnjavanja jagoda ima konstantan prirod ploda od 10 do 12 t/ha. Cijela proizvodnja bi trebala biti bazirana na ranim sortama.

Šljiva je značajna kultura na području Vrgorca, u polju Jezero. Predviđamo da bi je u idućih deset godina bilo 30 ha. U uvjetima navodnjavanja šljiva u punoj rodnosti osigurava prirod od 18 do 21 t/ha.

Okvir - 6.

Šumarstvo

Ukupna površina državnih šuma unutar granica gospodarskih jedinica na ovo području iznosi 110787,4 ha, od čega je obraslo 90127,76 ha (82%). Ukupna drvena zaliha iznose 743049 m³, sa godišnjem prirastom od 16348 m³ (2,2%). Na predmetnom području 30% čine visoke šume dok 70% čine niske šume - niži uzgojni oblici (panjače, šikare, šibljaci, makije i garizi). Od šumskih vrsta drveća najzastupljenije su: crni bor, alepski bor, hrast medunac, bijeli grab, crni grab i crnika.

Okvir - 7.

Pčelarstvo i uzgoj ljekovitog bilja

Na području LAG-a postoje povoljni prirodni uvjeti (klima i vegetacija) za razvoj pčelarstva i uzgoja ljekovitog bilja. Obilje livada i pašnjaka predstavlja osnovnu ekološko hranidbenu osnovu razvoja pčelarstva (ljekovita kadulja, vrisak i dr.). Zbog specifičnosti mediteranske i submediteranske klime ovog područja, medonosna flora omogućava proizvodnju i osebujnih multiflornih vrsta meda koji imaju izraženije sezonske odlike (moja, miris, okus)¹⁷. Na širem području LAG-a, odnosno Zagore od ukupnog broja stanovnika 0,77% su pčelari, što je u usporedbi sa cijelom Hrvatskom (0,285) znatno više¹⁸.

Područje LAG-a (kao čitavo područje Dalmacije) zbog svojih posebnih klimatskih i zemljišnih prilika bogato je samoniklim ljekovitim i aromatskim biljem (lovor, ružmarin, kadulja, buhač, primorski vrijesak, drača, smilje, gospina trava, stolisnik ili hajdučka trava i dr.). U posljednje vrijeme raste interes za proizvodnju i sakupljanje ljekovitog i aromatičnoga bilja. Postoje zakonska ograničenja za branje samoniklog bilja. Ministarstvo izdaje dopuštenje za sakupljanje samoniklih biljaka u komercijalne svrhe. Danas nije značajnije zastupljeno bavljenje skupljanjem i preradom samoniklog bilja, kao ni uzgojem aromatičnog i ljekovitog bilja na komercijalnoj osnovi.

Lovstvo

Na području LAG-a prema podacima Središnje lovne evidencije Ministarstva poljoprivrede¹⁹ postoji 38 lovišta²⁰. Ukupna površina lovišta je 160570 ha (granice lovišta ne poklapaju se sa administrativnim granicama). Na području navedenih lovišta prisutne su raznovrsne vrste

¹⁷ Filipi, J. Bubalo, D. Mravak, M. i dr. (2015): Pčelarstvo na području Zagore, u: Matas, M. i Rako, Ante (ur.): Gospodarske mogućnosti Zagore i oblici njihova iskorištavanja, Kulturni sabor – Zagore – podružnica Zagreb.

¹⁸ Isto.

¹⁹ https://lovistarh.mps.hr/lovstvo_javnost/Lovista.aspx

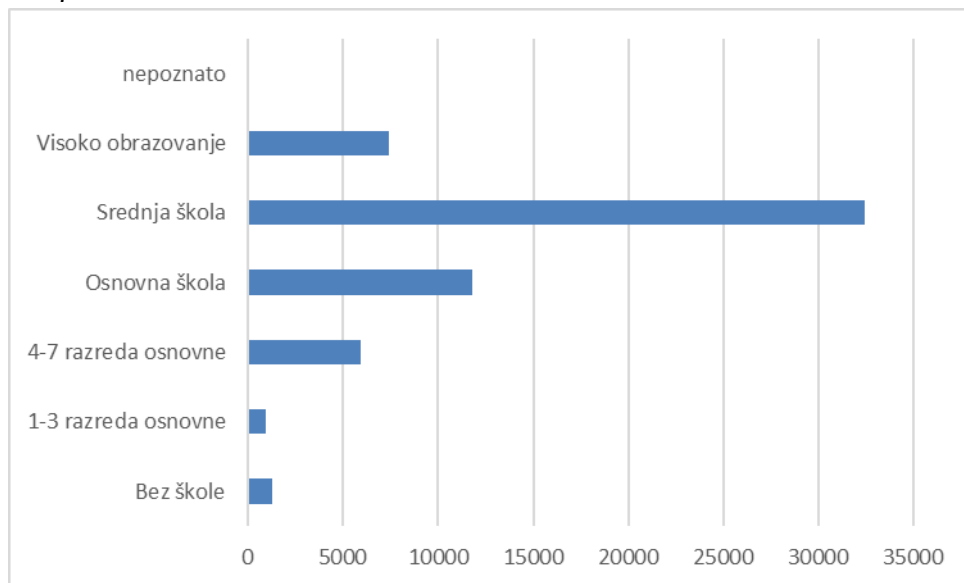
²⁰ "BIOKOVO" – Makarska; "BRELA", "GOLUB" – Cista Provo, "GORNJA POLJICA" – Srijane, "GRADINA" – Dragljane, "GRADINA" – Lovreč, "GRIVNA" – Biorine, "GRIVNA" – Ričice, "IMOTSKA KRAJINA" – Imotski, "JEDINSTVO" – Omiš, "KAMENJARKA" – Dusina, "KAMENJARKA" – Grabovac, "KAMENJARKA" – Podgora, "KAMENJARKA" – Zaostrog, "KAMENJARKA" – Zmijavci, "KOZICA", "KREŠEVNICA" – Šestanovac, "KUNA" – Baška Voda, "KUNA" – Cista Velika, "MOSOR" – Priko Omiš, "OSOJE" – Runovići, "RASTOK" – Vrgorac, "RIČINA" – Proložac, "RILIĆ" – Makarska, "ŠEMINOVAC" – Krivodol, "ŠKRG" – Slivno, "TOVARNICA" – Tijarica, "VEPAR" – Grabovac – Žeževica, "VIDOVICA" – Duge Njive.

divljači kao: divokoza, muflon, divlja svinja, zec obični, fazan-gnjetlovni, jarebica kamenjarka-grivna i trčka skvržulja. Najviše je zastupljen zec obični (u 33 lovišta ili 86,8%), jarebica kamenjarka-grivna (u 32 lovišta ili 84,2%), divlja svinja (u 21 lovište ili 55,3%) zatim slijede fazan, trčka, divokoza. Lovištima temeljem ugovora o lovozakupu upravljaju 3 pravne osobe (državna lovišta) 33 lovačke udruge (zajednička lovišta) koje broju cca 3000 članova (lovaca). Ovim lovištima i lovoza kupcima obuhvaćeno je i Park prirode Biokova sa 10 lovozakupaca. Cilj lovačkih udruga je uzgoj, zaštita i lov divljači sukladno lovno gospodarskoj osnovi. Osim lovstva kao rekreativne djelatnosti i uloge očuvanja održivog fonda divljači u posljednje vrijeme se postupno razvija i lovni turizam kao dodatna kvaliteta turističke ponude.

Tablica 12. Podaci o procjenama broja povremenih stanovnika po gradovima i općinama

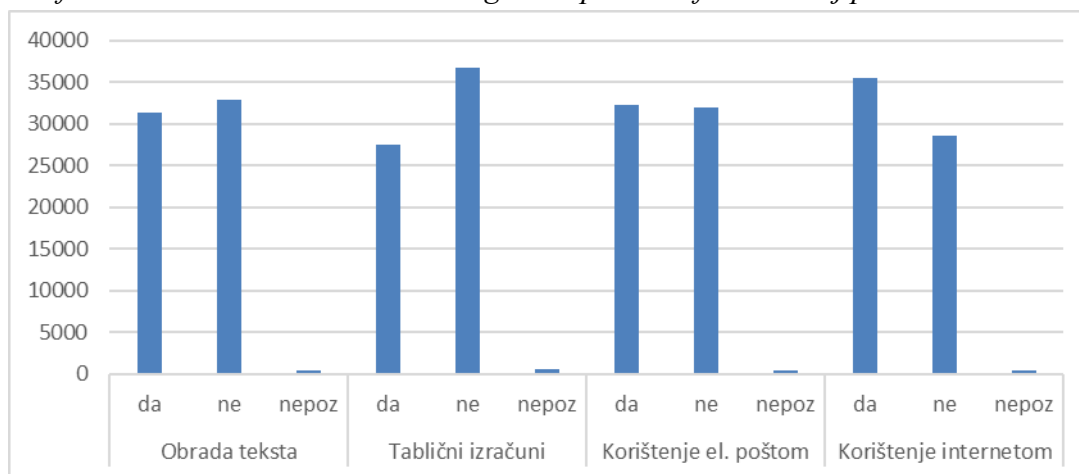
Grad, općina	Usvojena procjena	Službeni podaci Zavod za P.U.	Usvojena procjena
	2005	2015	2025
IMOTSKI	1.360	1.700	1.870
OMIŠ	4.240	5.300	5.830
VRGORAC	1.440	1.800	1.980
BAŠKA VODA	2.400	3.000	3.300
BRELA	2400	3000	3300
CISTA PROVO	1.600	2.000	2.200
DUGI RAT	1.600	2.000	2.200
GRADAC	3.200	4.000	4.400
LOKVIČIĆI	320	400	440
LOVREĆ	1.440	1.800	1.980
PODBABLJE	480	600	660
PODGORA	2.400	3.000	3.300
PROLOŽAC	320	400	440
RUNOVIĆI	720	900	990
ŠESTANOVAC	880	1.100	1.210
TUČEPI	800	1.000	1.100
ZADVARJE	288	360	396
ZAGVOZD	960	1.200	1.320
ZMIJAVCI	240	300	330
UKUPNO	27.088	33.860	37.246

Graf 11. Obrazovanost stanovništva

Izvor: www.dzs.hr, popis stanovništva 2011.

Graf 12. Stanovništvo staro 10 i više godina prema informatičkoj pismenosti

Izvor: www.dzs.hr, popis stanovništva 2011.

Okvir - 8.

JAVNE SLUŽBE

Primarna zdravstvena služba organizirana je kroz dva doma zdravlja u Omišu i Vrgorcu, 25 liječničkih ordinacija opće medicine, 28 stomatoloških ordinacija i 19 ljekarni. Pored navedenih medicinskih kapaciteta na području LAG-a zdravstvene usluge se zadovoljavaju u regionalnom središtu Makarska i makroregionalnom središtu Splitu za pružanje specijalističke zdravstvene zaštite.

Socijalna zaštita - skrb za starije osobe u najširem smislu usko je vezana za zdravstvenu zaštitu. Na području LAG-a, posebno na zaobalnom dijelu, obzirom na starosnu strukturu stanovništva, ima naročit značaj. U gradovima Imotskom i Omišu djeluju Centri za socijalnu skrb, a u Vrgorcu djeluje ispostava Centra za socijalnu skrb Makarska.

Veterinarska služba osigurana je kroz veterinarsku službu u Omišu sa ambulantom u Šestanovcu, zatim dvije veterinarske ambulante u Imotskom i jednu u Vrgorcu.

Poštanski promet osigurava JP Hrvatske pošte putem Centra pošta te preko 22 poštanska ureda.

Telekomunikacijske usluge u fiksnoj telefoniji zadovoljavanju, javne telefonske usluge osigurane su preko 48 javnih telefonskih govornica. Pokrivenost mobilnim elektroničkim komunikacijama je zadovoljavajuće (izuzev nepokrivenosti nekih područja) koje osiguravaju operateri mobilne telefonije (T-mobile, VIP, Tele 2). Pokrivenost područja LAG-a brzim internetom iznosi cca. 60%.

Emitiranje radio televizijskog signala, pružanje radiodifuzijskih usluga vrši javna televizija HRT i privatne TV i radijske kuće sustavom odašiljača, te putem Interneta. Uvedeni digitalni TV signal može se u cjelini ocijeniti kao zadovoljavajući.

Na ovom području u *javnom linijskom prijevozu* uspostavljeno je cca. 70 autobusnih linija, kojeg obavljaju koncesionari, kao: „Promet Globtour“, „Promet-Makarska“, „Autopoduzeće Imotski“ Imotski, „Autoherc“ d.o.o. Metković.

Zaštita od požara osigurana je kroz 13 dobrovoljnih vatrogasnih društava na području LAG-a. U općinama Cisti Provo, Lokvičići, Podbablje, Proložac, Rankovići i Šestanovac ne djeluju dobrovoljna vatrogasna društva.

Komunalne djelatnosti i pružanje komunalnih usluga, kojima se zadovoljavaju neposredne potrebe stanovništva, spadaju u temeljne nadležnosti gradova i općina. Na području LAG-a prema ocjenama lokalnih uprava pokrivenost javnom vodoopskrbom je 90%, dok je pokrivenost javnom odvodnjom svega 22% (na obali više oko 55%). Pružanje komunalnih

usluga osigurane je putem komunalnih poduzeća i koncesionara: „Vodovod“ d.o.o. Omiš, „Peovica“ d.o.o. Omiš, „Topana“ d.o.o. Imotski, „Izvor“ Ploče, „Vodovod-Makarska“ d.o.o., „Greben Brela d.o.o.“, „Podgora čistoća“ d.o.o., „Vodovod imotska krajina“ Imotski, „Komunalno“ d.o.o. Vrgorac, „Tučepi“ d.o.o. za komunalne djelatnosti.

Električnom mrežom područje je pokriveno 100%, a javnom rasvjetom 95%. Usluge opskrbe električnom energijom osigurane su preko nacionalnog distributera „HEP“-a.

Urbana oprema i javni prostori

Prema dostupnim izvorima i poznavanja stanja na prostoru LAG-a može se dati ocjena o slabom urbanom opremanje naselja u zaleđu smanjuje kvalitetu življenja, što jača utisak o općem propadanju naselja i zahtjeva stalne investicije. Isto tako je prisutan nedostatak javnih prostora nužan za raznolike društvene aktivnosti i podizanje standarda stanovanja.

Okvir - 9.

Institucionalnih aspekta značajnih za ruralni razvoj

Od ostalih institucionalnih aspekta značajnih za ruralni razvoj, odnosno zahvate na području LAG-a od značaja je stanje i mogućnost uređivanja imovinsko pravnih odnosa. Konkretno se odnosi na stanje podatka o vlasništvu, odnosno stanju zemljišnih knjiga i katastarskih opereta. Podaci za područje LAG-a vode se zemljišno knjižnim odjelima ZKO Omiš, Imotski, Makarska i Vrgorac kroz 61 glavnu knjigu. Od 61 zemljišne knjige samo je jedna (Poljica) usklađena sa katastrom sa jednom numeracijom. Sve ostale knjige imaju dvostruku numeraciju. Područje LAG-a podijeljeno je 74 katastarske općine (k.o.), za sve k.o. izvršena je digitalizacija starog austrijskog katastra, za jednu k.o. provedena je nova izmjera ali bez usklađivanja sa zemljišnom knjigom, dok se za 4 k.o. providi nova izmjera (do dana 10-25%).

Stanje evidencije imovinsko pravnih odnosa, zemljišnih knjiga i katastra zemljišta je otežavajući faktor u korištenju zemljišta (gradnja, uređenje, privođenje namjeni, šumsko-uzgojni radovi i sl.).

Provedbom mjera i aktivnosti prostornog uređenja od državne, županijske do lokalne razine uspostavljen ne sustav prostornih planova od prostornog plana županije preko PPUO gradova i općina do urbanističkih planova uređenja, čime je cijelo područje LAG-a pokriveno dokumentima prostornog uređenja koje se prema potrebama mijenjaju i dopunjuju.

Pokrivenost područja dokumentima prostornog uređenja i postajanje uhodanog sustava prostornog uređenja ima povoljnu utjecaj na nove zahvate u prostoru, odnosno korištenje uređenje i zaštitu prostora.

U pogledu korištenja obale, odnosno utvrđivanja pomorskog dobra i dodjele koncesija stanje je složenije. Prema podacima Upravnog odjela za turizam i pomorstvo izdane su koncesije na pomorskom dobru u općini Dugi Rat - 2, Gradu Omišu – 2, Općini Zadvarje – 1, Općina Baška

voda – 1 i Općina Podgora – 2. Općina Brela, Tučepi i Gradac.

Granica pomorskog dobra utvrđena je za k.o. Makarska (cijela), k.o. Kotišina (cijela), djelomično Veliko Brdo, Tučepi (cijela). Prijedlog izrađen za cijelu k.o. Baška Voda, k.o. Brela i k.o. Duće (nalazi se u Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture). Prijedlog za cijelu k.o. Jesenice u izradi za k.o. Zadvarje (dio gdje je koncesija u Vruji utvrđena) za ostatak u postupku; za k.o. Podgora (utvrđena granica pomorskog dobra za plažu Dračevac, predio Sutikla, ispred hotela Aurora, utvrđena granica lučkog područja - sportska luka u Podgori i Čakljama), utvrđen prijedlog od Pliševca do kraja naselja Čaklje (u Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture) k.o. Gradac (utvrđena granica pomorskog dobra za plažu Rudari, utvrđen prijedlog za plažu).

Utvrđivanje granica pomorskog dobra i dodjela koncesija sukladno dokumentu prostornog uređenja utvrđuje prema uhodanoj proceduri koji provodi Upravni odjel za Upravnog odjela za turizam i pomorstvo i takovo stanje može se ocijeniti kao zadovoljavajuće.

PRILOG II

DODACI ZA:

SWOT ANALIZU S ANALIZOM RIZIKA

PRILOG II - 1

SNAGE

1	Dva prirodno raznolika prostora, sve bolje međusobno povezana (Omiš - Šestanovac, Dubci - Šestanovac, Makarska - Ravča, Vrgorac - Pliče i novoizgrađeni tunel Sv. Ilija), različitih ali komplementarnih djelatnosti rivijernog i nautičkog turizma sa specifičnim gospodarstvom ruralnog područja ruralnog turizma i dr., kao i povezanost područja LAG-a sa širim prostorom (A1, D-8) .
2	Očuvana kulturno-povijesna i tradicionalna baština, sa velikim broj malih naselja koja su zadržala izvorna obilježja tipičnog dalmatinsko-zagorskog sela (specifična arhitektura pojedinih naselja), raznolikost krajolika na geografskom prostoru LAG-a te postojanje tradicijskih manifestacija, običaja i vještina predstavlja komparativnu prednost za razvoj specifičnih oblika turizma (ruralnog, zdravstvenog, cikloturizma, planinskog, eko turizma i sl.)
3	Prostor za razvoj gospodarstva i djelatnosti planiran izvan naselja te mogućnost gradnje građevina namijenjenih poljoprivrednoj proizvodnji, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, gospodarenju u šumarstvu i lovstvu, predstavlja razvojnu snagu gospodarstva u ruralnom prostoru LAG-a.
4	Pokrivenost područja cestovnim prometnicama, telekomunikacijama, elektroopskrbnom (100%) i vodovodnom (90%) mrežom te organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada (100%) znatno podiže životni standard stanovništva.
5	Prevladavajući oblik malih poduzeća koja postaju glavni generator razvoja i zapošljavanja.
6	Prevladavajući dio agrarne strukture LAG-a čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva (3.202 upisanih OPG-a), koja posjeduju približno 80% zemljišta i stočnog fonda, čine osnovu za razvijanje seoskog turizma, ali i drugih posebnih oblika turizma vezanih za ruralni prostor, te dodatnu ponudu rivijernom turizmu.
7	Turistički kapaciteti na obali ostvaruju zavidan broj noćenja (4.416.965 u 2015.) što čini osnovu potražnje za autohtonim proizvodima i sadržajima na području LAG-a.
8	Na području LAG-a prisutna je tradicija i u poljoprivrednoj proizvodnji, stočarstvu i ribarstvu (111 ribarica) kao i postojanje autohtonih poljoprivrednih proizvoda (pršut, sir, vrgoračke jagode, Poljički soparnik, vino Kujunduša, Imotska torta, slana srdela i sl.), sve više znanja i iskustva u proizvodnji vina i ulja, te usmjerenost na kvalitetu, a ne kvantitetu.
9	Stočarstvo na prostoru LAG-a obilježava dominacija ekstenzivnog načina uzgoja i naturalnog karaktera proizvodnje.
10	Na ovom području šumama u državnom vlasništvu upravlja se praksom dobrog gospodarenja čime se unapređuju opće korisne funkcije šuma značajne za gospodarski razvoj, za što je dobiven FSC certifikat, kao oznaka kvalitete šuma.
11	Na području LAG-a postoje povoljni prirodni uvjeti (klima i vegetacija) za razvoj pčelarstva i uzgoja ljekovitog bilja, iskazani interes stanovništva i dosadašnje iskustvo.
12	Mreža ustanova predškolskog odgoja i osnovnih škola, ustanova primarne zdravstvene zaštite, te postojanje brojnih kulturnih i športskih udruga, čine životne prilike na području LAG-a prihvatljivima i poželjnim.
13	Javne službe poštanskog prometa, telekomunikacija, emitiranje RTV signala, osiguranje javne rasvjete, brzi internet, zaštite od požara, obavljanje komunalnih djelatnosti - posljednjeg desetljeća poboljšalo je životne uvjete ovog područja.
14	Pokrivenost područja dokumentima prostornog uređenja, strateškim dokumentima vodnog gospodarstva i šumarstva, postojanje uhodanog sustava prostornog uređenja te procedura utvrđivanja pomorskog dobra i dodjela koncesija povoljno utječe na zahvate u prostoru, odnosno korištenje, uređenje i zaštitu prostora.

SLABOSTI

1	Prirodna podjela prostora uvjetuje funkcionalno – gospodarsku podijeljenost ovih prostora, gdje izostaju sinergijski gospodarski učinci.
2	Privatne šume zauzimaju 20-30% šuma, pretežno se radi o zapuštenim poljoprivrednim površinama (malo je starih prirodnih šuma). Na zapuštenim poljoprivrednim površinama koje postaju šuma vidljiv je izostanak šumsko uzgojnih radova pa djeluju zapuštene, teže se obnavljaju i predstavljaju veću opasnost od požara.
3	Vodoopskrbni sustav opterećen je znatnim gubicima (vodovodi Omiš i Makarska: 31“ i 33%, Vrgorac i Imotski: 73% i 80%).
4	Pokrivenost područja LAG-a sustavima javne odvodnje u odnosu na ES je 52%, dok je priključenih kućanstava oko 22%, tako je izvan sustava odvodnje oko 78% kućanstava. Uz činjenicu da je 43% područja LAG-a unutar vodozaštitnih zona, ovo se negativno odražava na zaštitu voda i okoliša.
5	Voda za poljoprivredu ne osigurava se iz vodoopskrbnog sustava, a navodnjava se u okviru poljoprivrednih kućanstava (svega 10%). S druge strane nekontrolirano se natapaju poljoprivredne površine te se na taj način troše značajne količine vode, zbog čega dolazi do presušivanja izvora i tečenja u otvorenim vodotocima, ali i značajnih problema s opskrbom vodom.
6	Korištenje alternativnih izvora energije nije razvijeno (svega tri SE: Omiš, Tugare, Aržano) - premda su povoljne klimatske prilike. Također, su nerazvijeni alternativni izvori energije kroz individualne zahvate.
7	Manjak pristupnih nerazvrstanih cesta, te poljskih, šumskih, protupožarnih cesta i sl. koji služe za veću dostupnost prirodnim i stvorenim resursima u ruralnim područjima koji služe kao potpora ruralnom stanovništvu.
8	Stanje društvene infrastrukture (športskih, kulturnih, socijalnih i drugih sadržaja), te uslužnih sadržaja zahtjeva daljnje jačanje kako bi se povećao pristup uslugama u smislu udaljenosti i dostupnosti, kao i učinci na socijalnu uključenost. Nepostojanje odgovarajućih srednjoškolskih usmjerenja i programa značajnih za ruralno gospodarstvo.
9	Nepostojanje zdravstvenih institucija (bolničkih i stacionarnih kapaciteta) uvjetuje lošiji životni standard i utječe na iseljavanje, dok u priobalnom dijelu LAG-a negativno utječe na ukupni turistički proizvod.
10	Naselja u zaleđu, posebno manja, nedovoljno opremljena urbanom opremom (pješački trotoaru, klupe, odmorišta, koševi za otpatke, uređene zelene površine), što umanjuje kvalitetu življenja i jača osjećaj zapuštenosti prostora, te nedostatak javnih prostora nužnih za društvene aktivnosti i podizanje standarda stanovanja.
11	Reciklažna vorišta nisu osigurana u većini JLS unutar LAG-a, ne postoje deponiji građevinskog otpada, još postoji relativno veliki broj divljih deponija. Nije sustavno riješeno zbrinjavanje - (sabirališta) za sakupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla.
12	Negativni i zabrinjavajući demografski trendovi, negativni pokazatelji u dobnoj strukturi stanovništva imaju mnoge nepovoljne utjecaje, prije svega vezane uz tržište rada i mirovinske rashode. Sužavanje radno – vitalne osnove lokalnog stanovništva negativno se odražava na stupanj ekonomske aktivnosti i gospodarske razvijenosti.
13	Ruralna naselja smještena u zaleđu priobalnog područja, intenzivno gube svoja povijesna obilježja, izvornu strukturu i osnovne funkcije (stočarstvo, poljoprivredu, ribarstvo i sl.), gube stanovništvo te postupno odumiru ili su već potpuno opustjela.
14	Obrazovanost stanovništva LAG-a Adria daleko je od poželjnog i potrebnog, te je ispod državnog prosjeka. Od ukupnog broja stanovnika starijih od 15 godina (59.757) njih čak 31,2% nema više od osnovnog obrazovanja, a čak 2,1% nema nikakvo obrazovanje. Sa srednjim je 54,3% a sa višim i visokim obrazovanjem je 12,4%. Udio obrazovanog stanovništva u području poljoprivrede (1% u stanovništvu starijem od 15 godina) upola je manji od nacionalnog prosjeka (2,1%).Takva, nepovoljna obrazovna struktura u pojedinim lokalnim jedinicama negativno se odražava na budući razvoj ruralnog područja LAG-a, pogotovo ako se uzme u obzir iznimna važnost i značenje obrazovanja kao pokretača rasta i razvoja.
15	Razvoj poljoprivrede na području LAG-a nije dovoljno sagledavan u kontekstu razvoja svih djelatnosti, utemeljenog na resursima i tradiciji podneblja, te posebno turizmu kao strateškoj gospodarskoj djelatnosti, koja može poticati razvoj ostalih gospodarskih djelatnosti, a među njima i poljoprivrede. (Prema: Gugić i sur, 2011:127).

16	Prevladavajući dio agrarne strukture LAG-a Adrion čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Većina tih gospodarstava vlasnici su malih i u pravilu vrlo usitnjenih poljoprivrednih površina. Čak i među onima koji imaju nešto više zemljišta malo je vitalnih i tržišno usmjerenih gospodarstava koja bi se u sadašnjim okolnostima mogla ravnopravno nositi s uvoznom konkurencijom.
17	Pad korištenja zemljišta u odnosu na predratno razdoblje za 25 do 50% doveo je do zapuštenosti i zakorovljenosti koju će prema mišljenju struke biti teško ponovo privesti u neki oblik poljoprivredne proizvodnje.
18	Neiskorištenost kapaciteta pojedinih gospodarskih zona, koje su neopremljene infrastrukturom, pristupom i s često neriješenim imovinsko - pravnim odnosima.
19	Naime, samo mali broj kućanstava prodaje svoje stočne proizvode na neuređenim stočnim sajmovima, dok velika većina proizvodi isključivo za vlastite potrebe.
20	Nedostatni sadržaji za preradu poljoprivrednih proizvoda kao pršutana,, sušara, pogona za konzerviranje i sl.(izuzev uljara i vinarija koje su u porastu).
21	Nepostojanje formalnih udruženja malih i srednjih poduzeća.
22	Nedovoljna marketinška aktivnost u brendiranju i valorizaciji turističkih potencijala prostora LAG-a Adrion, uz nedovoljno razvijene visokokvalitetne turističke kapacitete i ponude, rezultiraju kratkom turističkom aktivnošću, sezonskog karaktera
23	Nedostatak programa neformalnog obrazovanja i usavršavanja, neuključenost poljoprivrednika i proizvođača u nacionalni ili EU sustav kvalitete. Nesudjelovanje na sajmovima, nedovoljna promidžba, izostanak zajedničkog nastupa poljoprivrednih proizvođača.
24	Uska grla za daljnji razvoj pčelarstva su: nedostatak adekvatnih objekata u pčelarstvu, primjena higijensko - tehničkih mjera u suzbijanju bolesti, povratak pašnjačkih površina razvojem stočarstva, priključak aktualnom znanju kroz pčelarske škole i radionice i uvođenje novih tehnologija i proizvoda. Danas nije značajnije zastupljeno bavljenje skupljanjem i preradom samoniklog bilja, kao ni uzgojem aromatičnog i ljekovitog bilja na komercijalnoj osnovi, usljed složenih propisa i procedura, te nerazvije osnove povezivanja budućih proizvođača.
25	Nedostatak tematske turističke ponude, tematskih i poučnih staza, prepoznatih destinacija, interakcije poljoprivredne proizvodnje i tradicijske gastronomije. Isto tako, nedostatak tematske ponude seoskih domaćinstava i planskog pristupa uređenju pojedinačnih seoskih gospodarstava u svrhu prepoznatljive autohtone ponude
26	Nerazvijena i neorganizirana tehnologijska i razvojno - istraživačka infrastruktura i niska razina inovativnih gospodarskih projekata i suradnje na tom polju.
27	Kapacitet lokalnih uprava. Pored zadovoljavajuće kvalifikacijske struktura lokalnih uprava, ocjenjuje se da lokalna uprava ne raspolaže kvalitetnim ni ažurnim podacima o stanju na terenu te se ne bavi sustavno razvojnim pitanjima. Isto tako ne pokazuje interes za uključivanje zainteresiranih aktera i građana u raspravu o rješavanju lokalnih problema, čime izostaje legitimitet donesenih odluka.

PRILIKE

1	Pripadnost zaobalnih područja razvojno specifičnim područjima koja imaju posebnu skrb države predstavlja razvojnu priliku.
2	Povezanost područja LAG-a sa širim prostorom izgradnjom AC, te participacijom na Jadransko - jonskom prostornom koridoru pruža ovom području povoljne lokacijske prednosti, gdje se može očekivati generiranje impulsa rasta i jači integracijski procesi.
3	Područje LAG-a ADRION obiluje izrazitom raznolikošću staništa s ekološkim, biocenološkim, florističkim i faunističkim osobitostima, mrežom NATURA 2000, izuzetnom prirodnom baštinom (posebno PP Biokovo, Crveno i Modro jezero), te predstavlja prostor susreta kontinentalne i mediteranske klime, stvarajući jedinstven i atraktivni krajobraz, što daje komparativnu prednost ovom području.
4	Raznovrsnost svih prirodnih čimbenika (klimatskih, hidroloških, orografskih, pedoloških i vegetacijskih) s vrijednim prostornim resursima, značajni potencijal vrijednog poljoprivrednog tla i ekološki očuvanog okoliša, hidrološki potencijal (izdašnost izvora čiste voda) dostatan za osiguranje potreba poljoprivredne proizvodnje.
5	Nezagađeno tlo pogodno za ekološku proizvodnju hrane
6	Značajne površine izvan građevinskog područja obuhvaćaju poljoprivredne površine i površine šuma (cca. 1379 km ²) što predstavlja prirodnu osnovu i priliku za razvoj poljoprivrede, stočarstva i ruralnog turizma.
7	Novi motivi dolaska turista, zainteresiranost za kulturne i prirodne znamenitosti, selektivne oblike turizma, sportske i rekreativne aktivnosti u prirodi, te posebno ruralni turizam i sl. čine nedovoljno iskorišteni potencijal.
8	Sve veća potražnja (domaći potrošači, turisti i strano tržište) za lokalnim poljoprivredno - prehrambenim proizvodima, oznakama kvalitete, aspektima zdravlja, etičkim i okolišnim promišljanjima, te povećano tržište za ekološke proizvode na tržištu EU-a
9	Raspoloživost instrumenta i fondova EU koji se dosad nisu koristili u dovoljnoj mjeri, kao i mogućnosti korištenja potpora iz nacionalnih izvora.
10	Dostupnost društvenih objekata i područnih škola, zgrada poljoprivrednih zadruga, drugih zgrada poljoprivrednih gospodarstava, te ostalih nekretnina u državnom vlasništvu za razvoj ruralnih lokalnih zajednica i poslovnih aktivnosti.

PRIJETNJE

1	Poljoprivreda stalno gubi važnost u gospodarstvu LAG-a. To je posljedica dugogodišnjih nepovoljnih procesa u poljoprivredi i ruralnom području, a prije svega se odnosi na depopulaciju i senilizaciju ruralnog područja, uz snažno iseljavanje pretežno mlađe i vitalnije populacije, te na smanjenje proizvodnih resursa (poljoprivrednog zemljišta i stočnog fonda) i poljoprivredne proizvodnje (Prema: Gugić i sur, 2011:126).
2	Problem nedorečene i neusklađene legislative, te neuvažavanje lokalnih specifičnosti zbog čega su poljoprivrednici na području LAG_a u vrlo malom postotku uključeni u nacionalni ili EU sustav kvalitete, posebice kod proizvodnje autohtonih (soparnik) ili ekoloških proizvoda.
3	Domaće tržište poljoprivrednih proizvoda karakterizira uvozna ovisnost tj. negativna vanjsko - trgovinska bilanca za većinu poljoprivrednih proizvoda, neorganiziranost i nedovoljna razvijenost tržišne infrastrukture te slaba poslovna povezanost gospodarskih subjekata u poljoprivredi.
4	Orijentacija obalnog područja isključivo na turizam u kontekstu novih svjetskih klimatskih i sigurnosnih izazova koji su još složeniji zbog pripadnosti sjevernih dijelova pograničnom području BiH, što ovaj prostor izlaže sigurnosnim izazovima.
5	Postojeći procesi prijete time da se nekomercijalna, odnosno resursno i proizvodno mala obiteljska gospodarstava neće moći nositi s tržišnim pritiscima, ali imaju nezamjenjivu ulogu u sprječavanju daljnje depopulacije, očuvanju kulturne, krajobrazne i biološke raznovrsnosti te tradicijskih vrijednosti ruralnog područja.
6	316 ha novoplaniranih turističkih zona sa 18.120 ležaja i 234 ha golfskih igrališta na području LAG-a, bez kriterija vrednovanja stvarnih usporednih prednosti planiranih lokacija, te nedostatnih sektorskih istraživanja, te izostanka ekosustavnog pristupa u procesu i planiranja prijete zagušenju obalnog prostora i gubitka atraktivnosti, a isto tako i održivosti ruralnih prostora.
7	Neriješeno gospodarenje otpadom na županijskoj razini, nepostojanje regionalnog centra za gospodarenje otpadom, nesustavno gopodarenje otpadom.
8	Uslijed prisutne krize, odnosno recesije, deficita državnog proračuna smanjuju se izdaci iz javnih prihoda za javne službe, te se smanjuju javnih ulaganja u društvenu i javnu infrastrukturu.
9	Relativno velika ulaganja u poslovnu infrastrukturu, odvrćaju investitore od ulaganja.
10	Znatan udio povremenog stanovništva, posebno na obali i sve veći udio neautohtonog stalnog stanovništva oko 50% može nepovoljno utjecati na odnose u malim lokalnim zajednicama.
11	Stanje evidencije imovinsko pravnih odnosa, zemljišnih knjiga i katastra zemljišta je otežavajući faktor u korištenju zemljišta (gradnja, uređenje, privođenje namjeni, šumsko-uzgojni radovi i sl.).
12	Nepovoljna vlasnička i posjedovna struktura zemljišta (usitnjenost i fragmentiranost zemljišnog posjeda) i objekata, te neažurni podaci o načinu korištenja i bonitetu za poljoprivredne i šumske površine, te degradacija poljoprivrednih prostora nekorištenjem u primarnoj namjeni.
13	Državna razina je „udaljena“ ne razumije i ne pokazuje interes za rješavanje problema na lokalnoj razini pri čemu im vrijeme, novac, ljudske sudbine i sl. ne znače puno.
14	Javna poduzeća ne pokazuju interes za razvoj lokalnih područja, te nedovoljno uvažavaju interese lokalnih zajednice i razvojnih potreba.
15	Prevelika izgrađenost obalnog prostora te veličina građevinskog područja (3.035,8 ha) dovode u pitanje održivost razvoja i daljnje narušavanje kvalitete prostora i njegove atraktivnosti, što se ocjenjuje kao slabost. Ekstenzivno planirana građevinska područja naselja na depopulacijskim područjima JLS na u zaleđu uvelike premašuju potrebe, pa je opremanje naselja komunalnom infrastrukturu neracionalno.
16	Međusobno nekonzistentni zakoni, te brojni podzakonskih akti, uz izrazitu prenормiranost, kao i neučinkovita, kruta i neafirmativna birokracija najveća su zapreka poslovanju trgovačkih društva, obrta i OPG-a u sektoru poljoprivrede, turizma i ruralnog turizma, a posebno pokretanju investicijskih zahvata.

PRILOG II – 2.

ANALIZA RIZIKA

	Mogućnost	Utjecaj	Mogući odgovori lokalne razvojne strategije (preventivne aktivnosti i aktivnosti ublažavanja)
VANJSKI RIZICI			
POLITIČKI FAKTOR			
1. Orijehtacija obalnog područja isključivo na turizam u kontekstu novih svjetskih i regionalnih političkih, finansijsko-ekonomskih nestabilnost sigurnosnih izazova (koji su još složeniji zbog pripadnosti sjevernih dijelova pograničnom području BiH), što ovaj prostor izlaže sigurnosnim i razvojnim izazovima.	Umjerena	Snažan	• Poticati alternativne gospodarske djelatnosti, posebno poljoprivredu za šire tržište; • Prilagodba strategije;
2. Nekoordinirane i neharmonizirane sektorske strategije, iz čega proizlaze neusklađene javne politike	Umjerena	Snažan	• Osnaživanje LAG-a, jačanje aktivnosti lobiranja temeljem <i>bottom up</i> pristupa, uključivanje u interesne mreže radi ostvarivanja snažnijeg zagovaračkog učinka. • Prilagodba strategije;
3. Državna razina je „udaljena“ ne razumije i ne pokazuje dovoljan interes za rješavanje problema na lokalnoj razini; 4. Javna poduzeća ne pokazuju interes za razvoj lokalnih područja, te nedovoljno uvažavaju interese lokalnih zajednice i razvojnih potreba.	Umjerena	Umjeren	• Razvijati nove oblike suradnje i povezivanja zainteresiranih dionika javnog, privatnog i civilnog sektora na lokalnom području, te jačanje zagovaračkih kapaciteta;
EKONOMSKI FAKTOR			
5. Stagnacija hrvatskog gospodarstva, bez značajnijeg rasta BDP-a.	Visoka	Snažan	• Fokusrati se na komparativne prednosti područja, te jačati lokalne kapacitete (specifična tradicionalna znanja, autohtone prepoznatljive proizvode....) • Maksimalna racionalizacija i dobro upravljanje projektima
6. Funkcioniranje domaćeg tržišta poljoprivrednih proizvoda ograničava nelojalna konkurencija («sivo tržište») te nepotpuna, nedorečena i neusklađena legislativa (npr. nedostaju propisi o prehrambenoj sigurnosti, obvezatnim standardima kakvoće, o izravnoj prodaji itd.) što otvara veliki prostor za sve oblike nelegalnog poslovanja, posebice izbjegavanje fiskalnih obveza, varanje potrošača i ugrožavanje njihovog zdravlja.	Visoka	Snažan	• Jačati konkurentnost vlastite poljoprivredne proizvodnje vizirajući je za turizam u jedinstveni proizvod. • Poticati umrežavanje poljoprivrednih proizvođača, brendiranje autohtonih proizvoda, snažniji nastup na tržištu, razvoj kraćih lanaca opskrbe.
SOCIOLOŠKI FAKTOR			
7. Nezaposlenost, nastavak migracije i sužavanje radno – vitalne osnove lokalnog stanovništva negativno se odražava na stupanj ekonomske aktivnosti i gospodarske razvijenosti te može dovesti do smanjenja ruralnih zajednica i napuštanje ruralnih naselja, s pripadajućim gubitkom kulturnih i tradicionalnih vrijednosti;	Visoka	Snažan	• Podupirati poduzetništvo mladih poljoprivrednih proizvođača, nove oblike povezivanja gospodarskih subjekta na području LAG-a posebno poljoprivrede, trgovina i turizma. • Podupirati aktivnosti vezane uz obnovu društvenih i infrastrukturnih sadržaja, proizvodnju obnovljivih izvora energije, itd.
8. Nizak nivo socijalnog kapitala kao prepreka udruživanju i saradnji proizvođača i razvoju klastera. (Nerazvijena kultura javno-privatnog dijaloga i partnerstva)	Umjerena	Nizak	• Poticati mjere suradnje, povezivanja i umrežavanja zainteresiranih dionika javnog, privatnog i civilnog sektora na lokalnom području;
9. Smanjeni izdaci iz javnih prihoda za javne službe. 10. Rezanje javnih ulaganja u društvenu i javnu infrastrukturu.	Niska	Slab	• Iznaci načine za javno sufinanciranje pod istim uvjetima kakvi su na snazi za fondove EU-a; • Poticati alternativne načine koristiti javne zgrade, zemljišta, itd.; • Iznaci kove, inovativne programa i načine održavanje postojeće javne infrastrukture (dječjih jaslaca, škola, kulturnih centara, centara za starije, zdravstvenih centara, sportskih centara, javnih prostora...).
11. Ekstenzivno planiranje građevinska područja naselja na depopulacijskim područjima JLS	Umjerena	Umjeren	• Jača uključenost LAG-a u proces prostornog planiranja na svom području.

koje u zaleđu uvelike premašuju potrebe i čini opremanje naselja komunalnom infrastrukturom neracionalno i iscrpljuje lokalne resurse.			
TEHNOLOŠKI FAKTOR			
12. Nedovoljna umreženost baza podataka javnopravnih tijela i drugih vlasnika podataka, kao i otežano javno korištenje značajno za strateško planiranje i izradu projekta na razini LAG-a .	Umjerena	Snažan	• Poduzimanje dodatnih napora i izravnih kontakata sa javno pravnim tijelima i drugim posjednicima radi osiguranja relevantnih podataka za potrebe izrade programa, planova i projekata.
13. Statistička obrada podataka za teritorijalne jedinice pretežno na razini županija.			
EKOLOŠKI FAKTOR			
14. Stroži zahtjevi u vezi odvijanja gospodarske djelatnosti, izgradnje infrastrukture i dr. na području mreže NATURA 2000 (koja pokriva 35% površina LAG-a) kako u vrijeme izgradnje gospodarskih sadržaja, infrastrukture i dr. tako u vrijeme eksploatacije.	Visoka	Umjeren	• Uvažavanje činjenica i analiza svih okolnosti i utjecaja mreže NATURA 2000, te njihovo uzimanje u obzir u realizaciji pojedinih operacija. Odnosno zahvata. • Blagovremeno osigurati relevantne informacije i pokazatelje za pojedine konkretne zahvate te računati sa potrebnim mjerama zaštite okoliša.
15. Stroži zahtjevi u vezi odvijanja gospodarske djelatnosti području zona sanitarne zaštite izvorišta (kojim je pokriveno je 43,1% područja LAG-a), kako u vrijeme izgradnje gospodarskih sadržaja tako u vrijeme eksploatacije.	Visoka	Umjeren	• Uvažavanje činjenica i analiza svih okolnosti i utjecaja vodo zaštitnih zona, a te njihovo uzimanje u obzir u realizaciji pojedinih operacija. • Blagovremeno osigurati relevantne informacije i pokazatelje za pojedine konkretne zahvate te računati sa potrebnim mjerama zaštite okoliša.
PRAVNI FAKTOR			
16. Stanje evidencije imovinsko pravnih odnosa, neusklađenost zemljišnih knjiga i katastra zemljišta je otežavajući faktor u korištenju zemljišta (gradnja, uređenje, privođenje namjeni, šumsko-uzgojni radovi i sl.).	Visoka	Snažna	• U pripremi projekta razmotri sve aspekte za rješavanje imovinsko pravnih odnosa (naknadni premjeri, kartoni zemljišta, nagodbe, javno bilježničke isprave.. itd.).
17. Međusobno nekonzistentni zakoni, te brojni podzakonskih akti, uz izrazitu prenormiranost, kao i neučinkovita, kruta i ne afirmativna birokracija najveća su zapreka poslovanju trgovačkih društva, obrta i OPG-a u sektoru poljoprivrede, turizma i ruralnog turizma posebno pokretanju investicijskih.	Visoka	Snažna	• Jačanje aktivnosti lobiranja temeljem bottom up pristupa, uključivanju u interesne mreže radi ostvarivanja snažnijeg zagovaračkog učinka.
UNUTARNJI RIZICI			
1. Nerazvijena i neorganizirana tehnološka i razvojno - istraživačka Infrastruktura.	Umjerena	Umjeren	• Potpora za pilot-projekte i za razvoj novih proizvoda, postupaka, procesa i tehnologija.
2. (Niska razina inovativnih gospodarskih projekata i primjene suvremenih tehnoloških dostignuća).			
3. Nepovoljna demografska struktura stanovništva. (Mali udio mladog stanovništva, sve manje stanovnika u radno - aktivnoj dobi, loša obrazovna struktura.)	Visoka	Snažan	• Generacijsku obnovu u poljoprivredu uključiti ” kao horizontalni cilj u lokalnu strategiju koji se uzima u obzir u svim razvojnim mjerama.
4. Slabi kapaciteti lokalnih uprava. (Lokalne uprave često ne raspolažu kvalitetnim i ažurnim podacima o stanju na terenu. Nedovoljno su osposobljene za osmišljavanje, pripremu i provedbu projekata, nedovoljan broj kvalitetnih razvojnih projekata slabi komunikaciju s partnerima na višoj razini (županija, država).)			• Jače povezivanje i suradnji i putem LAG-a (s drugim sektorima). Sudjelovanje u kreiranju i provedbi LRS koje će ojačati kapacitete JLS
5. Lokalna razina (JLS) ne raspolaže dostatnim instrumentima utjecaj na razvoj vlastitog područja;			• Razvijati nove oblike suradnje i povezivanja zainteresiranih dionika javnog, privatnog i civilnog sektora na lokalnom području, te jačanje zagovaračkih kapaciteta;

PRILOG III

DODACI ZA:

OPIS CILJEVA I MJERA LRS

PRILOG III-1

PRILOG III-2

PRILOG III -3

PRILOG III-1

□ PROBLEMI

1.	Poljoprivredna gospodarstva i drugi gospodarski subjekti su nedovoljno razvijeni i povezani u sustav viših organizacijskih oblika. OPIS: Nedostatni su novi organizacijski oblici povezivanja poduzeća, poljoprivrednih proizvođača, OPG-ova, kako međusobno, tako i s poslovnim subjektima iz oblasti turizma. Nedostatni su sadržaji za preradu poljoprivrednih proizvoda kao što su pršutane, sušare, pogoni za konzerviranje i sl.
2.	Neuključenost poljoprivrednika i proizvođača u nacionalni ili EU sustav kvalitete i neuvažavanje specifičnosti ruralnog područja u plasmanu proizvoda. OPIS: Nedovoljna uključenost poljoprivrednika i drugih proizvođača u sustav kvalitete i certifikacije o prehrambenoj sigurnosti, obveznim standardima kakvoće i autohtonosti. Neuvažavanje specifičnosti problema u plasmanu pojedinih poljoprivrednih proizvoda, čime se otvara prostor za sve oblike nelegalnog poslovanja i tzv. "sivo tržište".
3.	Neorganizirano tržište poljoprivrednih proizvoda, nedostatak marketinške aktivnosti vezane uz prezentaciju poljoprivrednih gospodarstava i autohtonih poljoprivrednih proizvoda te niska zastupljenost domaćih namirnica u ugostiteljstvu. OPIS: Neorganizirano tržište poljoprivrednih proizvoda (otkup, distribucija, plasman). Nedostatak osmišljene prezentacije poljoprivrednih proizvođača i proizvoda, bez organiziranog sudjelovanja na sajmovima, manjak promotivnih materijala, kampanja i multimedijalnih proizvoda, te ostalih marketinških aktivnosti.
4.	Nedovoljna razina umreženosti ključnih sektora, posebno poljoprivrede i turizma. OPIS: Razvoj poljoprivrede nije sagledan u kontekstu razvoja ostalih djelatnosti, a posebno turizma, pri čemu izostaju sinergijski učinci i bolje umrežavanje zaleđa i obale.
5.	Deficit turističke ponude: Nedostatak tematske turističke ponude, interakcije poljoprivredne proizvodnje i tradicijske gastronomije, nedostatak tematske ponude seoskih domaćinstava i planskog pristupa uređenju pojedinačnih seoskih gospodarstava u svrhu prepoznatljive autohtone ponude. OPIS: Nedovoljna marketinška aktivnost u brendiranju i valorizaciji turističkih potencijala, nedostatak visokokvalitetnih turističkih kapaciteta i ponude, kvalitetnih kadrova i tematske turističke ponude (tematske i poučne staze, prepoznate destinacije, interakcija poljoprivredne proizvodnje i tradicijske gastronomije). Isto tako, nedostatak tematske ponude seoskih domaćinstava i planskog pristupa uređenju pojedinačnih seoskih gospodarstava, a u svrhu prepoznatljive autohtone ponude. Svi ti nedostaci rezultiraju kratkom turističkom aktivnošću, sezonskog karaktera.
6.	Nerazvijen sektor stočarstva.

	OPIS: Manji proizvodni kapaciteti poljoprivrednih gospodarstava s nekonkurentnom proizvodnošću po grlu, neuređeni kanali prodaje i promidžbe.
7.	Nedostatak specifičnog znanja među poljoprivrednicima. OPIS: Nepostojanje obrazovnih programa za cjeloživotno obrazovanje prilagođenih potrebama lokalnog stanovništva, nizak stupanj educiranosti poljoprivredne radne snage (udio osoba starijih od 15 godina obrazovanih za sektor poljoprivrede upola je manji od nacionalnog prosjeka).
8.	Nerazvijena i neorganizirana tehnološka i razvojno - istraživačka infrastruktura. OPIS: Niska razina inovativnih gospodarskih projekata i primjene suvremenih tehnoloških dostignuća, nepostojanje pilot projekata za razvoj novih proizvodnih procesa i proizvoda te nepostojanje suradnje gospodarskih subjekata na tom području.
9.	Nedovoljno razvijena komunalna i ostala mala infrastruktura te primjena alternativnih izvora energije. OPIS: Vodoopskrbni sustav je zbog gubitaka i nedovršenosti neracionalan, dok javna odvodnja pokriva svega polovinu ekvivalentnih stanovnika. Manjak pristupnih nerazvrstanih cesta, poljskih, šumskih i protupožarnih puteva, tematskih staza i dr. Nezadovoljavajuće postupanje sa otpadom (relativno velik broj divljih deponija, te posebno sabirališta za sakupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla). Isto tako nerazvijeno je korištenje alternativnih izvora energije.
10.	Nedovoljno razvijeni sadržaji javne i društvene infrastrukture, te gubitak povijesnih obilježja ruralnih naselja. OPIS: Nedovoljan broj i struktura športskih, kulturnih, obrazovnih i socijalnih sadržaja utječe na lošiji životni standard i iseljavanje. Ruralna naselja smještena u zaleđu ujedno su i nedovoljno opremljena urbanom opremom (pješački nogostupi, klupe, odmorišta, koševi za otpatke, uređene zelene površine), što umanjuje kvalitetu življenja i smanjuje standard stanovanja. Ruralna naselja smještena u zaleđu priobalnog područja, intenzivno gube svoja povijesna obilježja nedovoljnom brigom o tradicijskoj baštini.
11.	Nesređeno i neusklađeno stanje katastra i zemljišnih knjiga. OPIS: Nepovoljna vlasnička i posjedovna struktura zemljišta utječe na usitnjenost i fragmentiranost posjeda. Neažurni podaci o načinu korištenja i bonitetu poljoprivrednih i šumskih površina.
12.	Nepovoljna demografska struktura stanovništva. OPIS: Gotovo svaki četvrti stanovnik LAG-a je stariji od 60 godina, malo mladog stanovništva, sve manje stanovnika u radno - aktivnoj dobi, loša obrazovna struktura.
13.	Slabi kapaciteti lokalnih uprava. OPIS: Lokalne uprave često ne raspolažu kvalitetnim i ažurnim podacima o stanju na terenu. Nedovoljno su osposobljene za osmišljavanje, pripremu i provedbu projekata, nedovoljan broj kvalitetnih razvojnih projekata slabi komunikaciju s partnerima na višoj razini (županija, država).

U Lokalnoj razvojnoj strategiji iznesena je cjelokupna analiza stanja, međutim definiranje problema fokusirano je na one koji se mogu rješavati mjerama ruralnog razvoja koje stoje na raspolaganju Lokalnoj razvojnoj strategiji LAG-a.

PRILOG III-2

• OPIS STRATEŠKIH SMJERNICA

1. Umreženost gospodarskih subjekata ključnih sektora (poljoprivrede, turizma i trgovine) povezanih u efikasnije organizacijske oblike, koji su konkurentni i uključeni u nacionalni i europski sustav kvalitete.

Svrha ovih smjernica je umrežavanje gospodarskih subjekata - u prvom redu poljoprivrede, turizma i trgovine te povezivanje obale i zaleđa na području LAG-a i šire, čime će se postići sinergijski učinci komplementarnog gospodarstva LAG-a. Nužan je razvoj novih organizacijskih oblika u povezivanju poduzeća, poljoprivrednih proizvođača, OPG-ova, kako međusobno, tako i s drugim poslovnim subjektima.

Ove smjernice će doprinijeti organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda (otkup, distribucija, plasman) i njihov plasman na nacionalno i EU tržište. U tom smislu neophodno je osmišljeno prezentirati poljoprivredne proizvođače (OPG-ove i druge male proizvođače) i proizvode, organiziranim sudjelovanjem na sajmovima, izradom i distribucijom promotivnih materijala, kampanja i produkcija multimedijalnih proizvoda, te ostalim marketinškim aktivnostima. Radi postizanja veće konkurentnosti nužna je uključenost poljoprivrednika, OPG-a i drugih proizvođača u sustav kvalitete i certifikacije o prehrambenoj sigurnosti, obveznim standardima kakvoće i autohtonosti uz uvažavanje specifičnosti problema u plasmanu pojedinih poljoprivrednih proizvoda.

Problemi na koje se smjernice odnose: 1,2,3,4

Mjere: 3.1, 3.2, 4.2, 6.2, 9, 16

2. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede i stočarstva.

Postizanje veće konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstva postiže se kroz restrukturiranje i modernizaciju, nabavu opreme, posebno poljoprivredne mehanizacije, gradnju potrebnih građevina za životinje, uzgoj bilja, sjemena i sadnog materijala, te drugih gospodarskih objekata, uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu, povećanje višegodišnjih nasada, te povećanje kvalitetnih stočnih pasmina i sl. prirodnim uzgojem.

Razvoj sadržaja i opreme za branje, pakiranje, sortiranje, skladištenje, hlađenje, sušenje poljoprivrednih proizvoda. Izgradnja i obnova sadržaja za preradu poljoprivrednih i stočarskih proizvoda kao što su klaonice, pršutane, objekti za preradu mlijeka, sušare, pogoni za preradu voća, maslina, aromatičnog bilja, konzerviranje i sl., koji su nužni za zaokruživanje finalnog poljoprivrednog proizvoda sa većim dohodovnim efektima.

Problemi na koje se smjernice odnose: 1 i 6.

Mjere: 4.1, 4.2, 6.1, 6.3

3. Razvijen sustav komunalne, prometne i druge ruralne infrastrukture te dostignuta razina zaštite okoliša primjerena europskim standardima.

Svrha ovih smjernica je dogradnja i modernizacija vodoopskrbnog sustava, te izgradnja sustava javne odvodnje i pojedinačnih rješenja odvodnje koja zadovoljavaju suvremene okolišne standarde. U cilju zaštite poljoprivrednih površina neophodno je osigurati zaštitu od štetnog djelovanja voda (koja izaziva plavljenje velikih površina polja u zaleđu). Radi racionalnijeg korištenja i dostupnosti poljoprivrednim i šumskim resursima te njihove međusobne povezanosti, neophodna je izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih nerazvrstanih cesta, poljskih, šumskih i protupožarnih puteva, tematskih staza i sl. U cilju zaštite okoliša potrebno je osigurati sabirališta za prikupljanje i preradu otpada i nusproizvoda životinjskog podrijetla. Kroz graditeljske zahvate u izgradnji gospodarskih građevina u što većoj mjeri vršiti opremanje za korištenje alternativnih izvora energije.

Problemi na koje se smjernice odnose: 9
--

Mjere:4.1, 7.2

4. Poboljšana kvaliteta života i društveni standard stanovništva te obnovljena tradicijska baština.

Ovim se smjericama poboljšava kvaliteta života i društveni standard stanovništva izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih rekreacijskih sadržaja (tematskih i biciklističkih staza), športskih, kulturnih, obrazovnih, socijalnih sadržaja i sadržaja predškolskog odgoja, te društvenih i vatrogasnih domova, turističkih informativnih centara i sl. Isto tako, u ruralnim naseljima smještenima u zaleđu potrebno je povećati razinu opremljenosti urbanom opremom (pješački nogostupi, klupe, odmorišta, koševi za otpatke, uređene zelene površine). Za revitalizaciju ruralnih naselja smještenih u zaleđu koja gube svoja povijesna obilježja nužno je osiguranje prostornih i drugih pretpostavki za razvoj tradicijskih djelatnosti (stari obrti, umjetnički obrti, izrada suvenira i sl.) i usluga u ruralnim područjima.

Problemi na koje se smjernice odnose:10
--

Mjere:6.2, 7.4

5. Razvijen seoski turizam i drugi oblici ruralnog turizma, povezani sa obalnom turističkom ponudom.

Svrha ovih smjernica je povezanost obalne turističke destinacije sa ruralnim prostorom zaleđa u oblikovanju jedinstvenog turističkog proizvoda.

Očuvana kulturno - povijesna i tradicionalna baština, sa velikim brojem malih naselja koja su zadržala izvorna obilježja tipičnog dalmatinsko - zagorskog sela (specifična arhitektura pojedinih naselja), raznolikost, te postojanje tradicijskih manifestacija, običaja i vještina, naturalna poljoprivredna proizvodnja i tradicijska gastronomija, pretpostavke su razvoju seoskog turizma, kao i drugih oblika ruralnog turizma (zdravstvenog, cikloturizma, planinskog, eko turizma i sl.).

Obnova pučke arhitekture, planski pristup uređenju pojedinačnih seoskih gospodarstava, prepoznatljiva autohtona ponuda, razvoj tradicijske gastronomije, uređenje tematskih staza i dr., neophodni su za jačanje i prepoznatljivost turističkog proizvoda ruralnog područja.

Problemi na koje se smjernice odnose: 5
--

Mjere: 6.2, 6.4

6. Razvijena i organizirana tehnologijska i razvojno – istraživačka infrastruktura, te povećana razina znanja poljoprivrednika o specifičnim agroekološkim temama.

Svrha ovih smjernica je podignuti razinu inovativnih gospodarskih projekata, povećati primjenu suvremenih tehnoloških dostignuća, te razvijati pilot projekte za razvoj novih proizvodnih procesa i proizvoda te ojačati suradnju na tom polju. Kroz razvoj edukacijskih sadržaja osigurati programe za cjeloživotno obrazovanje prilagođene potrebama lokalne zajednice i gospodarstva LAG-a radi podizanja stupnja educiranosti, posebno poljoprivredne radne snage.

Problemi na koje se smjernice odnose: 7 i 8
--

Mjere: 1.1

Napomena:

Problemi pod br. 11. 12. i 13. samo se djelomično rješavaju se izravno gornjim ciljevima obzirom da mjere koje stoje na raspolaganju Lokalnoj razvojnoj strategiji ne rješavaju navedene probleme.

Problem br. 12. „ Nepovoljna demografska struktura stanovništva“ rješava se horizontalno kroz druge ciljeve, odnosno njegovo rješenje je integrirano postizanjem drugih ciljeva.

U Lokalnoj razvojnoj strategiji iznesena je cjelokupna analiza stanja, međutim ciljevi su fokusirani samo na rješavanje onih problema koji se mogu rješavati kroz mjere ruralnog razvoja.

PRILOG III – 3

VIZIJA: Sinergijom između ključnih sektora (osobito poljoprivrede, turizma i trgovine) i investicijama u podizanje društvenog i okolišnog standarda temeljenima na načelu održivog razvoja, područje LAG-a Adrion je privlačno za život i rad

REZULTATI RADIONICA		LRS			Prema Prilogu VI. Pravilnika za mj.19.2., 19.3. i 19.4.	
PROBLEMI	STRATEŠKE SMJERNICE	CILJEVI	PRIORITETI	MJERE	Prioriteti	Fokus područja
1 i 6	2. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede i stočarstva.	Cilj 2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje	Prioritet 2.1. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju	Mjera 2.1.2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava (6.3.1.)	2.	2A - Poboljšanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije;
1,2,5,7 i 8	6. Razvijena i organizirana tehnologijska i razvojno – istraživačka infrastruktura, te povećana razina znanja poljoprivrednika o specifičnim agroekološkim temama.					
9 i 10	3. Razvijen sustav komunalne, prometne i druge ruralne infrastrukture te dostignuta razina zaštite okoliša primjerena europskim standardima. 4. Poboljšana kvaliteta života i društveni standard stanovništva te obnovljena tradicijska baština.	Cilj 3. Poboljšanje kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda	Prioritet 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	Mjera 3.2.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu (7.4.1.)	6.	6B - poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima.

PRILOG III-4

DODACI:

**USKLAĐENOST S NADREĐENIM
STRATEŠKIM DOKUMENTIMA**

Tablica 2. Uskladenost mjera LRS-a LAG-a „Adrion“ s fokus područjima, potrebama i poprešnim ciljevima PRR.

MJERE iz LRS ADRION	PRR		Poprešni ciljevi PRR		
	Fokus područje	Potrebe	Okolina	Klim. prom. prilagodba	Inovacije
Mjera 2.1.2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava (6.3.1.)	2A	Potreba 6. Potreba 7.	X X	X X	X X
Mjera 3.2.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu (7.4.1.)	6B	Potreba 24. Potreba 25.	X X		X X
01. Povećanje stupnja profesionalne sposobnosti, svijesti i prijenosa znanja 03. Jačanje suradnje istraživačkog sustava s gospodarstvom sa ciljem razvoja, primjene i širenja inovacija 06. Jačanje održivosti gospodarstava sa značajnim strukturnim poteškoćama i izmjena strukture poljoprivredne proizvodnje 07. Povećanje konkurentnosti sektora prerade i trženja poljoprivrednih proizvoda 12. Organiziranje proizvođača i njihovo jače pozicioniranje na tržištu 13. Razvoj sustava kvalitete i vesa uključenost proizvođača u sheme kvalitete 16. Ocuvanje krajobrazu i bioraznolikosti 17. Održavanje kontinuiteta poljoprivredne proizvodnje u područjima s prirodnim ili specifičnim ograničenjima za poljoprivredu 18. Obnova šumskih površina konverzijom i sadnjom biljaka 20. Povećanje proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora 23. Diversifikacija djelatnosti i otvaranje novih radnih mjesta u ruralnim područjima 24. Razvoj lokalne komunalne, društvene, prometne i turističke infrastrukture 25. Razvoj temeljnih usluga za ruralno stanovništvo					

Tablica 2.1. Doprinos mjera LRS poprešnim ciljevima PRR

Mjere LRS	Doprinos mjera LRS poprešnim ciljevima PRR
Mjera 2.1.2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	Poticanje razvoja malih poljoprivrednih gospodarstava jaca diversifikaciju poljoprivrednog sektora što otvara prostor za vese medusobno povezivanje I suradnju, a time i inovacije. Kod ulaganja u opremu poticat se se ucinkovita i okolišno prihvatljiva oprema.
Mjera 3.2.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu	Provedba inovativnih procesa u strateškom planiranju razvoja omogusit se ciljane investicije na ovom podrucju.

Tablica 3 .Uskladenost ciljeva i prioriteta LRS s ciljevima, prioritetima i mjerama Razvojne strategije Splitsko dalmatinske županije

CILJEVI I PRIORITETI LRS	Fokus područja	Ciljevi, prioriteti i mjere ŽRS
2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje 2.1. <i>Povesanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju</i> 2.1.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava	2A	1. Konkurentno gospodarstvo 1.4. <i>Razvoj poljoprivrede, lovstva, ribarstva i marikulture</i> 1.4.1. Konkurentan i održiv poljoprivredno prehrambeni i ribarski sektor 1.4.2. Vrednovanje i unaprjeđenje proizvodnje poljoprivrednih proizvoda s posebnim naglaskom na autohtonim sortama, pasminama ieko-proizvodnji 1.4.3. Potpora udruživanju u poljoprivredi, lovstvu, ribarstvu, marikulturi i jacanje kapaciteta postojećih zadruga i udruga
3. Poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda 3.2. <i>Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)</i> 3.2.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu	6B	3. Razvoj ljudskih resursa i povesanje kvalitete života 3.2. <i>Jašanje kvalitete života i socijalne kohezije</i> 3.2.3. Poboljšanje uvjeta za razvoj športske kulture 3.2.4. Provedba županijskog programa djelovanja za mlade 3.2.5. Poboljšanje skrbi za osobe trese životne dobi 3.3. <i>Razvoj sustava odgoja i obrazovanja</i> 3.3.1. Poboljšanje uvjeta za ucenje i kvalitete rada u obrazovnim institucijama 3.3.2. Poboljšanje uvjeta i kvalitete rada u predškolskim institucijama

PRILOG III 4.1.

USKLAĐENOST S OSTALIM STRATEŠKIM EUROPSKIM, NACIONALNIM I LOKALNIM DOKUMENTIMA

Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast (Europa 2020)

Europa 2020 strategija je Europske unije za dugoročan rast zamišljena kao partnerstvo između EU-a i njegovih država članica, s nizom ciljeva usmjerenih na prioritete pametnog, održivog i uključivog rasta i posebnim sustavom za ostvarenje ciljeva. Strategijom je obuhvaćeno pet međusobno povezanih glavnih ciljeva koje EU do 2020. mora postići, a to su:

1. Zapošljavanje - minimalno 75% ljudi u dobi od 20-64 godine mora biti zaposleno
2. Inovacije - minimalno 3% BDP-a treba ulagati u istraživanje i razvoj
3. Okoliš - smanjiti emisiju stakleničkih plinova za najmanje 20%, povećati udio obnovljivih izvora energije za najmanje 20% i poboljšati energetska učinkovitost za 20%
4. Obrazovanje - smanjiti stopu preranog napuštanja škole ispod 10% i povećati udio mladih osoba sa tercijskim stupnjem obrazovanja na minimalno 40%
5. Društvo - smanjiti opasnost od siromaštva i socijalne isključenosti za najmanje 20 milijuna ljudi

Ciljevi LRS : 2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje i Cilj 3. Poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda, usklađeni su i doprinose svim ciljevima Europa 2020.

Osiguravanje preduvjeta za suradnju ključnih sektora (poljoprivreda, turizam, trgovina) i povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje dovest će do jačanja sektora gospodarstva što ima za posljedicu povećanja broja zaposlenih. S druge strane, poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda, život na ruralnom području čini privlačnijim i može imati za posljedicu zadržavanje mladih, što povećava radni potencijal i gospodarsku dinamiku. Mjerama LRS doprinosimo inovacijama o okolišu kao poprečnim ciljevima PRR, a time 2. i 3. cilju Europa 2020. Povećanje stupnja profesionalne sposobnosti, svijesti i prijenosa znanja (potreba 1. PRR) koje treba postignuti mjerama LRS, jača se obrazovanje populacije. Isto tako jačanjem gospodarstva te razvojem potrebne društvene infrastrukture smanjuje se opasnost od siromaštva i društvene isključenosti (cilj br. 5 Europa 2020.)

Usklađenost s nacionalnim i lokalnim dokumentima

Radi praćenja usklađenosti LRS LAG-a „Adrion“ sa s nadređenim nacionalnim dokumentima dolje se daje opis fokus područja PRR-a na koje su usmjerene mjere LRS, i to:

FOKUS PODRUČJA (OSNOVNA VEZA):

- **2A)** Pобољшanje gospodarskih rezultata svih poljoprivrednih gospodarstava i olakšavanje restrukturiranja i modernizacije, osobito u cilju povećanja sudjelovanja u tržištu i tržišne usmjerenosti, kao i poljoprivredne diversifikacije;
- **6B)** Poticanje lokalnog razvoja u ruralnim područjima;

FOKUS PODRUČJA (DOPUNSKA VEZA):

- 2A (kako je gore opisano)

Tablica 4. Usklađenost ciljeva i prioriteta LRS-a LAG-a „Adrion“ sa Partnerski sporazum između RH i EK (2014.- 2020.)

CILJEVI I PRIORITETI LRS	Fokus područja	Ciljevi i prioriteta Partnerskog sporazuma između RH i EK
2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje 2.1. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju	2A	TEMATSKI CILJ 3: JAČANJE KONKURENTNOSTI MSP-OVA, POLJOPRIVREDNOG SEKTORA (U SKLOPU EPFRR-A) TE SEKTORA RIBARSTVA I AKVAKULTURE (U SKLOPU EFPR-A) Prioriteti ulaganja - Ulaganja u poboljšanja ekonomske i ekološke učinkovitosti poljoprivrednih gospodarstava i ruralnih poduzeća; - U povećanje učinkovitosti u sektoru marketinga i prerade poljoprivrednih proizvoda trebala bi olakšati proces konsolidacije i prilagodbe poljoprivredno-prehrambenog sektora konkurentnosti zajedničkog tržišta EU-a; - Uvođenje naprednih tehnologija (koje će poboljšati konkurentnost malih i srednjih gospodarstava na poljoprivrednom tržištu); - Dodjela potpora iz EPFRR-a mladim poljoprivrednicima s ciljem dodatnog iskorištavanja prednosti generacijske obnove, koja je jedan od glavnih ciljeva poljoprivredne politike; - Ulaganja usmjerene na uvođenje inovacija i energetske učinkovitost u poljoprivredi, prehrambeno-prerađivačkom sektoru i šumarstvu poticati će se kroz razmjenu znanja, demonstraciju aktivnosti, savjetodavne usluge i poticanje na suradnju, uključujući potpore za operativne skupine i poticanje kratkih lanaca opskrbe, što će sve zajedno povećati konkurentnost.
3. Poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i ekološkog standarda 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	6B	TEMATSKI CILJ 6: OČUVANJE I ZAŠTITA OKOLIŠA I PROMICANJE UČINKOVITOSTI RESURSA Prioriteti ulaganja - osiguravanje sukladnosti u smislu prikupljanja i pročišćavanja otpadnih voda do 2023. (s međurokovima 2018. i 2020., ovisno o veličini aglomeracija i osjetljivosti primatelja). TEMATSKI CILJ 9: PROMICANJE SOCIJALNE UKLJUČENOSTI, BORBA PROTIV SIROMAŠTVA I SVAKE DISKRIMINACIJE Prioriteti ulaganja - poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima pomoću ulaganja u infrastrukturu malih razmjera i aktivnosti za socioekonomsku obnovu ruralnih zajednica, uključujući programske mjere Inicijative Zajednice za mobiliziranje i provedbu ruralnog razvoja u ruralnim zajednicama kroz lokalna javno- privatna partnerstva.

Tablica 5. Usklađenost ciljeva i prioriteta LRS-a LAG-a „Adrion“ sa Strategija regionalnog razvoja RH..

CILJEVI I PRIORITETI LRS	Fokus područja	Ciljevi i prioriteti Strategija regionalnog razvoja RH
2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje 2.1. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju	<u>2A</u>	Jačanje konkurentnosti poslovnog sektora 2. Poticanje poduzetništva i samozapošljavanja 3. Jačanje poslovne infrastrukture i poslovnih potpornih institucija 4. Tehnološko osuvremenjivanje, restrukturiranje i diversifikacija gospodarstva 5. Razvoj proizvoda i usluga s većom dodanom vrijednošću 6. Povezivanje poslovnog, znanstveno-istraživačkog i/ili javnog sektora u svrhu transfera znanja, uvođenja novih tehnologija i komercijalizaciju inovacija i razvoj klastera
3. Poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	<u>6B</u>	??????????

Tablica 6. Usklađenost ciljeva i prioriteta LRS-a LAG-a „Adrion“ sa Strategijom razvoja turizma do 2020.

CILJEVI I PRIORITETI LRS	Fokus područja	Ciljevi i operativni programi Strategije razvoja turizma do 2020.
2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje 2.1. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju	<u>2A</u>	
3. Poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	<u>6B</u>	

Tablica 7. Usklađenost ciljeva i prioriteta LRS-a LAG-a „Adrion“ sa Strategijom razvoja poduzetništva 2013. - 2020.

CILJEVI I PRIORITETI LRS	Fokus područja	Ciljevi i operativni programi Strategije razvoja turizma do 2020.
2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju 	<u>2A</u>	Strateški cilj 1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti • Pružanje potpore poduzećima u modernizaciji postrojenja i opreme, uvođenju tehnologija, postupaka i normi te mjere za unapređenje učinkovitosti sektora proizvodnje • Razvoj klastera, udruga, vrijednosnih lanaca i poslovnih mreža koje obuhvaćaju malo gospodarstvo, PPI-ja i javnih istraživačkih organizacija za jačanje konkurentnosti pojedinačnih poduzeća • Pružanje potpore poduzećima u primjeni tehničkih normi i sustava kvalitete. Strateški cilj 2. Promocija poduzetništva • Poticanje otvaranja novih poduzeća te pružanje potpore novootvorenim poduzećima i samozaposlenima • Poboljšanje kvalitete i kvantitete usluga pružanja poslovne potpore
3. Poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	<u>6B</u>	

Tablica 8. Usklađenost ciljeva i prioriteta LRS-a LAG-a „Adrion“ s Lokalnim razvojnim strategijama (Općine Šestanovac i Podbablje)

CILJEVI I PRIORITETI LRS	Fokus područja	PUR Općina Šestanovac	Strategija razvoja općine Podbablje 2015. – 2020.
2. Povećanje konkurentnostipoljoprivredne proizvodnje 2.1. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju	2A	Strateški cilj 3 - očuvanje poljoprivredne proizvodnje kao podrške razvijenog agroseoski i rekreacijski turizam - Poticanje poljoprivredne proizvodnje - Poticanje razvoja turizma	Razvijeno gospodarstvo i rast životnog standarda 2.1.1.2 Razvoj poduzetničkog centra i kontinuirane potpore poduzetnicima (razvoj projekata, financiranja, EU i RH fondovi, poslovni web) 2.1.1.3 Podrška razvoju poduzetništva i samozapošljavanju (PR aktivnosti Prvi posao, Poduzetnička početnica)
3. Poboljšana kvalitete života krozpodizanje društvenog i okolišnog standarda 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	6B	Strateški cilj 2 - priprema i izgradnja poslovne i društvene infrastrukture - Izgradnja društvene infrastrukture Ova smjernica razvoja obuhvaća spektar društvenih potreba kao što su obrazovanje, zdravstvo i socijalna skrb te šport i rekreacija.	1. STRATEŠKI CILJ Razvijena kvalitetna zajednica prema suvremenim životnim standardima 1.1. Razvoj obrazovnih ustanova 1.2. Jačanje kapaciteta socijalne skrbi 1.3. Razvoj sportskih sadržaja

Tablica 9. Usklađenost ciljeva i prioriteta LRS-a LAG-a „Adrion“ s Lokalnim razvojnim strategijama (Grad Imotski, općina Runović, Zmijavci i Lokvičići)

CILJEVI I PRIORITETI LRS	Fokus područja	PUR Grada Omiš	PUR Grada Imotskog, općina Runović, Podbablje, Zmijavci i Lokvičić
2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje 2.1. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju	<u>2A</u>	2. CILJ: RAZVIJENA VISOKOTEHNOLOŠKA I ZA OKOLIŠ PRIHVATLJIVA INDUSTRIJA, OBRTNIŠTVO I PODUZETNIŠTVO Prioritet 2.2. Stvaranje preduvjeta za razvoj poduzetništva Razvojni projekt 13: Osnivanje Eko-etno-agro zadruge	CILJ 1: Razvoj poduzetništva i poljoprivredne proizvodnje PRIORITET 2: Uređenje polja i razvoj poljoprivredne proizvodnje. MJERE: Izrada Marketing plana za prodaju poljoprivrednih proizvoda Imotske krajine; Poticaji za sadnju trajnih nasada na području Imotske krajine u suradnji sa Županijom
3. Poboljšana kvalitete života kroz podizanje društvenog i okolišnog standarda 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	<u>6B</u>		PRIORITET 4: Razvoj društvene infrastrukture kroz dimenzije obrazovanja, zdravstva i športa MJERE: Osnivanje veleučilišta ili visoke škole u Imotskom za potrebe Imotske krajine i Grada Vrgorca; Razvoj stručnih srednjih škola kroz nove potrebne programe; Izgradnja nove bolnice za potrebe Imotske krajine na postojećoj lokaciji u Imotskom; Izgradnja zajedničkog športskog centra za potrebe Imotske krajine; Osnivanje škole stranih jezika i glazbene škole; Izgradnja doma za stare i nemoćne potrebe cijele Imotske krajine; Izgradnja dječjih vrtića; Izgradnja osnovne škole; Izgradnja športske dvorane; Izgradnja ambulate obiteljske medicine; Dogradnja područne škole; Uređenje školskog igrališta; Igralište za djecu predškolske dobi; Uređenje okoliša škole i igrališta.

PRILOG IV

DODACI ZA:

**OPIS UKLJUČENOSTI LOKALNIH DIONIKA
U IZRADU LRS**

PRILOG IV-1

ZAPISNIK SA 17. SJEDNICE UPRAVNOG ODBORA LAG-a „ADRION“

01. listopada 2015. godine (utorak), sjedište LAG-a (Ulica kralja Petra Krešimira IV br. 7a) u Makarskoj održana je 17. sjednica Upravnog odbora Lokalne akcijske grupe „Adrion“

Početak: **11 sati**

Prisutni članovi Upravnog odbora: Mirko Vrcan, Ante Čobrić, Siniša Rudelj, Boris Mlikota, Ivana Sikavica, Davor Andrijašević, Marija Lozo i Tadijana Vukušić.

Ostali: tajnica-voditeljica Dragica Roščić, stručni suradnik Nikola Kapitanović, polaznik stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa Branimir Biočić, predstavnici URBOS d.o.o. Maja Madiraca, Zoran Radman i Ivana Bubić.

Odsutni članovi Upravnog odbora: Josko Roščić, Zlatan Divić, Vanja Sokol, Stela Vela, Pave Čikeš, Milka Vulić, Marija Glučina, Danijel Pervan, Ivana Babić, Mia Pašalić, Darinka Šimić, Anita Lasić, Ljubomir Mađunić i Ana Roso.

Sjednicu je vodio predsjednik LAG-a „Adrion“ Mirko Vrcan, te je na samom početku utvrdio prisutnost **8** članova Upravnog odbora (jednotrećinskog kvoruma). Sukladno čl. 30 Statuta LAG-a „Adrion“ sjednica je počela u 11 i 30 sati. Zatim je predsjednik zatražio od nove članice UO, Tadijane Vukušić da se kratko predstavi. Nakon kratkog predstavljanja izložen je prijedlog dnevnog reda koji je dostavljen zajedno s pozivom i ostalim materijalima za Upravni odbor. Tajnica – voditeljica Dragica Roščić istakla je potrebu dodavanja točke dnevnog reda - Upoznavanje o pristiglim dopisima Grada Makarske i Park prirode Biokovo. Sljedeći dnevni red je potom dan na glasanje te **jednoglasno prihvaćen.**

Dnevni red:

1. Usvajanje zapisnika sa 16. sjednice UO,
2. Izvještaj o provedenim aktivnostima,
3. Predstavljanje potencijalnih izrađivača strategije:
Urbos d.o.o.,
WYG savjetovanje d.o.o.,
4. Rasprava i donošenje zaključaka/izbor izrađivača,
5. Upoznavanje sa pristiglim dopisima Grada Makarske i Park prirode Biokovo.

Uz 1. točku dnevnog reda

Zapisnik sa 16. sjednice Upravnog odbora **jednoglasno je usvojen.**

Uz 2. točku dnevnog reda

Izvještaj o provedenim aktivnostima od 16. sjednice Upravnog odbora iznijela je tajnica-voditeljica Dragica Roščić.

PRILOG IV-2

1. Broj pogleda na web stranici LAG-a „Adrion“, objave vezane za izradu LRS

R. BR	NAZIV TEME	BR. POGLEDA	LINK
1.	IZRADA STRATEGIJE - RADNI SASTANAK FOKUUS GRUPE GOSPODARSTVENIKA	820	http://www.lag-adrion.hr/hr/item/621-izrada-strategije-radni-sastanak-fokus-grupe-gospodarstvo
2.	IZRADA STRATEGIJE – FOKUS GRUPA ZA POLJOPRIVREDNIKE	198	http://www.lag-adrion.hr/hr/item/608-izrada-strategije-fokus-grupa-za-poljoprivredu
3.	IZRADA STRATEGIJE – SASTANAK PARTNERSKOG VIJEĆA	173	http://www.lag-adrion.hr/hr/item/607-izrada-strategije-sastanak-partnerskog-vijeca
4.	IZRADA STRATEGIJE – ANALIZA PO SEKTORIMA	207	http://www.lag-adrion.hr/hr/item/609-izrada-strategije-analiza-po-sektorima
5.	DEFINIRANJE CILJEVA STRATEGIJE LAG-a ADRION	298	http://www.lag-adrion.hr/hr/item/625-definiranje-ciljeva-strategije-lag-a-adrion
6.	SUDJELUJTE U IZRADI LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE	950	http://lag-adrion.hr/hr/item/618-sudjelujte-u-izradi-vase-lokalne-razvojne-strategije http://www.lag-adrion.hr/hr/item/605-sudjelujte-u-izradi-vase-lokalne-razvojne-strategije http://lag-adrion.hr/hr/pozivi/item/616-sudjelujte-u-izradi-vase-lokalne-razvojne-strategije
7.	POZIV NA DOSTAVU PROJEKTNIH IDEJA	399	http://lag-adrion.hr/hr/pozivi/item/611-poziv-za-dostavu-projektnih-ideja-5-krug
8.	ANIMACIJA STANOVNIŠTVA ZA IZRADU LRS	303	http://lag-adrion.hr/hr/item/595-animacija-stanovnistva-za-izradu-lrs
Link web stranice LAG-a „Adrion“			http://www.lag-adrion.hr/hr/
Ukupno broj osoba koje su vidjele objavu objavljenu na web stranicama LAG-a „Adrion“ vezano uz izradu LRS			3347 osobe

2. Broj pogleda Facebook stranice LAG-a „Adrion“ vezano za izradu LRS

Broj korisnika koji su vidjeli objavu: 1010

Promoviraj objavu

Broj korisnika koji su vidjeli objavu: 869

Promoviraj objavu

Broj korisnika koji su vidjeli objavu: 559

Promoviraj objavu

IZRADA STRATEGIJE - RADNI SASTANAK FOKUS GRUPE GOSPODARSTVO

Aktivnosti za izradu Lokalne razvojne strategije idu dalje i u novoj godini. Dana 12. siječnja 2016. g. održan je radni sastanak gospodarstvenika – po...

LAG-ADRION.HR

Broj korisnika koji su vidjeli objavu: 858

Promoviraj objavu

Broj korisnika koji su vidjeli objavu: 412

Broj korisnika koji su vidjeli objavu: 753

Promoviraj objavu

Svidi mi se Komentiraj Podijeli

Link Facebook stranice LAG-a „Adrion“	https://www.facebook.com/LAGAdrion/?fref=ts
Ukupan broj osoba koje su vidjele objavu objavljenu na Facebook stranicama LAG-a „Adrion“ vezano uz izradu LRS	7044 osobe

PRILOG IV-3

Konzultacijama pomoću anketa, upitnika, razgovora s fokus grupama, razgovorima i kontaktima sa raznim dionicima prikupljane su informacija za ocjenu stanja na području LAG-a problemima i razvojnim potrebama. Aktivnosti konzultacija navode se kako slijedi:

- U svrhu prikupljanja informacija o stanju i problemima u pojedinim sektorima unutar LAG-a konzultirani su brojni subjekti, i to: a) iz javnog sektora: RERA (razvojna agencija SDŽ), Zavod za prostornu uređenje SDŽ, Upravni odjel za pomorstvo i turizam SDŽ, Javna ustanova Hrvatske vode, Hrvatske šume, DGU - Područni ured za katastra u Splitu, Hrvatska poljoprivredna agencija, Uprava ribarstva u Ministarstvu poljoprivrede, APPRRR, HEP, Osnovne škole, Javna komunalna poduzeća i sve jedinice lokalne samouprave; b) iz privatnog sektora: poljoprivredni proizvođači, OPG-i (cca.20), obrtnici o ugostitelji; c) civilnog sektora: Lovački savez SDŽ, udruge građana na području LAG-a i pojedinci-građani.
- ☐ Putem upitnika¹ (i dodatnih upita) dobiveni su podaci i uvid u stanje u svih 19 jedinica lokalne samouprave.
- ☐ Obavljen je razgovor sa fokus grupom poljoprivrednima (vinara i maslinara) 15.12.2015.
- U Prosincu 2015. obavljen je razgovor sa znanstvenicima iz područja poljoprivrede, ekspertima iz Zadružnog saveza Dalmacije i s nekolicinom poznavatelja prilika u sektoru poljoprivrede na području LAG-a;
- LAG je putem web upitnika (e-maila) pozvao zainteresirane dionike da daju svoje mišljenje o specifičnostima područja, ključnim problemima i projektnim idejama. Ukupno se javilo 52 dionika.

¹Opsežan i sveobuhvatan upitnik sa 80 pitanja

PRILOG IV-4

IZVJEŠĆE SA RADIONICA

Radni sastanak Partnerskog vijeća održan dana 10.12.2015., 1. radionica

U svrhu izrade Lokalne razvojne strategije LAG –a „Adrion“ uspješno je održan prvi radni sastanak Partnerskog vijeća koji se odvijao u prostorijama LAG–a „Adrion“. Nakon kratkog predavanja svi članovi Partnerskog vijeća dobili su prijedlog obrasca SWOT analize kojeg su s velikim interesom i pažnjom ponderirali. Ponderirani prijedlozi snaga, slabosti, prednosti i prijetnji doprinijeli su postupku izrade što kvalitetnije SWOT analiza.

Popis sudionika

	Ime i prezime	Subjekt koji predstavlja	Sektor
1.	Mia Pašalić	Apfel d.o.o.	Gospodarski sektor
2.	Ante Čobrnić	Općina Tučepi	Javni sektor
3.	Ana Roso	Fizička osoba	Civilni sektor
4.	Mirko Vrcan	LAG Adrion	Civilni sektor
5.	Martin Merčep	Općina Šestanovac	Javni sektor
6.	Anita Lasić	HPD Adrion, Gradac	Civilni sektor
7.	Ljubomir Madunić	Prisu Fructus d.o.o.	Gospodarski sektor
8.	Stela Vela	Fizička osoba	Civilni sektor
9.	Zlatan Divić	Ivando d.o.o.	Gospodarski sektor
10.	Ivana Sikavica	Fizička osoba	Civilni sektor
11.	Darinka Šimić	Povratak d.o.o.	Gospodarski sektor
12.	Andrijašević Davor	Općina Gradac	Javni sektor
13.	Boris Mlikota	Općina Zagvozd	Javni sektor
14.	Zoran Radman	Urbos d.o.o.	Moderator
15.	Mislav Madiraca	Urbos d.o.o.	Moderator
16.	Maja Madiraca	Urbos d.o.o.	Moderator
17.	Ivan Katavić	Lag Adrion	Civilni sektor
18.	Nikola Kapitanović	Lag Adrion	Civilni sektor
19.	Branimir Biočić	Lag Adrion	Civilni sektor
20.	Dragica Roščić	Lag Adrion	Civilni sektor

Popisna lista:

Mjesto: URED LAG "ADRION" (UL. KLAJTA PETRA KRESIMIRA IV, br. 2a, 21300 MAKARSKA)

Datum: 10.12.2015.

Tema: IZJAVA LRS 2014.-2020. RADIONICA S PARTNERSKIM VIJEĆEM

IME I PREZIME	SUBJEKT KOJI PREDSTAVLJA	KONTAKT	POTPIS
1. MIA PAJIC	APTEL D.O.O.	099 3123 992	Pačić
2. ANTE ČOBENIĆ	OPĆINA TUČEP	099 679 5179	Ante
3. ANA ROŠO	FIZIČKA OSOBA	091/7649295	Ana Rošo
4. MIRKO VRČAN	LAG ADRION	098 285 825	Mirko Vrcan
5. MARTIN MERCEP	OPĆINA JESENJAC	091/5453557	Martin Mercep
6. Anita Lasić	HPD Adrion, Gradac	098 907 50 65	Anita Lasić
7. LUBOPIR HADUNIĆ	PRIVS FRUCTUS d.o.o.	091/507-9048	Lubopir Hadunić
8. STEVANČIĆ	FIZIČKA OSOBA	098 1957 221	Stevančić
9. ZLATAN DIVIĆ	IVANDO	091-2036657	Zlatan Divić
10. IVANA SIKAVICA	FIZIČKA OSOBA	091 570 31 57	Ivana Sikavica
11. DARINKA ŠIMIĆ	POVRATAK d.o.o.	0917878714	Darinka Šimić

12. Dinko Jurić	Općina Gradac	0914576062	Dinko Jurić
13. BORIS HLIVOTA	OPĆINA ZAGREB	099 66 66 554	Boris Hlivota
14. ZORAN ROPAN	URBOS d.o.o.	091 531-7474	Zoran Ropan
15. MILENA MARIĆ	URBOS d.o.o.	091 534 4853	Milena Marić
16. Radoje Radojević	VITEL d.o.o.	091 20614947	Radoje Radojević
17. J. J.	LAG "ADRION"	098-924-5333	J. J.
18. NIKOLA KATANOVIĆ	LAG "ADRION"	0951977389	Nikola Katanović
19. BLANKA BICEVIĆ	LAG "ADRION"	0979350366	Blanka Bicević
20. DRAGICA BOŠOVIĆ	-A-	099 3885 451	Dragica Bošović
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			

Ivještaj

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

IZVJEŠTAJ

o provedenoj radionici parterskog vijeća za izradu LRS 2014. - 2020. g. LAG – a „Adrion“ održanoj u uredu LAG – a „Adrion“, ulica kralja Petra Krešimira IV., br. 7a, 21300 Makarska, 10. prosinca 2015. g.

Radionici su prisustvovali sljedeći: predstavnici konzultantske tvrtke URBOS d.o.o. (Zoran Radman, Maja Madiraca i Mislav Madiraca), Mia Pašalić, Ante Čobrnicić, Ana Roso, Mirko Vrcan, Martin Merčep, Anita Lasić, Ljubomir Madunić, Stela Vela, Zlatan Divić, Ivana Sikavica, Darinka Šimić, Davor Andrijašević, Boris Mlikota, Ivan Kotarac, Nikola Kapitanović, Branimir Biočić, Dragica Roščić.

Uvodnu riječ na samom početku radionice imala je Maja Madiraca koja je predstavila tim angažirane konzultantske tvrtke koji će raditi na izradi Lokalne razvojne strategije LAG – a „Adrion“. Naglašava važnost pristupa od dolje prema gore i sinergiju svih dionika u prostoru koji će znati iznjedriti ključne podatke i informacije za analizu stanja u prostoru i definiranje kvalitetne SWOT analize. Također naglašava važnost Strategije kao relevantnog razvojnog dokumenta i podloge za buduće apliciranje za sredstva raznih izvora. Djelatnici URBOS d.o.o. su trenutno u fazi analize razvojnih potreba i potencijala prostora. Osim današnje radionice s partnerskim vijećem održati će se još nekoliko radionica (radionica fokus grupe poljoprivrednika, radionica radnih skupina po sektorima djelatnosti, radionica fokus grupe znanstvenika, 2. radionica s partnerskim vijećem). Kao što je Ugovorom o izradi LRS definirano URBOS d.o.o. će zajedno s WYG d.o.o. savjetovanjem uložiti sve raspoložive kapacitete kako bi dokument bio što kvalitetniji.

Zoran Radman je uz pomoć dinamičnih kartografskih prikaza prisutnima objasnio odnose u prostoru teritorija LAG – a „Adrion“ kroz vremenski presjek. Podjela prostora prema funkcionalnim cjelinama prirodno-geografskih osnova (primorje i zaleđe), prema prostorno-analitičkim cjelinama (Imotska krajina, Poljica (Omiš, Šestanovac, Zadvarje), Vrgoračka krajina, Makarsko primorje, Dugi Rat.)

Zoran Radman u analizi prostora stavlja naglasak na specifičnost istog. Riječ je naime o brdsko-planinskom područjima, dijelu splitske aglomeracije, pograničnim područjima i ostalim specifičnim područjima definiranim zakonima o posebnim ograničenjima. U prikazanom prostorno-razvojnom modelu uočava se isprepletanje i konstantan doticaj primorskog dijela i zaobalja premda su odijeljena prirodnim barijerom planinskih masiva, ali i utjecaj susjedne BIH radi blizine pograničnog prostora. U prikazanom modelu vidljiv je sustav naselja, od manjih regionalnih središta, lokalnih središta i područnih. Naglasak je stavljen na više cestovnih pravaca koji imaju direktan utjecaj na ovaj prostor (Jadranska magistrala D8, Autocesta A1, Napoleonova stara cesta, izražen je utjecaj Jadransko-jonskog koridora). Ključni integracijski smjer ovog prostora je proteže se u smjeru sjevera

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA • LOCAL ACTION GROUP

ADRION

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

autocestom. Ovaj prostor je kompleksan, ima svoje nedostatke i prednosti i u skladu s njima potrebno je pronaći način kako razviti poljoprivredu uvjetovanu reljefom i dokumentacijom, pojačati sinergiju svih sektora djelatnosti, a posebice razvijati turizam u ruralnim područjima. SWOT analiza se ovom radionicom kreće sastavljati, dan je prijedlog SWOT analize svim prisutnim kako bi svojim ocjenjivanjem predloženih snaga, slabosti, prijetnji i prednosti što bolje pokušali definirati analizu.

Analiza prostora i prikupljenih podataka je odrađena uz manje poteškoće prikupljanja istih i neažurne jedinice lokalne samouprave, međutim svi podaci su kompletirani i ne dovodi se u opasnost daljnji tog razvoja LRS. Razvoj LRS i sam koncept iste je određen mjerama koje moraju biti uvrštene u samu strategiju, ali i relevantnim dokumentima i samim Vodičem.

Nakon 20 minuta partnersko vijeće za izradu LRS putem materijala kojeg su im dali predstavnici URBOS -a d.o.o. su iznijeli svoj stav tj. ponderirali su predložene dijelove SWOT analize područja i dali ih na daljnju analizu predstavnicima URBOS -a d.o.o.

U Makarskoj, 10. prosinca 2015. g.

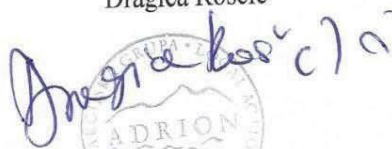
Zapisničar:

Nikola Kapitanović

Potvrdila:

Dragica Roščić

PRILOG IV-5

Sastanak s fokus grupom poljoprivrednika (vinara i maslinara) održan dana 15.12.2015., 2. radionica

Održan je sastanak sa fokus grupom poljoprivrednika - predstavnicima tri vinogorja na području LAG-a "Adrion" i predstavnicima proizvođača maslinovog ulja, koji su iznijeli probleme i razmišljanja o smjeru u kojem bi se trebalo razmišljati u izradi LRS. Dodatno je ponderirana SWOT analiza. Nadalje, posebno su istaknute mogućnosti u proizvodnji visokokvalitetnih namirnica biljnog i životinjskog podrijetla proizvedenih po strogim ekološkim normama, kao i veliki potencijali područja vezani za razvoj seoskog ili ruralnog turizma.

Popis sudionika

	Ime i prezime	Subjekt koji predstavlja	Sektor
1.	Dragica Roščić	LAG Adrion	Civilni sektor
2.	Darko Janković	Zlatan Otok	Gospodarski sektor
3.	Milan Grabovac	Vinarija Grabovac	Gospodarski sektor
4.	Nikola Grabovac	Vinarija Grabovac	Gospodarski sektor
5.	Ante Mihaljević	Vina Pilač	Gospodarski sektor
6.	Ivana Bubić	Urbos d.o.o.	Moderator
7.	Mislav Madiraca	Urbos d.o.o.	Moderator
8.	Pero Jurić	UO: Malo More	Gospodarski sektor
9.	Joško Veža	OPG Joško Veža	Gospodarski sektor
10.	Mislav Maršić	Vinarija Grabovac	Gospodarski sektor
11.	Ivo Gojun	OPG Ivo Gojun	Gospodarski sektor
12.	Zoran Radman	Urbos doo	Moderator
13.	Nikola Kapitanović	LAG Adrion	Civilni sektor

Popisna lista:

Mjesto: Proložac Donji

Datum: 15. prosinca 2015. g.

Tema: IZRADA LRS 2014.-2020. RAZIONICA FOKUS GRUPE POJOPRIVREMNIKA

IME I PREZIME	SUBJEKT KOJI PREDSTAVLJA	KONTAKT	POTPIS
1. Dragica Bošić	LAC "Adrion"	0993333455	Dragica Bošić
2. DARKO JANKOVIĆ	ZLATAN OTOK	091 5286365	Darko Janković
3. MILAN GRABOVAC	VINARIJA GRABOVAC	098 934 1226	Milan Grabovac
4. NIKOLA GRABOVAC	-/-	098 945 2021	Nikola Grabovac
5. ANTE MHAJEVIĆ	VINA PILAC	091 606 1623	Ante Mhajević
6. NALA RUNIĆ	URBOS d.o.o.	091 213 3000	Nala Runić
7. MISLAV MATIJEVIĆ	URBOS d.o.o.	091 5344283	Mislav Matijević
8. PERO JURČEK	U.O. MALO MORE	098 372-523	Pero Jurčec
9. JOŠKO VEČIĆ	OPG Joško Većić	098-735-399	Joško Većić
10. MISLAV MARŠIĆ	VINARIJA GRABOVAC	098 934 1102	Mislav Maršić
11. IVO GOJUN	OPG IVO GOJUN	098 191 3330	Ivo Gojun

12. JOHAN RAMAN	URBOS	091 531 7476	Johan Raman
13. MISLAV MATIJEVIĆ	VEĆ ROTASANI III		Mislav Matijević
14. IVANA BUKIĆ			Ivana Bukić
15. NIKOLA KAPITANOVIĆ	LAC "Adrion"	0951977379	Nikola Kapitanović
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			

Izveštaj

IZVJEŠTAJ

o provedenoj radionici fokus grupe poljoprivrednika u svrhu izrade LRS 2014. -2020. LAG –a „Adrion“ održanoj u Prološcu Donjem, vinarija Grabovac (Proložac b.b., 21264 Proložac Donji) 15. prosinca 2015. g.

Radionici su prisustvovali sljedeći: predstavnici konzultantske tvrtke URBOS d.o.o. koja je angažirana za izradu LRS (Ivana Bubić, Mislav Madiraca, Zoran Radman), predstavnici ureda LAG –a „Adrion“ (Dragica Roščić i Nikola Kapitanović), te predstavnici poljoprivrednika (Darko Janković, Milan Grabovac, Nikola Grabovac, Ante Mihaljević, Pero Jurec, Joško Veža, Mislav Maršić, Ivo Gojun).

Uvodnu riječ za početak sastanka imala je tajnica – voditeljica LAG – a „Adrion“ koja je prisutnima predstavila LAG „Adrion“, rad same udruge, područje koje obuhvaća, ali i mogućnosti i potencijale koje nudi programsko razdoblje 2014.-2020. g. u okviru sufinanciranja raznih projekata za poljoprivrednike. Dragica Roščić je naglasila važnost kvalitetne izrade LRS za područje jer će ista biti relevantni dokument za javljanje na natječaje za mjere Programa ruralnog razvoja RH, ali i za apliciranje na sredstava koja će biti rezervirana u okviru LAG –a „Adrion“ (3-5 mil €). Naglašena je i važnost današnjeg radnog sastanka kako bi se poljoprivrednici izjasnili problemima, ali i potrebama u obavljanju vlastite djelatnosti.

Nakon tajnice – voditeljice Dragice Roščić riječ je preuzeo Zoran Radman ispred URBOS – a d.o.o. kao voditelj radnog sastanka. U kratkom predstavljanju tvrtke i dosadašnjeg rada vrijedno je istaknuti dosadašnji rad i izradu razne dokumentacije koja se u velikom slučaju prostorno poklapa sa prostornom komponentom djelovanja LAG –a „Adrion“. Osim dobrog poznavanja terena, tvrtka posjeduje kvalitetne ljudske potencijale. Plan je iz iscrpne analize stanja prostora i prikupljenih podataka, a kroz radne sastanke, između ostalih i današnjeg iskristalizirati probleme na osnovu kojih će se kasnije definirati mjere i ciljevi za kvalitetnu izradu LRS 2014. -2020. g. Radni sastanak će biti vođen kroz diskusiju koja će biti usmjerena na ključna pitanja postavljena od strane Zorana Radmana.

1. Postavljena tema za raspravu: Trenutno stanje u sektorima poljoprivrede i potrebne mjere za rješavanje problema.

Stanje u imotskom vinogorju približio nam je Milan Grabovac iz čijeg se predstavljanja moglo doći do sljedećih zaključaka:

- Imotsko vinogorje nekada je obuhvaćalo 2000 Ha funkcionalnih vinograda, danas prema

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

dostupnim podacima iz ARKOD sustava 400-500 Ha, a prema nekim saznanjima i pregledom ortofoto snimaka površina vinograda se penje do 800-900 Ha. Prema procjeni, Milana Grabovca danas na području Imotskog vinogorja ima zasađeno 4 mil. čokota vinove loze,

- Nositelj proizvodnje i prerade bila je vinarija Imota koja je nekada proizvodila 20 mil. litara vina, dok je danas svedena na propast procesom privatizacije od osamostaljenja RH.,
- Danas primat u uzgoju, preradi i proizvodnji vinove loze imaju mali privatni vinari,
- Izražen je problem usitnjenosti parcela, ali i problem najvećih parcela koje su zapuštene, a i dalje su pod posjedima Imote (100 ha). Svakako najveći problemi usitnjenost i rascjepkanost posjeda,
- 1985. g. sa izraženim mrazom u Imotskom polju otkrila je dobro pozicionirane vinograde od onih lošijih. Razlika u vrsti, kvaliteti i svojstvima tla razlikuje se od centralnog dijela polja prema uzvišenim rubnim područjima polja. Općenito su centralne pozicije kvalitetnije,
- Izražena je i loša politika sadnje loze kroz prošlo razdoblje koja je praćena lošom stručnom podlogom,
- Problem navodnjavanja u Imotskom polju nije izražen,
- Naglasak na probleme i prijedlozi za rješavanje problema: rješavanje usitnjenosti i rascjepkanosti površina, poticanje birokracije na veću naklonjenost i sluh za poljoprivrednike, potrebno uskladiti pravilnike sa realnim sektorom i stanjem na terenu,

Stanje u Vrgoračkom vinogorju približio nam je Ante Mihaljević iz čijeg se predstavljanja moglo doći do sljedećih zaključaka:

- Na području Vrgorca zasađeno je 11-12 mil. čokota loze,
- Vrgoračka vinarija prednjači u proizvodnji
- Prisutni su problemi kao i kod Imotskog vinogorja, a najizraženiji je nepostojanje zemljišnih knjiga koje su uništene, usitnjenost i rascjepkanost posjeda
- Jedan od ključnih problema je i plavljenje Vrgoračkog polja, odnosno ne postojanje adekvatne mreže odvodnje

Stanje vinogorja Plenković koje se nalazi na području LAG –a „Adrion“ (Baško polje) približio nam je Darko Janković iz čijeg se predstavljanja moglo doći do sljedećih zaključaka:

- 60 ha površina posjeda od čega na vinograd otpada 40 ha, površina je pod koncesijom koju se ishodila od Hrvatskih šuma
- Izražen problem loše pripremljenog zemljišta prilikom krčenja i mljevenja kamena koji se manifestira u lošem prinosu vinograda na određenim lokacijama. Naime zbog ne adekvatne sadnje pojedinih čokota korijen ostaje zdrav, a loza ne daje prinos. Kako bi se vinograd doveo

Ulica kralja Petra Krešimira IV br. 7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

u najviši stupanj proizvodnosti potrebno je primijeniti aktivnosti konverzije i revitalizacije postojećeg vinograda (Vinska oplotina).

- Planirana je izgradnja objekta u dvije faze: I. podrum oglednog tipa, II. Proizvodni pogon
- Također je kupljen teren za izradu vinarije na području Općine Zadvarje, međutim projekt je sada na sudu i trenutno nije u provedbi
- Problem posluživanja hrane prilikom kušanja vina, mogućnosti za rješavanje istog se nude u vidu otvaranja kušonica, odnosno ugostiteljskog objekta tipa bar s mogućnošću jednostavne pripreme hrane (hladna jela), ali i mogućnost otvaranja objekta tipa konoba ili izletišta koje također pruža raznovrsne mogućnosti posluživanja hrane
- Na upit o dropu kao nusproizvodu pri proizvodnji vina i mogućnosti njegove primjene u daljnjoj proizvodnji rakije ali i kao i sirovine za hranu koza odgovori su sljedeći: Trošarine i neisplativost pravljenja rakije za vinare je očita (Janković D., Grabovac M., Mihaljević A.), drop kao sirovinu za pravljenje rakije vinarija Plenković prodaje. Kao hrana za koze drop može biti visoko koncentriran gljivicama i kvascima (Grabovac M.) stoga je potrebno napraviti detaljnu stručnu analizu.

Stanje u maslinarstvu općenito na temu stanja i potrebnih mjera iznijeli su Veža J., Gojun I., Jurek P. na temelju kojih se došlo do sljedećih zaključaka:

- Problem rodnog lista maslina
- Problem rascjepkanosti i usitnjenosti parcela pod kulturom masline, prosječna površina 200-300 m², također slaba je mogućnost zakupa državnog zemljišta jer je površina istog u priobalnom pojasu vrlo mala
- Velika potreba za izgradnjom protupožarnih puteva koji imaju dobru ulogu povezivanja rascjepkanih poljoprivrednih površina i omogućuju jednostavnije obrađivanje istih
- Tradicionalan način gospodarenja maslinama i proizvodnje ulja nameće se kao problem jer pojedinci nisu spremni prihvatiti nova znanja i tehnologije kao ni primijeniti iste u samom postupku
- Kao prednost se navodi relativno dobra pokrivenost područja uljarama, prosječno na svakih 30 km dođe jedna uljara što je odličan podatak, dominantan čak i u usporedbi s razvikanijim stranim područjima jake proizvodnje maslinova ulja i ostalih proizvoda od masline
- Problem poticaja je vidljiv jer pravilnici nisu prilagođeni stanju na terenu, posebice na područje Dalmacije gdje je usitnjenost i rascjepkanost posjeda izražena, a pravilnikom je definirana minimalna površina od 500 m² za potencijalne prijavitelje za poticaje
- Proizvodnja prisutnih se temelji na kvaliteti, a ne kvantiteti. Uz visok ulog truda, znanja i vještina izvlači se maksimum iz ploda i kao takav proizvod se plasira
- Također se javlja problem prodaje proizvoda koji se po tumačenju sadašnjih pravilnika smije odvijati isključivo na otvorenom, na štandu što svakako nije prihvatljivo u realnom stanju na

Ulica kralja Petra Krešimira IV br. 7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

terenu

2. Postavljena tema za raspravu: Zastupljenost voćarstva, povrtlarstva na području LAG –a „Adrion

Svi prisutni došli su do sljedećih zaključaka:

- Voćarstvo je najrazvijenije na području Vrgoračkog polja, također je zastupljeno na području Općine Šestanovac, dok je povrtlarstvo zastupljenije u Imotskom polju više nego voćarstvo.
- Ističe se problem sustava navodnjavanja i odvodnje

3. Postavljena tema za raspravu: Zajedničke aktivnosti i mogućnosti umrežavanja proizvođača u vidu poslovne suradnje, promocije i marketinga

Svi prisutni došli su do sljedećih zaključaka:

- Otvorenost svih prisutnih na suradnju i stavljanje na važnosti zajedničke aktivnosti promocije i marketinga na većih inozemnim tržištima, posebice na sajmovima i susretima. Naglašen je i problem prijava manjih vinara na sredstva iz Vinske omotnice za aktivnosti promocije i marketinga

4. Postavljena tema za raspravu: Potrebe za tehnološkim rješenjima, izgradnji i poboljšanju postojećih sustava proizvodnje, ali i ulaganja općenito

Svi prisutni došli su do sljedećih zaključaka:

- Svima prisutnima su potrebna dodatna ulaganja i sredstva za ulaganja u proizvodnju i skladištenje. Istaknuta je velika potreba za barik bačvama kod svih vinara, a iste se ne mogu financirati kroz mjere raspisane Vinskom omotnicom. Vinari su istaknuli da se nabavka barik bačava može financirati putem Mjere 4 iz Programa ruralnog razvoja RH 2014.-2020., međutim vjerojatnost odobravanja sredstava za barik bačve smatraju minimalnim jer se navedenom Mjerom financira širok spektar poljoprivrednika i njihovih potreba. Nadaju se da će sredstvima i natječajima koje će raspisivati sam LAG „Adrion“ biti lakše u mogućnosti doći do sredstava za bačve.

5. Postavljena tema za raspravu: Problematika zapuštenosti zemljišta i neobrađivanje istih

Svi prisutni došli su do sljedećih zaključaka:

- Svi su složni da je sve u rukama Države koja posjeduje alate i mjere kojima može riješiti takve probleme, a prema prisutnima prilikom regulacije navedenog problema trebalo bi koristiti

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

porez na neobrađive površine

6. Postavljena tema za raspravu: Ruralni turizam

Svi prisutni došli su do sljedećeg zaključka:

- Svima su želje i težnje na povećanju proizvodnje vina što ide u prilog razvoju ruralnog turizma. Također svi bi željeli doprinijeti istom i očekuju ekspanziju ovog oblika turizma u budućem razdoblju.

U Makarskoj 15. prosinca 2015. g.

Zapisničar

Nikola Kapitanović

Potvrdila

Dragica Roščić

Naknadni razgovor sa poljoprivrednicima

16.12.2015.

Marin Čović

- Stočarstvo danas slabo razvijeno, za vlastite potrebe (ranije farme nerade);
 - ☐ Planira se farma koza 500 grla mljekara + sirana;
- Povrtlarstvo i voćarstvo razvijeno na području Vrgoračkog kraja;

Ljubomir Madunić

- stanje voćarstva nerazvijeno;
- nerazvijeno tržište;
 - ☐ nema prepoznatljivog branda;
- ne cijeni se ekološka proizvodnja;
- kvaliteta nije izražena;
- nema uključivanja u sustav kvalitete;
- problem otkupa – neorganizirano;
- ☐ konkurencija uvoza;
- ☐ problem usitnjenosti;
- nisu povezani proizvođači.

Proso - mesar

- slobodna ispaša – bez farmi;
- bez tržišnih viškova – za svoje potrebe;
- ekstenzivno stočarstvo.

Željko Matković (ex.Pivac)

- na području nema stoke za tržište;
- prerađuje se uzgoj iz Slavonije;

PRILOG IV-6

Seminar - radionica sa radnim skupinama (tri sektora) održan dana 18.12.2015., 3. radionica

U Općinskoj vijećnici općine Tučepi održan je seminar-radionica u svrhu definiranja ključnih problema LAG-a. Seminaru radionici prisustvovali su predstavnici sva tri sektora (javni, civilni i gospodarski). U dinamičnoj raspravi temeljenoj na iskustvima u navedenim sektorima grupe su analizirale probleme u prostoru koji LAG „Adrion“ obuhvaća i došli do zajedničkih zaključaka o istim koje su izlagali okupljenim sudionicima, ali i angažiranima u izradi strategije.

Popis sudionika

	Ime i prezime	Subjekt koji predstavlja	Sektor
1.	Nikola Kapitanović	LAG Adrion	Civilni sektor
2.	Ante Bakalić	Fizička osoba	Civilni sektor
3.	Mario Miličić	Fizička osoba	Civilni sektor
4.	Ante Čobrnić	Općina Tučepi	Javni sektor
5.	Marin Beroš	Fizička osoba	Civilni sektor
6.	Božo Vukušić	Jurin Dvor d.o.o.	Gospodarski sektor
7.	Siniša Rudelj	Braxo Makarska	Gospodarski sektor
8.	Tihana Pašalić	Lag Adrion	Civilni sektor
9.	Dragica Roščić	Lag Adrion	Civilni sektor
10.	Marin Čović	Mare Ventus d.o.o.	Gospodarski sektor
11.	Boris Mlikota	Općina Zagvozd	Javni sektor
12.	Miroslav Karoglan	Općina Zmijavci	Javni sektor
13.	Ivica Buljubašić	HPD Sv Jure Zagvozd	Civilni sektor
14.	Ivo Gojun	OPG Ivo Gojun	Gospodarski sektor
15.	Tomislav Urlić	Općina Podgora	Javni sektor
16.	Marijan Vela	TZO Podgora	Javni sektor
17.	Anita Lasić	HPD Adrion Gradac	Javni sektor
18.	Marija Glučina	Auto kamp „Boban“	Gospodarski sektor
19.	Božo Čubić	Općina Cista Provo	Javni sektor
20.	Jospi Lešina	Općina Runovići	Javni sektor
21.	Andrijašević Davor	Općina Gradac	Javni sektor
22.	Mirko Vrcan	LAG Adrion	Civilni sektor
23.	Ana Roso	Fizička osoba	Civilni sektor

Popisna lista:

Mjesto: Tučepi, Općinska vijećnica

Datum: 18. prosinca 2015. g.

Tema: Partnersko mje d

	IME I PREZIME	SUBJEKT KOJI PREDSTAVLJA	KONTAKT	POTPIS
C	1. NIKOLA KAPITANOVIĆ	LAG "ADRION"	095/977 389 info@lag-adrion.hr	<i>[Signature]</i>
C	2. ANTE BAKALIĆ	FIZIČKA OSOBA	098/1816106 antebakalic@gmail.com	<i>[Signature]</i>
G	3. MARIO MICIČIĆ	FIZIČKA OSOBA	098/88 24 58	<i>[Signature]</i>
J	4. ANTE ŽOBENIĆ	OPĆINA TUČEPI	099/679-5179	<i>[Signature]</i>
C	5. MARIN BEROJ	FIZIČKA OSOBA	098/422-3094	<i>[Signature]</i>
G	6. BOŽO VUKUŠIĆ	JURIN Dvor D.O.O.	097/792 6546	<i>[Signature]</i>
G	7. SINIŠA RUDARJ	BRATVO-MITRALICA	098/235-919	<i>[Signature]</i>
C	8. TIHANA PAŠALIĆ	LAG "ADRION"	091/518 4164	<i>[Signature]</i>
C	9. DRAGICA ROŠIĆ	LAG "ADRION"	099 855 5455	<i>[Signature]</i>
G	10. MARIN ČOVIĆ	MARE VENTUS D.O.O.	099 200 5455	<i>[Signature]</i>
J	11. BORIS MLIKOTA	OPĆINA ZAGREB	099 46 46 559	<i>[Signature]</i>

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA - LOCAL ACTION GROUP

ADRION

7
C
G
7
7
7
7
C

12. MIROSLAV KAROGLAN	OPĆINA ZMIJAVCI	098305319	<i>[Signature]</i>
13. IVICA BUČUBAŠIĆ	H-P D- SV. JURE ZAPOSNI	0481628956	<i>[Signature]</i>
14. IVO GOZUN	OPĆ IVO GOZUN	0981813330	<i>[Signature]</i>
15. TOMISLAV VRLJIĆ	OPĆINA PODGOŠĆA	Eu20080004.hr	<i>[Signature]</i>
16. MARIJAN VELIĆ	TZO PODGOŠĆA	098-423-151	<i>[Signature]</i>
17. ANITA LASIC	HPD Adion, Gradac	098 907 50 65	<i>[Signature]</i>
18. MARIJA GLUČINA	AUTO CAMP "BUBAN"	098 2299 382	<i>[Signature]</i>
19. BOŽO ČUBIĆ	OPĆINA GRADAC	098 285-181	<i>[Signature]</i>
20. JOSIP LEŠINA	OPĆINA BUDNOVIĆI	098 361-019	<i>[Signature]</i>
21. Andrej Jasevic Davor	Općina Gradac	091 4376000	<i>[Signature]</i>
22. MIRKO VRČAN	LAG ADRION	098 285 825	<i>[Signature]</i>
23. ANA ROŠO	FRANJA ROŠA	051/7649295	<i>[Signature]</i>
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			

Izvještaj

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

IZVJEŠTAJ

o provedenoj radionici s radnim skupinama po sektorima u svrhu izrade LRS 2014. - 2020. g. LAG – a „Adrion“ održanoj u Općinskoj vijećnici Općine Tučepi, Kraj 46, 21325 Tučepi, 18. prosinca 2015. g.

Radionici su prisustvovali sljedeći: predstavnici konzultantske tvrtke URBOS d.o.o. (Zoran Radman i Mislav Madiraca), predstavnici LAG –a „Adrion“: Nikola Kapitanović, Dragica Roščić i Tihana Pašalić, Ante Bakalić, Mario Miličić, Ante Čobrnjić, Marin Beroš, Božo Vukušić, Siniša Rudelj, Marin Čović, Boris Mlikota, Miroslav Karoglan, Ivica Buljubašić, Ivo Gojun, Tomislav Urlić, Marijan Vela, Anita Lasić, Marija Glučina, Božo Čubić, Josip Lešina, Davor Andrijašević, Mirko Vrcan, Ana Roso.

Uvodnu riječ održao je Zoran Radman uz pomoć Mislava Madirace koji su pobliže predložili prisutnima koji je cilj održavanja današnje radionice i koji bi krajnji rezultat iste trebao biti. Prisutni su podijeljeni u 3 radne skupine, a osnova za podjelu je bila da li predstavljaju civilni, javni ili gospodarski sektor. Svakoj od ove tri navedene skupine podijeljeni su radni materijali koji su pripremljeni od strane URBOS –a d.o.o. Sektorskim skupinama dane su detaljne pismene i usmene upute kako bi što bolje analizirali i ponderirali ponuđene probleme u radnim materijalima.

Radni materijali sadržavaju određeni broj problema koji su proizašli iz analize podataka prikupljenih od strane URBOS –a d.o.o. i LAG –a „Adrion“ te su isti materijali s ponuđenim problemima, koji su prilagođeni ovisno o sektorskoj grupi dati na analizu i raspravu. Osim ponuđenih problema u radnim materijalima koje su skupine trebale ponderirati sukladno određenom broju ponuđenih vrijednosti, potrebno je ponuđene probleme još nadopuniti sukladno mišljenju svake grupe. Nakon vremenskog perioda koji je dat kao relevantan za analizu i razradu radnih materijala, svaka radna skupina koja je predstavljala određeni sektor djelatnosti iznijela je svoje viđenje problema i predstavila je cjelokupnom auditoriju. Svaki predstavnik skupine naglasak je stavio na probleme koje su dodali kao važne i za koje smatraju da su najistaknutiji u njihovom sektoru. Sve probleme koje su naveli smatraju potrebnim uvrstiti u Lokalnu razvojnu strategiju i primjenom određenih mjera iste riješiti.

Nakon predstavljanja svake pojedine skupine i dinamične rasprave svih prisutnih o viđenju i pozicioniranju određenih problema radni sastanak je završio.

Predstavnici URBOS –a d.o.o. su radne materijale preuzeli od svih sektorskih skupina kako bi ih detaljno obradili i iznjedrili što bolje ulazne informacije za izradu Strategije i same SWOT analize.

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

U Makarskoj, 18. prosinca 2015. g.

Zapisničar:

Nikola Kapitanović

Potvrdila:

Dragica Roščić

PRIMJER OBRASCA ZA ČLANOVE RADNIH SKUPINA

Radni materijal: Gospodarski razvoj **Korak 1: Analiza problema**

Gospodarski razvoj presudno utječe na ukupni ruralni razvoj, jer je bez povećanja zaposlenosti, poboljšanja proizvodnje i generiranja prihoda, razvoj ostalih sektora (društvene djelatnosti, prostorno uređenje, briga za okoliš) gotovo nemoguć. Međusobni utjecaji su međutim snažni, pa aktivnosti vezane za unapređenje gospodarstva i aktivnosti u ostalim sektorima treba usklađivati. Pri tome nastaje mnoštvo problema s visokim prioritetom rješavanja. Na ovom seminaru treba prepoznati njihov značaj i širinu utjecaja, kako bi se općini olakšali početni koraci u učinkovitijem upravljanju razvojem gospodarstva.

Zadaci i organizacija radne skupine za gospodarski razvoj

Kako bi bila učinkovita, vaša radna skupina se mora organizirati. Potreban vam je ***predsjednik*** koji će pratiti ostale članove, omogućiti da svatko kaže što želi i osigurati da se svakoga posluša. Potreban vam je i ***zapisničar*** koji će izložiti vaše zaključke na plenarnoj raspravi. Na kraju, treba vam ***mjeritelj vremena***, koji će podsjećati koliko vremena imate za izvršenje nekog zadatka i kada treba krenuti na slijedeći. Možda ćete htjeti raspravljati o nekom problemu dulje nego što to mjeritelj vremena dozvoli. Nemojte to činiti, jer nećete završiti zadatak, a produžena rasprava neće riješiti probleme s kojima se bavite.

Zadatak 1

Imenujte predsjednika, zapisničara i mjeritelja vremena.

Imate 5 minuta.

Zapisničar mora unijeti imena imenovanih osoba u tabelu u svom radnom materijalu

	<i>Ime</i>	<i>Organizacija</i>	<i>Funkcija</i>
<i>Predsjednik</i>			
<i>Zapisničar</i>			
<i>Mjeritelj vremena</i>			

Zadatak 2

Konzultanti – stručni izrađivači su za potrebe ovog seminara analizirali gospodarsku strukturu LAG-a i prezentirala kroz SWOT tablicu, te ukazali na određen broj kritičnih problema. Navedeni su na slijedećoj stranici. Zadatak vaše radne skupine je razmotriti probleme koje su istakli stručnjaci. Smatrate li, da su navedeni problemi dobro uočeni i da stvarno ograničavaju razvoj na području LAG-a, odnosno provedbu Programa ruralnog razvoja? Precrtajte probleme koje ne smatrate značajnima.

Imate 20 minuta.

Zadatak 3

Navedite kritične probleme koji nisu uključeni u popis. Nemojte se pokušavati složiti o dodatnim problemima koje neki članovi vaše skupine žele dodati, nego koristite stavove ostalih članova skupine radi preispitivanja vlastitog načina razmišljanja. **Ne trebate izraditi opsežan popis svih problema u gospodarskom sektoru.** Samo trebate osigurati, da ne izostanu stvarno važni problemi. Problemi trebaju biti napisani kao kratke izjave koje opisuju neku nepovoljnu situaciju. Izbjegavajte opisivati problem kao nedostatak rješenja.

Imate 20 minuta.

Gospodarski razvoj: Popis problema

	Popis problema	Glas
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		

9		
10		

STANKA

15 minuta.

Za vrijeme stanke na veći papir svaka grupa ispisiu je definirane probleme i postavlja na pano/zid.

Zadatak 4.

Na plenarnoj raspravu predstavnik svake grupe po 5 minuta prezentira i obrazlaže probleme (**ukupno 15 minuta**)

Rasprava svi članovo radnih skupina o svim istaknutim problemima **15 minuta.**

Zadatak 5

Sada treba ustanoviti koje probleme u razvoju gospodarstva LAG-a koje vaša skupina smatra najznačajnijima. Usklađivanje mišljenja o tome potrajalo bi možda satima. Kako imate vrlo malo vremena, koristit ćete sofisticiran ali vrlo efikasan sustav glasovanja.

Glasovanje

Imate pet minuta za čitanje i razmišljanje o ovim instrukcijama (nema rasprave).

Svaki član skupine, uključujući predsjednika, zapisničara i mjeritelja vremena, ima jedan glas manje od ukupnog broja svih problema navedenih na popisu. Na primjer, ako je vaša skupina uvrstila na popis 10 problema, svatko ima 9 glasova. Zadatak svakog člana je dodijeliti glasove problemima koje je vaša radna skupina spoznala. Svakom problemu možete dati onoliko glasova koliko želite, **ali morate iskoristiti sve glasove koje imate – ni manje ni više od toga.**

NE MOŽETE JEDNOM PROBLEMU DATI VIŠE OD POLOVINE OD UKUPNOG BROJA GLASOVA KOJIM RASPOLAŽETE

(Primjer: Član skupine koji smatra da su problemi broj 2, 6 i 9 jednako važni na popisu od 10 navedenih problema, može odrediti, recimo, po 2 glasa svakom, a preostala 3 glasa rasporediti na ostalih 7 problema. Npr. ne možete jednom problemu dati više od 4 glasa)

Predsjednik zatim poziva svakog člana, da kaže koliko glasova daje svakom pojedinom problemu, pazeći da broj glasova svakog člana bude za jedan manji od broja problema s popisa. Zapisničar bilježi redom glasove svakog člana u Zbirnu tabelu glasovanja. Kada su svi članovi izrekli svoje glasove, zapisničar zbraja glasove za svaki navedeni problem i izvještava radnu skupinu o rezultatima. Rezultat će odraziti zajedničku ocjenu značaja svakog od navedenih problema sa stanovišta vaše radne skupine. Vaš zapisničar objavit će rezultat na plenarnoj raspravi.

Postupci

1. Predsjednik provjerava da li je svaki član skupine razumio sustav glasovanja i što mu je činiti. **5 minuta**
2. Svaki član skupine, sam i neometan, bez rasprave određuje koliko glasova daje pojedinim problemima u *Popisu problema* i bilježi broj dodijeljenih glasova u stupac s naslovom "Glas". Taj postupak se odvija u tišini - bez rasprave. **15 minuta**
3. Predsjednik pita svakog člana skupine po redu za broj glasova, koje je dodijelio pojedinim problemima, provjeravajući usput da li je broj glasova za jedan manji od broja popisanih problema. Zapisničar bilježi dodijeljene glasove u *Zbirnu tabelu glasovanja* za svaki navedeni problem i zbraja ih po završetku glasovanja (ako je u skupini bilo, recimo, 15 članova a na popisu 10 problema, sveukupni broj glasova mora biti $15 \times 9 = 135$). Zapisničar objavljuje rezultate svojoj radnoj skupini. Radna skupina je time obavila svoj posao. Ako je ostalo vremena, može raspraviti rezultate postupka glasovanja. **15 minuta**
4. Zapisničar uređuje Zbirnu tabelu glasovanja kako bi mogao izvijestiti o radu skupine na plenarnoj raspravi. **10 minuta (samo zapisničar)**

Gospodarski razvoj: Zbirna tabela glasovanja
(Popunjava samo zapisničar)

Problem Br.	Pojedinačni glasovi dodijeljeni svakom navedenom problemu	Ukupno glasova
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

PRILOG IV- 7

Radni sastanak seminar – radionica sa gospodarstvenicima održan dana 12.01.2016., 4. radionica

12.01.2016. - održan je seminar- radionica sa gospodarstvenicima – poljoprivrednicima kojem je prisustvovao velik broj raznolikih proizvođača s područja LAG – a „Adrion“. Na seminaru-radionici su prisustvovali predstavnici OPG-a i drugi proizvođači. Susret je obilježen izrazitom motivacijom i sudjelovanjem svih nazočnih u skladu s programom radionice kako bi Strategija bila što kvalitetnija. Naglašena je važnost rada po propisima i pravilima sukladno sa tradicijom. Sudionici su dobili i odgovore na pitanja u svezi rada savjetodavnih službi za poljoprivredu koje je odgovarao Ferdinand Puljić iz Savjetodavne službe u Imotskom.

Popis sudionika

	Ime i prezime	Subjekt koji predstavlja	Sektor
1.	Nikola Kapitanović	Lag Adrion	Civilni sektor
2.	Snježana Kordun	OPG „Kordun“	Gospodarski sektor
3.	Jozo Beović	OPG Ljubica Beović	Gospodarski sektor
4.	Jurica Tučak	OPG	Gospodarski sektor
5.	Davorka Željković	OPG Josip Sinčić	Gospodarski sektor
6.	Beović Ljubica	OPG Ljubica beović	Gospodarski sektor
7.	Ante Šitum	Braniteljska Zadruga Cista provo	Civilni sektor
8.	Zdravko Radosavljević	OPG Svinišće	Gospodarski sektor
9.	Ante Nogalo	Kovački obrt	Gospodarski sektor
10.	Jure Vukušić	Jurin Dvor d.o.o.	Gospodarski sektor
11.	Denis Rubić	Terra Marascae d.o.o.	Gospodarski sektor
12.	Slavica Bolić	Studenac d.o.o.	Gospodarski sektor
13.	Ante Čubelić	B.Z. Blagoslov	Civilni sektor
14.	Goran Franić	OPG Goran Franić	Gospodarski sektor
15.	Maja Majić	OPG Majić	Gospodarski sektor
16.	Željko Majić	OPG Majić	Gospodarski sektor
17.	Franjo Čovo	OPG Franji Čovo	Gospodarski sektor
18.	Ferdinard Puljić	Savjetodavna služba imotski	Javni sektor
19.	Ivana Blažević Šmitova	OPG	Gospodarski sektor
20.	Željko Juričić	OPG	Gospodarski sektor
21.	Petar Sabljic	Općina Lokvičić	Javni sektor

22.	Zlatko Lasić	OPG	Gospodarski sektor
23.	Željko Ždero	OPG	Gospodarski sektor
24.	Čizmić Ante	OPG	Gospodarski sektor
25.	Pašalić Matko	Apfel d.o.o.	Gospodarski sektor
26.	Andrijašević Siniša	OPG Zdrava Hrana	Gospodarski sektor
27.	Zdenko Topić	OPG Zdenko Topić	Gospodarski sektor
28.	Bruno POjatina	OPG Bruno Pojatina	Gospodarski sektor
29.	Luce Šakić	Mesna industrija Šakić	Gospodarski sektor
30.	Dragica Roščić	LAG Adrion	Civilni sektor
31.	Ivana Bubić	Urbos doo	Moderator
32.	Mislav Madiraca	Urbos doo	Moderator
33.	Zoran Radman	Urbos doo	Moderator
34.	Teo Tičinović	OPG	Gospodarski sektor

Popisna lista

Mjesto: *ŽADUARJE*

Datum: *12.01.2016.*

Tema: *Lokalne razvojne strategije, ZADIONICA GOSPODARSTVENIKA*

IME I PREZIME	SUBJEKT KOJI PREDSTAVLJA	KONTAKT	POTPIS
1. NIKOLA KAPITANOVIĆ	LAG "ADRION"	nik.kapitan@gmail.com 091/727389	<i>Nikola</i>
2. SAKJANA KORDUN	OPG "KORDUN"	SNJEZAKA@GMAIL.COM	<i>Kal</i>
3. JOZO BEOVIC	OPG "JURICA BEOVIC"	091 720 9333	<i>Jozo</i>
4. JURETA TUCAK	DORATEA RADNOS	099 572 0556	<i>Jureta</i>
5. DAVORKA ŽEJKOVIĆ	OPG JOSIP SINIČIĆ	091 735 8635	<i>Davorka Željko</i>
6. BEOVIC LUBICA	OPG LUBICA BEOVIC	091 720 9333	<i>Borko Luba</i>
7. ANTE SITOM	BRANITELJNA ZASLUGA ŠILTES ČISTA - ČISTA PROVO	031 522 9481	<i>Ante</i>
8. ZDRAVKO RADOSAVLJEVIĆ	OPG SINIČIĆE	095-914 1863	<i>Zdravko</i>
9. ANTE NOGAČO	KORACKO OBR	091-533 1125	<i>Ante</i>
10. JURE VUKIČIĆ	JURIN DOL d.o.o.	099-261 995	<i>Jure</i>
11. DENIS JUDIC	TERRA PARASCAE d.o.o.	038-225380	<i>Denis</i>

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA • LOCAL ACTION GROUP

ADRION

12. SLAVICA BOLID	STUDENAC d.o.o.	TRZNICA STUDENAC, HR	Bolid
13. ANTE CUBELIC	B.Z. BLAGOSLOV	STOCARSTVO	Cubelic
14. GORAN FRANIC	OPG GORAN FRANIC	VINARSTVO	Franić
15. Maja Majić	OPG Majić	Pčelarstvo	Majić
16. Zilka Majić	OPG Majić	Pčelarstvo	Majić
17. Franjo Čovč	OPG FRANJO ČOVČ	VINOGRADARSTVO - VINARSTVO KASCELINARSTVO 094-524-4370	Čovč
18. FERDINAND PUJIC	Samostalna služba Vukle	Ferdinand Pujic Posredovanje, hr.	Pujic
19. Ivana Blažević ŠUTOVA	OPG	Stočarstvo - Vodarstvo	Šutova
20. ŽELJKO JURICIC	OPG	Stočarstvo (MLIKARSTVO)	Juricic
21. ŽETAR FABRIJE	OTCINA GOKVOTIČ	098 418 176	Fabrice
22. ŽELJKO LUSIĆ	OPG	Stočarstvo - ovce	Željko Lusić
23. VESKO ČOČERO	OPG	095 905 6414	Čočero
24. ŽILMIR ANTI	OPG	098 422 026	Antić
25. PASALIC MATKO	APPEL d.o.o.	098 368 155	Matko
26. ANDRIJASZVID SINJA	-11- IDEVA HEVA	098 428877	Andrijašević
27. IĐENKO TOPIČ	OPG ĐENKO TOPIČ	099 747 2157	Đenko Topić
28. BRUNO PERIĆ	OPG BRUNO PERIĆ	095 578 4739	Perić
29. Luce Sakic	Mešna Industrija Sakic	098-963-1204	Luce Sakic

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA • LOCAL ACTION GROUP

ADRION

30. DRAGICA LOŠČIĆ	LAG "Adnion"	099 375 475	Dragica Lošćić
31. IVANA BUBIĆ	URBOS d.o.o.	091 213 3000	Bubić
32. MISLAV MADIRACA	URBOS d.o.o.	091 534 4233	Miraca
33. IORAN RABMAN	-1-	091 531 7676	Rabman
34. TEO TIČINOVIC	OPG	095 535 2009	Teo Tičinović
35.			
36.			
37.			
38.			
39.			
40.			
41.			
42.			

Dragica Lošćić

Izvještaj

Ulica kralja Petra Krešimira IV br. 7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

IZVJEŠTAJ

o provedenoj radionici radne grupe za gospodarstvo u svrhu izrade LRS 2014. - 2020. g. LAG – a „Adrion“ održanoj u Općinskoj vijećnici Općine Zadvarje, 12. siječnja 2016. g.

Radionici su prisustvovali sljedeći: predstavnici konzultantske tvrtke URBOS d.o.o. (Zoran Radman, Ivana Bubić i Mislav Madiraca), predstavnici LAG-a „Adrion“ (Dragica Roščić, Nikola Kapitanović), predstavnici gospodarstvenika: Snježana Kordun, Jozo Beović, Jurica Tucak, Davorka Željko, Ljubica Beović, Ante Šitum, Žarko Radosavljević, Ante Nogalo, Jure Vukušić, Denis Rubić, Slavica Bolić, Ante Čubelić, Goran Franić, Maja Majić, Željko Majić, Franjo Čovo, Ferdinand Puljić, Ivana Blažević Šmitova, Željko Juričić, Petar Sabljčić, Zlatko Larić, Željko Ždero, Čizmić Ante, Pašalić Matko, Andrijašević Siniša, Topić Zdenko, Pojatina Bruno, Šakić Luce, Teo Tičinović.

Radionica radne grupe za gospodarstvo obilježena je velikim brojem predstavnika gospodarskog sektora, pretežno poljoprivrednih proizvođača, ali i predstavnika većih trgovaca koji su zainteresirani za distribuciju domaćih poljoprivrednih proizvoda.

Nakon interaktivne prezentacije kojom se prisutnima ukazalo na stanje u prostoru koje obuhvaća LAG „Adrion“ pokušalo se ukazati i na glavne probleme, mogućnosti, potrebe i slabosti.

Prisutni gospodarstvenici podijeljeni su u dvije skupine kako bi radionica bila što efikasnija i iznjedrila dobre rezultate te su im dani radni materijali na kojima su ponuđeni radni prijedlozi problema prostora. Predstavnici radne skupine gospodarstvenika dobili su zadatak da ponuđene probleme ponderiraju sukladno vlastitom nahođenju kako bi se dobio okvirna slika problema prostora.

Osim ponuđenih problema gospodarstvenicima je dana mogućnost da u tablicu uvrste i probleme s kojima se svakodnevno susreću i za koje su mišljenja da koče razvoj njihova vlastitog gospodarstva.

Nakon zadanog vremenskog perioda danog na raspolaganje predstavnici svake od dvije skupine svim prisutnima iznijeli su ukupni ishod ponderiranih problema, ali i problema koje su uvrstili prema vlastitom nahođenju.

Ulica kralja Petra Krešimira IV br. 7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

Svi radni materijali radionice su prikupljeni i uzeti na daljnju obradu kako bi se analizom došlo do kreiranja definitivnih problema. Za svaki problem u kasnijoj fazi biti će priložena primjenjiva mjera ili više njih iz PRR kojom koji će rješavati navedeno.

U Zadvarju, 12. siječnja 2016. g.

Zapisničar:

Nikola Kapitanović

Potvrdila:

Dragica Roščić

PRILOG IV-8

Radni sastanak Partnerskog vijeća održan dana 26.01.2016., 4. radionica

6.01.2106. - u Zadvarju u novim prostorijama LAG-a održan je treći radni sastanak Partnerskog vijeća za izradu Lokalne razvojne strategije LAG-a „Adrion“. Partnersko vijeće čine predstavnici javnog, civilnog i gospodarskog sektora. Na ovom radnom sastanku izvršena je valorizacija predloženih strateških smjernica (ciljeva) koji su ocjenjivani SMART metodom analize te po svojoj važnosti.

Popis sudionika

	Ime i prezime	Subjekt koji predstavlja	Sektor
1.	Nikola Kapitanović	LAG Adrion	Civilni sektor
2.	Ljubomir Madunić	Prius Fructus d.o.o.	Gospodarski sektor
3.	Anita Lasić	HPD Adrion Gradac	Civilni sektor
4.	Martin Merčep	Općina Šestanovac	Javni sektor
5.	Joško Vela	OPG	Gospodarski sektor
6.	Boris Mlikota	Općina Zagvozd	Javni sektor
7.	Joško Roščić	Općina Baška Voda	Javni sektor
8.	Zlatan Divić	Obrt „Ivando“	Gospodarski sektor
9.	Ante Mihaljević	Vina Pilač d.o.o.	Gospodarski sektor
10.	Andrijašević Davor	Općina Gradac	Javni sektor
11.	Ivana Tomaš	Fizička osoba	Civilni sektor
12.	Goran Filipović	OPG G.F.	Gospodarski sektor
13.	Dragica Roščić	LAG Adrion	Civilni sektor
14.	Mislav Madiraca	Urbos doo	Moderator
15.	Ivana Bubić	Urbos doo	Moderator
16.	Bianka Logožar	Wyg savjetovanje	Moderator
17.	Zoran Radman	Urbos doo	Moderator
18.	Tihana Pašalić	LAG Adrion	Civilni sektor

Popisna lista:

Mjesto: ZADVARJE

Datum: 26.1.2016.

Tema: RADNI SASTANAK PARTNERSKOG VIJEĆA, IZRADA LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE

IME I PREZIME	SUBJEKT KOJI PREDSTAVLJA	KONTAKT	POTPIS
1. NIKOLA KAPITANOVIC	LAG "ADRION"	0951977389 nik.kapitan@gmail.com	
2. LUBOMIR MADUNIC	PRIUS FRUCTU d.o.o.	091/507-9042	
3. Anita Lasic	HPD Admion Gradac	098 907 5065	Anita Lasic
4. MARTIN MERCEP	OPĆINA ŽESTANOVAC	031/565 3557	
5. Josko Vear	OPG	098-735-395	
6. Boris Merikot	OPĆINA ŽAGROD	099 48 60 554	
7. Jasno Bošić	OPĆINA D. ROTA	098 448 211	
8. ZLATAN DIVIĆ	OBRT, IVANO ŽRVENIK	091-2086657	
9. ANTE MIHAGJEVIC	VINA PILAC d.o.o.	0916061623	
10. Anđelijašević Davor	općina Zadar	091 93 460 62	
11. IVANA TOMAŠ	PIBROKA OSOBA	091 57 631 52	

12. GORAN FILIPOVIC	OPG G.F.	091 287 53 70	
13. Dragica Bošić	LAG "Admion"	093 3555 455	
14. MISLAV MARIĆ	URBOS d.o.o.	0915344233	
15. IVANA BUBIĆ	URBOS d.o.o.	091 213 3000	
16. BIANKA KOGOTAR	WYG sugibonje d.o.o.	091 557 8994	
17. JORAN ZADUNAN	URBOS d.o.o.	091 531 7474	
18. TIHANA PASALIĆ	LAG "ADRION"	091 578 4164	
19.			
20.			
21.			

Izvještaj

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

IZVJEŠTAJ

o provedenoj drugoj radionici partnerskog vijeća za izradu LRS 2014. - 2020. g. LAG – a „Adrion“ održanoj u uredu LAG – a „Adrion“, Hrvatskih branitelja 31, 21255 Zadvarje, 26. siječnja 2016. g.

Radionici su prisustvovali sljedeći: predstavnici konzultantske tvrtke URBOS d.o.o. (Zoran Radman, Ivana Bubić i Mislav Madiraca), predstavnik WYG Savjetovanja d.o.o, Bianka Logožar, predstavnici LAG-a „Adrion“ (Dragica Roščić, Tihana Pašalić i Nikola Kapitanović), članovi partnerskog vijeća: Ljubomir Madunić, Anita Lasić, Martin Merčep, Joško Veža, Boris Mlikota, Josko Roščić, Zlatan Divić, Ante Mihaljević, Davor Andrijašević, Ivana Tomaš, Goran Filipović.

Početak same radionice obilježio je kratak presjek trenutačne faze u kojoj je izrada LRS LAG – a „Adrion“. Izneseno je stanje prikupljenih podataka i informacija za izradu LRS, a do kojih se došlo anketama, radionicama, analizom stanja u prostoru, relevantnih dokumenata i dr. Na temelju svih dostupnih podataka izrađena je SWOT analiza uz koju su proizašli: problemi, snage, prijetnje i slabosti prostora. Naglašeno je da se niti jedan o četiri elementa SWOT analize nije ocijenio kao preferencijalni, stoga u odnosu elemenata SWOT analize nemamo dominantni strategiju. Na temelju prethodnih aktivnosti definirali su se problemi.

Nakon predstavljanja analize i problema iznijeti su prijedlozi ciljeva koji su dani partnerskom vijeću na vrednovanje u određenom vremenskom roku. Problemi koji su uvršteni u radnu verziju SWOT analize rješivi su mjerama PRR-a.

Radni materijali podijeljeni partnerskom vijeću sadržavali su sedam ciljeva uz opis, probleme koji se rješavaju određenom mjerom ili sinergijom mjera PRR-a i čijim se rješavanjem dolazi do ispunjavanja ciljeva. Zaključeno je kako se problemi više, nacionalne razine, kao npr. demografski problem ne može riješiti mjerama PRR-a već su takvi problemi isključivo rješivi na višoj institucionalnoj razini i uz pomoć jake međusektorske suradnje, ali se mogu postaviti kao lokalni horizontalni ciljevi.

Također je prezentiran sadržaj tablica koje su podijeljene i koje je partnerskom vijeću uz poštivanje vremenskog ograničenja dano na analizu i vrednovanje. Ciljeve se vrednovalo prema specifičnosti, mjerljivosti, izvedivosti, realnošću za izvedbom, vremenskim ograničenjima te prioritetima.

Nakon što su svi predstavnici partnerskog vijeća vrednovali ciljeve prema uputama tablice su predane na daljnju obradu izrađivačima Strategije te je radionica uspješno završena.

Ulica kralja Petra Krešimira IV br.7a, 21300 Makarska
tel. / fax: 021/411-960, mob: 099/3555455, OIB: 35008228759
www.lag-adrion.hr

Zaključeno je da će se u daljnjoj analizi ciljevi koji budu izrazito nisko vrednovani, spojiti s pojedinim drugim ciljem ili će se razmišljati o uklanjanju istog.

U Zadvarju, 26. siječnja 2016. g.

Zapisničar:

Nikola Kapitanović

Potvrdila:

Dragica Roščić

PRILOG IV-9.

Statutom LAG-a određeno je da je LAG udruga registrirana pri Uredu državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji i neprofitna je pravna osoba. Rad LAG-a je javan. Javnost rada LAG ostvaruje putem sredstava javnog priopćavanja, prilikom javnih nastupa svojih članova, povezivanjem sa sličnim udrugama i organizacijama, organiziranjem godišnje skupštine te na druge odgovarajuće načine.

Članstvo u LAG-u može biti: redovno, pridruženo i počasno. Redovni članovi LAG-a mogu biti poslovno sposobne pravne i fizičke osobe koji pokazuju interes za bavljenjem djelatnostima LAG-a, a koji prihvate Statut LAG-a.

Tijela LAG-a su: Skupština, Upravni odbor, Predsjednik i dopredsjednici, Nadzorni odbor i Tajnik – voditelj. LAG zastupaju predsjednik i tajnik-voditelj.

Skupština LAG-a je predstavničko i najviše tijelo LAG-a koje donosi Statut, financijski plan i plan za sljedeću godinu, te druge opće akte LAG-a, bira i razrješava Predsjednika, Dopredsjednika te članove Upravnog i Nadzornog odbora LAG-a te. Skupštinu čine svi redovni članovi LAG-a, koji imaju obvezu plaćanja godišnje članarine.

Upravni odbor je kolektivno i koordinativno tijelo LAG-a koje organizira i obavlja tekuće poslove LAG-a između dvije sjednice Skupštine. Upravni Odbor ima 13 redovnih članova te zamjenske članove koje iz svog sastava bira Skupština. Od ukupno 13 člana iz civilnog sektora dolazi 4 članova (31,7%), gospodarskog 6 članova (46%) i javnog 3 članova (23%). U upravnom odboru ima 4 žena ili(30%).

Predsjednik LAG-a izvršno je tijelo, te obavlja izvršne funkcije i druge poslove određene Statutom. Predsjednik zastupa, rukovodi i predstavlja LAG u skladu sa zakonom, Statutom i drugim općim aktima LAG-a te odlukama Skupštine i Upravnog odbora.

Tajnik LAG-a je voditelj LAG-a koji organizira i odgovara za stručno i tehničko pripremanje sjednica tijela LAG-a, izvršavanje odluka Skupštine i Upravnog odbora te obavljanje stručnih i tehničkih poslova za potrebe tijela LAG-a. Tajnika imenuje Upravni odbor na vrijeme od četiri godine. Tajnik poslove obavlja profesionalno što je važno za operativnu sposobnost LAG-a.

Nadzorni odbor je tijelo kontrole rada LAG-a. Nadzorni odbor ima pet članova, koje bira Skupština iz redova članova Skupštine na vrijeme od 4 godine. Nadzorni odbor ocjenjuje izvršenje odredbi Statuta i drugih općih akata LAG-a, te nadzire zakonitost financijskog i materijalnog poslovanja i raspolaganja imovinom LAG-a i obavlja i druge poslove koje mu povjeri Skupština LAG-a. Statutom ni su definirane obveze poštivanja načela LEADER pristupa.

PRILOG V

DODACI:
FINANCIJSKI PLAN

PRILOG V

Alokacija sredstava za provedbu LRS i rad LAG-a

Cilj	Alokacija za cilj (u % od ukupnog iznosa dodijelnog unutar Mjere 19.2.)	Alokacija za cilj (u % od ukupnog iznosa potrebnog za provedbu LRS)	Prioritet	Alokacija za prioritet (u % od ukupnog iznosa dodijelnog unutar Mjere 19.2.)	Alokacija za prioritet (u % od ukupnog iznosa potrebnog za provedbu LRS)	Mjera	Alokacija za mjeru (u % od ukupnog iznosa dodijelnog unutar Mjere 19.2.)	Alokacija za mjeru (u % od ukupnog iznosa potrebnog za provedbu LRS)	Apsolutni iznos alociran na mjeru
Cilj 2. Povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje	74,13%	58,91%	Prioritet 2.1. Povećanje razvijenosti gospodarskih subjekata u sektoru poljoprivrede kroz restrukturiranje i modernizaciju	74,13%	58,91%	Mjera 2.1.2. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava (6.3.1.)	-74,13%	-58,91%	1.631.313,43
Cilj 3. Poboljšanje kvalitete života kroz podizanje društvenog i oolišnog standarda	25,87%	20,55%	Prioritet 3.2. Razvoj potrebne društvene infrastrukture (športski, kulturni, obrazovni i socijalni sadržaji)	25,87%	20,55%	Mjera 3.2.1. Ulaganja u pokretanje, poboljšanje ili proširenje lokalnih temeljnih usluga za ruralno stanovništvo, uključujući slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti te povezanu infrastrukturu (7.4.1.)	25,87%	20,55%	569.287,01

	%	Apsolutni iznos
Ukupno za provedbu projekata iz Mjere PRR-a 19.2. (gornji prikaz)	79,47%	2.200.600,52
Među teritorijalna i transnacionalna suradnja (Mjera 19.3. PRR-a)	1,89%	52.235,63
Tekuci troškovi i animacija (Mjera 19.4. PRR-a)	18,64%	516.284
UKUPAN PRORAČUN ZA PROVEDBU LRS I RAD LAG-a	100,00%	2.769.120,15

PRILOG VI

**KRITERIJI ZA BODOVANJE PROJEKATA
PO MJERAMA IZ LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE
LAG-a „ADRION“
(TIPOVI OPERACIJE IZ PRR-a)**

KRITERIJI POVEZANI S HORIZONTALNIM CILJEVIMA		Br. bodova
HC 1	Doprinos generacijskoj obnovi na poljoprivrednom gospodarstvu	bodovi
	Nositelj poljoprivrednog gospodarstva na datum prijave projekta ima manje od 30 godina	10
	Nositelj poljoprivrednog gospodarstva na datum prijave ima manje od 40 godina	5
HC 2	Doprinos poticanju razvoja zaleđa i drugih osobito nerazvijenih sredina	
	Projekt pridonosi poticanju razvoja jedne od sljedećih općina: Cista Provo, Lovreč, Proložac, Zmijavci, Runovići, Lokvičići, Podbablje, Zagvozđ, Šestanovac, Zadvarje, Gradac i Podgora ili gradova: Imotski i Vrgorac ili dijelovi Dugog rata, Omiša, Brela, Baške Vode i Tučepi iznad D 8 te naselja ispod 500 stanovnika.	5
HC 3	Doprinos poticanju ekološke proizvodnje ili promociji ekoloških proizvoda i/ili proizvoda koji sudjeluju u sustavima kvalitete	
	Prijavitelj je registrirani eko proizvođač ili proizvođač u prijelaznom periodu <i>ili</i> su u projektu kratkih lanaca opskrbe uključeni i ekološki proizvodi (mjere ekološke poljoprivrede)	5
	Ulaganje je povezano s proizvodima koji sudjeluju u sustavima kvalitete	5
HC 4	Doprinos suradnji ključnih sektora i povećanju udjela domaćeg proizvoda u turizmu	
	Nositelj ili član poljoprivrednog gospodarstva ima registriranu nepoljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu	5
	Nositelj ili član OPG-a bavi se turizmom kao dopunskom djelatnošću (paušalist, ima obrt ili tvrtku koja se bavi turizmom)	5

POSEBNI KRITERIJI U ODNOSU NA SPECIFIČNOST POJEDINE MJERE /TIPA OPERACIJE

● Provedba projekta u poljoprivrednom sektoru prioritetnom za razvoj LAG-a		
Prijavitelj djeluje u jednom od jednog od sektora:		
- uzgoja životinjskih vrsta (puževa, glista, kunića i sl.),		
- pčelarstva,		
-voćarstva,		
-maslinarstva,		10
-vinogradarstva,		
-uzgoja gljiva,		
- te stočarstva ili sakupljanja i prerade autohtonog aromatskog i ljekovitog bilja s popisa autohtonih, tradicijskih sorti i pasmina Dalmacije		
● Otvaranje novih i očuvanje postojećih radnih mjesta		
Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 3 novozaposlena (uključujući samozapošljavanje) ili zapošljavanje osobe s invaliditetom (minimalno jedne)		15
Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 2 novozaposlena (uključujući samozapošljavanje)		10
Za novootvorena i očuvana radna mjesta- najmanje 1 (uključujući samozapošljavanje)		5
● Utjecaja mjeren brojem korisnika		
Novu infrastrukturu / uslugu koristit će više od 70 korisnika		10
Novu infrastrukturu / uslugu koristit će između 20 i 70 korisnika		5
● Utjecaj mjeren brojem uključenih subjekata		
Uključeno više od 10 subjekata		10
Uključeno 8-10 subjekata		5
● Utjecaj mjeren brojem uključenih općina		
Uključeni subjekti iz više od 5 općina LAG-a		10
Uključeni subjekti iz 3-5 općina LAG-a		5
● Veličina gospodarstva SO (standardni ekonomski rezultat)		

do - 3.999 €	5
4.000 - 7.999 €	10
Više od 7.999 €	15
• Aktivnosti iz poslovnog plana imaju pozitivan utjecaj na okoliš	
Ulaganje doprinosi povećanju energetske učinkovitosti u poljoprivredi i proizvodnji hrane, te nepoljoprivrednim djelatnostima u ruralnim područjima građenjem građevina sa povećanom energetskom učinkovitošću, korištenjem obnovljivih izvora, te ugradnjom nove opreme (A+++ razreda) ili se energetski razred objekta raste za minimalno 1 - ili se gradi novi objekt minimalno B razreda, itd	5
• Stručna sprema i radno iskustvo zaposlenika ili člana ili nositelja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva-zadruga ili nositelja/odgovorne osobe ostalih poljoprivrednih gospodarstva ili zaposlenika koji radi na provedbi projekta ostalih poljoprivrednih gospodarstva	
Preddiplomski ili diplomski sveučilišni studij, integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij, specijalistički diplomski stručni studij i stručni studij u trajanju od najmanje tri godine	10
Majstorski ispit iz poslova koji su povezani s projektom za koji se prijavljuje srednja škola i 2 godine radnog iskustva u poslovima povezanim s projektom	5
• Spremnost projekta	
U prvoj fazi natječaja priložena je pravomoćna građevinska dozvola (ukoliko je potrebna)	10
U prvoj fazi natječaja priložen je glavni projekt (a građevinska dozvola, ukoliko je potrebna bit će priložena u drugoj fazi natječaja)	5
• Doprinos ulaganja poboljšanju stanja voda i zdravstvenoj zaštiti ispravnosti vode za piće	
Ulaganje doprinosi poboljšanju stanja voda	10
Ulaganje doprinosi zdravstvenoj ispravnosti vode za piće	5
• Tip ulaganja u vodoopskrbu i odvodnju	
Projekt obuhvaća ulaganje u vodoopskrbu i odvodnju	15
Projekt obuhvaća ulaganje u vodoopskrbu	10
Projekt obuhvaća ulaganje u odvodnju i pročišćavanje	5
• Povezanost naselja	
Ceste do javnih, poslovnih, gospodarskih i drugih infrastrukturnih objekata	
Ceste koje izravno povezuju naselja	
Ceste koje se izravno spajaju na cestu višeg ranga	
• Doprinos kvaliteti života sadržajima društvenih djelatnosti	
Ulaganja u građevine za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite djece do polaska u osnovnu školu do iznosa jedinične cijene	15
Ulaganje u vatrogasni dom, društveni dom, kulturni centar, tržnicu, dječje igralište	10
Ulaganje u planinarski dom i sklonište, turistički informativni centar, sportsku građevinu, objekti za slatkovodni sportski ribolov, rekreacijske zone na rijekama i jezerima, biciklističku stazu (koja nije sastavni dio ceste), tematski put i park, javnu zelenu površinu (park i slično), pješačku stazu (koja nije sastavni dio ceste), pješačku zonu, otvoreni odvodni kanal (koji nije sastavni dio ceste), groblje, javnu prometnu površinu (trg, pothodnik, nadvožnjak, javne stuba i prolaz koji nisu sastavni dio ceste).	5
• Dosadašnje korištenje EAFRD-a	
Nositelji ulaganja sudjelovali u natjecajima ali nisu ostvarili poticaj i nositelji ulaganja nisu sudjelovali u natjecajima.	5
• Područja sa prirodnim ili specifičnim ograničenjima	
gorsko planinsko područje - GPP	5
područje sa značajnim prirodnim ograničenjima - ZPO	5
područje s posebnim ograničenjima - PPO.	5
• Natura 2000 područje	
Područje NATURA 2000	10

● **Za konverziju degradiranih šumskih sastojina i šumskih kultura**

Tip korisnika

Šumoposjednici, udruga šumoposjednika/šumovlasnika 10

Trgovačka društva i druge pravne osobe koje gospodare državnim šumama i šumskim zemljištem 5

Tip ulaganja

Konverzija panjača, šikara, šibljaka, makija i gariga u šumske sastojine visokog uzgojnog oblika 15

Konverzija šumskih sastojina narušene strukture vrsta drveća u mješovite šumske sastojine s povoljnim udjelom glavnih vrsta drveća 10

Konverzija šumskih kultura i plantaža u mješovite šumske sastojine visokog uzgojnog oblika autohtonih vrsta drveća 5

Tip projekta

Zajednički projekt 10

Samostalni projekt 5

Uključenost u programe Savjetodavne službe

Dužina poslovanja korisnika

Šumo posjednici koji su završili izobrazbu ili savjetova nje o održivom gospodarenju šumama 5

Subjekt posluje > 10 godina

Subjekt posluje od 5 do 10 godina

Subjekt posluje od 2 do 5 godina

Mjera LRS LAG-a 2.1.2. (Tip operacije iz PRR-a 6.3.1.)

MJERE LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE LAGA-a		2.1.2.
TIP OPERACIJE IZ PRR		6.3.1.
HC 1	Doprinos generacijskoj obnovi na poljoprivrednom gospodarstvu	bodovi
	Nositelj poljoprivrednog gospodarstva na datum prijave projekta ima manje od 30 godina	10
	Nositelj poljoprivrednog gospodarstva na datum prijave ima manje od 40 godina	5
HC 2	Doprinos poticanju razvoja zaleđa i drugih osobito nerazvijenih sredina	
	Projekt pridonosi poticanju razvoja jedne od sljedećih općina: Cista Provo, Lovreč, Proložac, Zmijavci, Runovići, Lokvičići, Podbablje, Zagvozd, Šestanovac, Zadvarje, Gradac i Podgora ili gradova: Imotski i Vrgorac ili dijelovi Dugog rata, Omiša, Brela, Baške Vode i Tučepi iznad D 8 te naselja ispod 500 stanovnika.	5
HC 3	Doprinos poticanju ekološke proizvodnje ili promociji ekoloških proizvoda i/ili proizvoda koji sudjeluju u sustavima kvalitete	
	Prijavitelj je registrirani eko proizvođač ili proizvođač u prijelaznom periodu ili su u projektu kratkih lanaca opskrbe uključeni i ekološki proizvodi (mjere ekološke poljoprivrede)	5
	Ulaganje je povezano s proizvodima koji sudjeluju u sustavima kvalitete	5
HC 4	Doprinos suradnji ključnih sektora i povećanju udjela domaćeg proizvoda u turizmu	
	Nositelj ili član poljoprivrednog gospodarstva ima registriranu nepoljoprivrednu djelatnost na poljoprivrednom gospodarstvu	5
	Nositelj ili član OPG-a bavi se turizmom kao dopunskom djelatnošću (paušalist, ima obrt ili tvrtku koja se bavi turizmom)	5
PK 1	Provedba projekta u poljoprivrednom sektoru prioritetnom za razvoj LAG-a	
	Prijavitelj djeluje u jednom od jednog od sektora: - uzgoja životinjskih vrsta (puževa, glista, kunića i sl.), - pčelarstva, - voćarstva, - maslinarstva, - vinogradarstva, - uzgoja gljiva, - te stočarstva ili sakupljanja i prerade autohtonog aromatskog i ljekovitog bilja s popisa autohtonih, tradicijskih sorti i pasmina Dalmacije	5
PK 2	Otvaranje novih i očuvanje postojećih radnih mjesta	
	Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 3 novozaposlena (uključujući samozapošljavanje) ili zapošljavanje osobe s invaliditetom (minimalno jedne)	15
	Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 2 novozaposlena (uključujući samozapošljavanje)	10
	Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 1 (uključujući samozapošljavanje)	5
PK 3	Veličina gospodarstva SO (standardni ekonomski rezultat)	
	2000 - 3.999 €	5
	4.000 - 7.999 €	10
PK 4	Aktivnosti iz poslovnog plana imaju pozitivan utjecaj na okoliš	
	Ulaganje doprinosi povećanju energetske učinkovitosti u poljoprivredi i proizvodnji hrane, te nepoljoprivrednim djelatnostima u ruralnim područjima građenjem građevina sa povećanom energetsom učinkovitošću, korištenjem obnovljivih izvora, te ugradnjom nove opreme (A+++ razreda) ili se energetska razred objekta raste za minimalno 1 - ili se gradi novi objekt minimalno B razreda, itd.	5
PK 5	Dosadašnje korištenje EAFRD-a	
	Nositelji ulaganja sudjelovali u natječajima ali nisu ostvarili poticaj i nositelji ulaganja nisu sudjelovali u natječajima	5

Mjera LRS LAG-a 3.2.1. (Tip operacije iz PRR-a 7.4.1.)

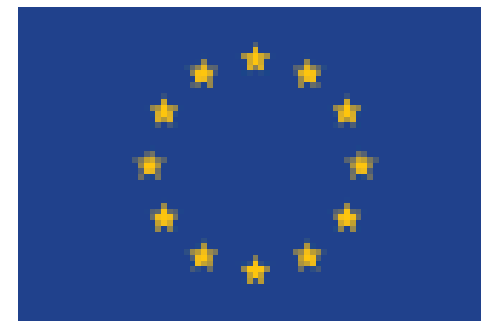
MJERE LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE LAGA-a		3.3.1.
TIP OPERACIJE IZ PRR		4.4.1.
HC 2	Doprinos poticanju razvoja zaleđa i drugih osobito nerazvijenih sredina	bodovi
	Projekt pridonosi poticanju razvoja jedne od sljedećih općina: Cista Provo, Lovreč, Proložac, Zmijavci, Runovići, Lokvičići, Podbablje, Zagvozd, Šestanovac, Zadvarje, Gradac i Podgora ili gradova: Imotski i Vrgorac ili dijelovi Dugog rata, Omiša, Brela, Baške Vode i Tučepi iznad D 8 te naselja ispod 500 stanovnika.	5
PK1	Otvaranje novih i očuvanje postojećih radnih mjesta	
	Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 3 novozaposlena (uključujući samozapošljavanje) ili zapošljavanje osobe s invaliditetom (minimalno jedne)	15
	Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 2 novozaposlena (uključujući samozapošljavanje)	10
	Za novootvorena i očuvana radna mjesta - najmanje 1 (uključujući samozapošljavanje)	5
PK2	Utjecaja mjeren brojem korisnika	
	Novu infrastrukturu / uslugu koristit će više od 70 korisnika	10
	Novu infrastrukturu / uslugu koristit će između 20 i 70 korisnika	5
PK3	Spremnost projekta	
	U prvoj fazi natječaja priložena je pravomoćna građevinska dozvola (<u>ukoliko je potrebna</u>)	10
	U prvoj fazi natječaja priložen je glavni projekt (a građevinska dozvola, <u>ukoliko je potrebna</u> bit će priložena u drugoj fazi natječaja)	5
PK 4	Doprinos kvaliteti života sadržajima društvenih djelatnosti	
	Ulaganja u građevine za ostvarivanje organizirane njege, odgoja, obrazovanja i zaštite djece do polaska u osnovnu školu do <u>iznosa jedinične cijene</u> _____;	15
	Ulaganje u vatrogasni dom, društveni dom, kulturni centar, tržnicu, dječje igralište	10
	Ulaganje u planinarski dom i sklonište, turistički informativni centar, sportsku građevinu, objekti za slatkovodni sportski ribolov, rekreacijske zone na rijekama i jezerima, biciklističku stazu (koja nije sastavni dio ceste), tematski put i park, javnu zelenu površinu (park i slično), pješačku stazu (koja nije sastavni dio ceste), pješačku zonu, otvoreni odvodni kanal (koji nije sastavni dio ceste), groblje, javnu prometnu površinu (trg, pothodnik, nadvožnjak, javne stube i prolaz koji nisu sastavni dio ceste).	5
PK5	Dosadašnje korištenje EAFRD-a	
	Nositelji ulaganja sudjelovali u natječajima ali nisu ostvarili poticaj i nositelji ulaganja nisu sudjelovali u natječajima.	5

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Podmjera 19.1. “Pripremna pomoć” u okviru Mjere 19. “LEADER-CLLD”

LAG “Adrion”

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 90% EU, 10% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja